

FAMUR

Sprawozdanie Finansowe FAMUR S.A. za rok 2017

Katowice, 2018-04-20

SPIS TREŚCI

DANE DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO WG MSR/MSSF	6
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 DO 31 GRUDNIA 2017	7
SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	8
SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 DO 31 GRUDNIA 2017	8
SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ SPORZĄDZONE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2017	9
SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 DO 31 GRUDNIA 2017	11
ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2017	13
1. INFORMACJE OGÓLNE	13
2. STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	15
1) Oświadczenie o zgodności	18
2) Połączenie spółek	18
3) Podział spółek	19
4) Wycena do wartości godziwej	19
5) Leasing	19
a) Jednostka jako leasingodawca	20
b) Jednostka jako leasingobiorca	20
6) Waluty obce	20
a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji	20
b) Transakcje i salda	21
7) Świadczenia pracownicze	21
8) Metody wyceny	21
9) Ujmowanie przychodów	22
a) Przychody ze sprzedaży produktów, towarów, usług i materiałów	22
b) Przychody z tytułu odsetek	22
c) Przychody z tytułu dywidend	22
d) Przychody z tytułu leasingu	22
10) Kontrakty długoterminowe	23
11) Ujmowanie kosztów	23
12) Pozostałe przychody i koszty operacyjne	23
13) Przychody i koszty finansowe	23
14) Koszty odsetek	23
15) Podatki	24
a) Podatek dochodowy bieżący	24
b) Podatek dochodowy odroczony	24
c) Inne podatki	24

16) Rzeczowe aktywa trwałe	25
17)) Kombajny.....	26
18) Nieruchomości inwestycyjne.....	26
19) Wartości niematerialne.....	26
a) Wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie – Koszty badań i prac rozwojowych	27
b) Oprogramowanie komputerów.....	27
20) Utrata wartości	27
21) Zapasy.....	27
22) Odpisy aktualizujące wartość zapasów	28
23) Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	28
24) Instrumenty finansowe.....	29
25) Zasady wyceny instrumentów finansowych na dzień bilansowy	30
26) Aktywa finansowe stanowiące instrumenty kapitałowe	30
27) Należności z tytułu dostaw i usług.....	30
28) Pozostałe należności.....	30
29) Udziały i akcje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach.....	30
30) Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	30
31) Rozliczenia międzyokresowe kosztów	30
a) Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	30
b) Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	30
32) Rozliczenia międzyokresowe przychodów.....	31
33) Kapitały własne	31
34) Rezerwy	31
35) Kredyty bankowe	32
36) Zobowiązania finansowe oraz instrumenty kapitałowe	32
37) Zobowiązania z tytułu dostaw i usług.....	32
38) Dotacje	32
39) Zysk przypadający na jedną akcję	32
40) Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności.....	33
41) Prezentacja w Sprawozdaniu z Przepływów Pieniężnych oraz w Sprawozdaniu z Sytuacji Finansowej udzielonych i zaciągniętych pożyczek w ramach Grupy i poza Grupę.	33
42) Informacje ujawniane na temat podmiotów powiązanych	33
43) Informacje na temat sezonowości.....	34
3. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY	36
4. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI – BRANŻOWE I GEOGRAFICZNE	36
5. KOSZTY RESTRUKTURYZACJI	40
6. KOSZTY WEDŁUG RODZAJU	40

7. KOSZTY ZATRUDNIENIA.....	40
8. INNE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE.....	41
9. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE	42
10. WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI ZANIECHANEJ.....	42
11. PODATEK DOCHODOWY	43
12. AKTYWA TRWAŁE PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY	43
13. DYWIDENDY	43
14. ZYSK/STRATA PRZYPADAJĄCA NA JEDNĄ AKCJĘ.....	44
15. ZABEZPIECZENIA NA MAJĄTKU SPÓŁKI.....	44
16. WARTOŚCI NIEMATERIALNE	45
17. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	46
18. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE.....	47
19. INWESTYCJE W JEDNOSTKI STOWARZYSZONE.....	47
20. AKTYWA FINANSOWE	48
21. ZAPASY.....	49
22. KONTRAKTY DŁUGOTERMINOWE	49
23. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO	50
24. POZOSTAŁE AKTYWA KRÓTKOTERMINOWE	50
25. KREDYTY I POŻYCZKI.....	53
26. OBLIGACJE	55
27. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KAPITAŁOWYM.....	55
28. PODATEK ODROZONY	55
29. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO	56
30. INNE ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE	56
31. REZERWY	57
32. KAPITAŁ PODSTAWOWY.....	60
33. KAPITAŁ ZAPASOWY ZE SPRZEDAŻY AKCJI POWYŻEJ ICH WARTOSCI NOMINALNEJ.....	60
34. ZYSKI ZATRZYMANE.....	60
35. SPRZEDAŻ SPÓŁEK ZALEŻNYCH	60
36. PRZEKSZTAŁCENIE DANYCH PORÓWNAWCZYCH W ZWIĄZKU Z DOKONANYMI POŁĄCZENIAMI SPÓŁEK.....	60
37. WARTOŚĆ FIRMY	61
38. INSTRUMENTY FINANSOWE	61
39. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM	63
40. ZYSKI/STRATY NETTO ORAZ PRZYCHODY/KOSZTY Z TYTUŁU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH.....	65
41. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH	66
42. DOTACJE	67
43. NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE.....	67

44. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH TRANSAKCJACH Z KLIENTAMI.....	67
45. INFORMACJE DODATKOWE	67
46. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU	68
47. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	69
48. WYNAGRODZENIA CZŁONKÓW ZARZĄDU I ORGANÓW NADZORU.....	70
49. WYNAGRODZENIE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH.....	70

DANE DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO WG MSR/MSSF

Wybrane dane finansowe	PLN		EURO	
	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016
	od 01.01.2017	od 01.01.2016	od 01.01.2017	od 01.01.2016
	do 31.12.2017	do 31.12.2016	do 31.12.2017	do 31.12.2016
Przychody netto ze sprzedaży	941 488 124,71	776 077 569,69	221 803 219,24	177 360 781,06
Zysk (strata) netto	41 125 287,05	59 440 286,05	9 688 620,41	13 584 177,63
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	92 646 423,44	70 538 354,97	21 826 377,23	16 120 473,29
Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	41 125 287,05	59 440 286,05	9 688 620,41	13 584 177,63
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	119 613 454,94	234 601 794,97	28 179 483,81	53 614 689,07
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-366 562 086,63	-87 483 206,70	-86 357 595,74	-19 992 962,66
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	383 622 566,46	89 259 747,58	90 376 838,52	20 398 964,18
Przepływy pieniężne netto razem	136 673 934,77	236 378 335,85	32 198 726,59	54 020 690,60
Aktywa razem	2 055 358 526,71	1 478 097 617,58	492 785 376,47	334 108 864,73
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	921 242 876,60	778 032 250,92	220 873 882,52	175 866 241,17
Zobowiązania długoterminowe	110 473 003,18	111 589 695,69	26 486 610,37	25 223 710,60
Zobowiązania krótkoterminowe	713 266 205,65	595 079 507,94	171 010 143,05	134 511 642,84
Kapitał własny	1 134 115 650,11	700 065 366,66	271 911 493,95	158 242 623,57
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	1 134 115 650,11	700 065 366,66	271 911 493,95	158 242 623,57
Kapitał zakładowy	5 594 405,00	4 864 700,00	1 341 294,44	1 099 615,73
Liczba akcji (w szt.)	559 440 500	486 470 000	559 440 500	486 470 000
Zysk (strata) netto na jedną akcję zwykłą	0,08	0,12	0,02	0,03
Rozwodniony zysk (strata) netto na jedną akcję zwykłą	0,08	0,12	0,02	0,03
Wartość księgowa na jedną akcję	2,15	1,44	0,52	0,33
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję	2,15	1,44	0,52	0,33

	2017	2016
bilans	4,1709	4,4240
rachunek	4,2447	4,3757

Wybrane dane finansowe prezentowane w sprawozdaniu przeliczono na walutę euro w następujący sposób: pozycje dotyczące rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych za rok 2017 roku (odpowiednio za rok 2016) przeliczono wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca. Kurs ten za rok 2017 wyniósł 1 euro = 4,2447 zł i odpowiednio za rok 2016 roku wyniósł 1 euro = 4,3757 zł pozycje bilansowe przeliczone wg średniego kursu ogłoszonego przez NBP, obowiązującego na dzień bilansowy. Kurs ten wyniósł na 31 grudnia 2017 roku 1 EUR = 4,1709 zł; na 31 grudnia 2016 roku 1 EUR = 4,4240 zł

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 DO 31 GRUDNIA 2017

	nota	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT			
Działalność kontynuowana			
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym:		941 488 124,71	776 077 569,69
1. Przychody netto ze sprzedaży produktów	3	870 213 182,14	736 355 223,77
2. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	3	71 274 942,57	39 722 345,92
II. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym:		735 143 931,34	599 626 868,66
1. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	6	677 851 461,59	569 693 920,28
2. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	6	57 292 469,75	29 932 948,38
III. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży (I-II)		206 344 193,37	176 450 701,03
IV. Koszty sprzedaży	6	12 993 196,45	5 270 373,32
V. Koszty ogólnego zarządu	6	68 650 161,67	54 989 440,17
VI. Zysk (strata) na sprzedaży (III-IV-V)		124 700 835,25	116 190 887,54
VII. Pozostałe przychody operacyjne		19 116 198,05	27 890 842,85
1. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		2 738 405,23	1 998 974,66
2. Dotacje		40 961,28	80 870,52
3. Inne przychody operacyjne	8	16 336 831,54	25 810 997,67
VIII. Pozostałe koszty operacyjne		51 170 609,86	73 543 375,42
1. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		-	-
2. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		9 145 057,71	14 491 371,48
3. Inne koszty operacyjne	8	42 025 552,15	59 052 003,94
IX. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (VI+VII-VIII)		92 646 423,44	70 538 354,97
X. Przychody finansowe		24 642 647,61	16 909 106,65
1. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:		4 613 631,24	1 422 869,63
- od jednostek powiązanych		4 613 631,24	1 422 869,63
2. Odsetki, w tym:	9	10 980 592,84	8 617 781,29
- od jednostek powiązanych		467 528,66	504 664,03
3. Zysk ze zbycia inwestycji		-	231 312,58
4. Aktualizacja wartości inwestycji		1 709 587,26	-
5. Inne	9	7 338 836,27	6 637 143,15
XI. Koszty finansowe		40 849 396,71	25 113 866,09
1. Odsetki, w tym:	9	20 268 746,11	18 107 720,98
- dla jednostek powiązanych		3 923 875,65	1 880 250,12
2. Strata ze zbycia inwestycji		-	-
3. Aktualizacja wartości inwestycji		-	766 620,61
4. Inne	9	20 580 650,60	6 239 524,50
XII. Zysk (strata) na sprzedaży całości lub części udziałów jednostek podporządkowanych		-	-
XIII. Zysk (strata) brutto (IX+X-XI)		76 439 674,34	62 333 595,53
XIV. Podatek dochodowy	11	35 314 387,29	2 893 309,48
XV. Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		41 125 287,05	59 440 286,05
XVI. Zysk netto		41 125 287,05	59 440 286,05
Średnia ważona liczba akcji zwykłych		527 453 432	486 470 000
Zysk na jedną akcję zwykłą w zł.		0,08	0,12

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016
	PLN	PLN
Zysk (strata) netto	41 125 287,05	59 440 286,05
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	1 214 274,94	-
Zyski (straty) aktuarialne	-1 890 513,62	33 911,90
Pozostałe	46 041,76	-
Podatek dochodowy od składników innych całkowitych dochodów ogółem	128 485,34	-6 443,26
Razem inne całkowite dochody	-501 711,58	27 468,64
w tym pozycje niepodlegające przeklasyfikowaniu do wyniku w kolejnych okresach	- 1 531 316,03	27 468,64
Całkowite dochody ogółem	40 623 575,47	59 467 754,69

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 DO 31 GRUDNIA 2017

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym					
	Kapitał akcyjny	Kapitał rezerwowy	Kapitał zapasowy	Zyski zatrzymane, w tym kapitał z aktualizacji wyceny	Kapitał własny, razem
	PLN	PLN	PLN	PLN	PLN
Stan na 01.01.2017	4 864 700,00	373 983 585,47	201 116 500,62	120 100 580,57	700 065 366,66
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	1 214 274,94	1 214 274,94
Zyski straty aktuarialne	-	-	-	- 1 890 513,62	- 1 890 513,62
Podatek dochodowy od składników innych całkowitych dochodów ogółem	-	-	-	128 485,34	128 485,34
Pozostałe	-	-	-	46 041,76	46 041,76
Zysk (strata) netto	-	-	-	41 125 287,05	41 125 287,05
Razem całkowite dochody	-	-	-	40 623 575,47	40 623 575,47
Przeniesienie zysku na kapitał zapasowy	-	-	59 440 286,05	- 59 440 286,05	-
emisja akcji	729 705,00	-	392 697 002,98	-	393 426 707,98
Stan na 31.12.2017	5 594 405,00	373 983 585,47	653 253 789,65	101 283 869,99	1 134 115 650,11

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2016 DO 31 GRUDNIA 2016

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym					
	Kapitał akcyjny	Kapitał rezerwowy	Kapitał zapasowy	Zyski zatrzymane, w tym kapitał z aktualizacji wyceny	Kapitał własny, razem
	PLN	PLN	PLN	PLN	PLN
Stan na 1 stycznia 2016r.	4 815 000,00	373 983 585,47	214 890 926,80	55 881 189,14	649 570 701,41
Inne całkowite dochody	-	-	-	27 468,64	27 468,64
Zysk (strata) netto	-	-	-	59 440 286,05	59 440 286,05
Razem całkowite dochody	-	-	-	59 467 754,69	59 467 754,69
Nabycie spółki Elgór + Zamet sp z o.o.	49 700,00	-	10 509 975,70	-	10 559 675,70
Pokrycie straty kapitałem zapasowym	-	-	- 4 751 636,74	4 751 636,74	-
Rozliczenie podziału	-	-	- 19 532 765,14	-	- 19 532 765,14
Stan na 31 grudnia 2016r.	4 864 700,00	373 983 585,47	201 116 500,62	120 100 580,57	700 065 366,66

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ SPORZĄDZONE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2017

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	nota	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
A k t y w a			
I. Aktywa trwałe		886 866 198,31	665 788 057,86
1. Wartości niematerialne, w tym:	16	166 006 406,70	166 484 603,77
- wartość firmy		161 350 752,54	161 350 752,54
2. Rzeczowe aktywa trwałe:	17	279 941 954,92	302 114 593,22
2.1. Środki trwałe		265 392 563,29	296 666 525,95
2.2. Środki trwałe w budowie		14 549 391,63	5 448 067,27
3. Należności długoterminowe		13 482 703,34	16 957 228,89
3.1. Od jednostek powiązanych		-	2 864 583,33
3.2. Od pozostałych jednostek		13 482 703,34	14 092 645,56
4. Inwestycje długoterminowe	23	405 180 259,50	159 181 579,99
4.1. Nieruchomości	18	4 750 445,27	2 939 250,12
4.2. Długoterminowe aktywa finansowe	20	400 399 814,23	156 212 329,87
a) w jednostkach powiązanych, w tym:		400 299 020,07	156 111 535,71
b) w pozostałych jednostkach		100 794,16	100 794,16
4.4. Inne inwestycje długoterminowe		30 000,00	30 000,00
5. Pozostałe aktywa długoterminowe (rozliczenia międzyokresowe)		1 924 073,21	2 956 296,07
6. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28	20 330 800,64	18 093 755,92
II. Aktywa obrotowe		1 168 492 328,40	812 309 559,72
1. Zapasy	21	168 492 380,87	123 347 033,03
2. Należności krótkoterminowe	24	567 498 085,47	424 874 904,44
2.1. Z tytułu leasingu finansowego	23	12 609 523,54	13 142 798,10
2.2. Z tytułu dostaw i usług		519 104 461,51	406 323 022,41
2.3. Z tytułu podatków, w tym:		30 339 956,81	2 398 605,04
2.3.1. Z tytułu bieżącego podatku dochodowego		1 068 029,00	403 161,00
2.4. Pozostałe należności		5 444 143,61	3 010 478,89
3. Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	24	45 689 587,00	13 529 554,44
5.1. Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe dotyczące jednostek w ramach grupy		45 689 056,10	13 529 023,54
5.2. Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe dotyczące pozostałych jednostek		530,90	530,90
4. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		382 744 831,08	246 070 896,31
5. Pozostałe aktywa krótkoterminowe (rozliczenia międzyokresowe)	24	2 507 446,98	2 758 132,63
6. Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży		1 559 997,00	1 729 038,87
A k t y w a r a z e m		2 055 358 526,71	1 478 097 617,58

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ		nota	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Pasywa				
I. Kapitał własny			1 134 115 650,11	700 065 366,66
1. Kapitał zakładowy	32		5 594 405,00	4 864 700,00
2. Kapitał zapasowy			653 253 789,65	201 116 500,62
3. Kapitał z aktualizacji wyceny			2 220 627,87	1 573 282,60
4. Pozostałe kapitały rezerwowe			373 983 585,47	373 983 585,47
5. Zyski zatrzymane	34		99 063 242,12	118 527 297,97
II. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania			921 242 876,60	778 032 250,92
1. Rezerwy na zobowiązania			81 649 368,11	49 363 608,03
1.1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28		14 761 212,59	996 412,27
1.2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	31		35 812 252,82	31 441 722,21
a) długoterminowa			21 125 184,81	18 639 951,54
b) krótkoterminowa			14 687 068,01	12 801 770,67
1.3. Pozostałe rezerwy	31		31 075 902,70	16 925 473,55
a) długoterminowe			1 624 738,24	5 804 403,41
b) krótkoterminowe			29 451 164,46	11 121 070,14
2. Zobowiązania długoterminowe			110 473 003,18	111 589 695,69
2.1. Zobowiązania długoterminowe z tytułu leasingu	22		504 686,27	405 203,65
2.2. Inne zobowiązania długoterminowe			109 968 316,91	111 184 492,04
3. Zobowiązania krótkoterminowe	30		713 266 205,65	595 079 507,94
3.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług:			251 048 755,65	147 162 444,63
3.1.1. Z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych			79 056 475,04	34 667 908,23
3.1.2. Z tytułu dostaw i usług od jednostek pozostałych			171 992 280,61	112 494 536,40
3.2. Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń			7 957 490,87	6 019 730,87
3.3. Zobowiązania z tytułu podatków, w tym:			10 482 168,92	45 049 693,72
3.3.1. Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego			5 253,00	1 671,00
3.4. Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu leasingu finansowego	29		586 395,59	428 082,74
3.5. Krótkoterminowe kredyty i pożyczki	25		290 577 018,16	298 254 014,82
3.6. Inne	30		152 614 376,46	98 165 541,16
4. Pozostałe zobowiązania (rozliczenia międzyokresowe)	30		15 854 299,66	21 999 439,26
Pasywa razem			2 055 358 526,71	1 478 097 617,58

SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2017 DO 31 GRUDNIA 2017

SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej - metoda pośrednia		
I. Zysk (strata) brutto (z rachunku zysków i strat)	76 439 674,34	62 333 595,53
II. Korekty razem	43 173 780,60	172 268 199,44
1. Amortyzacja	115 322 938,82	120 595 517,03
2. (Zyski) straty z tytułu różnic kursowych	343 965,09	852 224,71
3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	8 692 984,21	-1 164 167,77
4. (Zysk) strata z tytułu działalności inwestycyjnej	1 342 293,52	1 022 249,87
5. Zmiana stanu rezerw	-1 169 195,51	1 738 872,00
6. Zmiana stanu zapasów	-45 145 347,84	24 442 159,01
7. Zmiana stanu należności	-146 602 915,84	-173 841 421,96
8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	125 934 959,16	197 190 590,33
9. Podatek dochodowy zapłacony	-7 657 866,00	3 065 144,00
10. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	-7 888 035,01	-1 632 967,78
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)	119 613 454,94	234 601 794,97
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
I. Wpływy	17 861 278,07	10 429 246,11
1. Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	6 717 638,05	2 486 916,86
2. Z aktywów finansowych, w tym:	11 143 640,02	7 942 329,25
a) w jednostkach powiązanych	11 143 640,02	7 942 329,25
- zbycie aktywów finansowych	-	231 312,58
- dywidendy i udziały w zyskach	4 613 631,24	1 422 869,63
- spłata udzielonych pożyczek długoterminowych i krótkoterminowych	6 485 340,00	6 219 156,26
- odsetki	44 668,78	68 990,78
II. Wydatki	384 423 364,70	97 912 452,81
1. Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	100 733 380,34	84 269 685,41
2. Na aktywa finansowe, w tym:	283 689 984,36	13 642 767,40
a) w jednostkach powiązanych	283 689 984,36	13 642 767,40
- nabycie aktywów finansowych	244 187 484,36	-
- udzielone pożyczki długoterminowe i krótkoterminowe	39 502 500,00	13 642 767,40
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)	-366 562 086,63	-87 483 206,70
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
I. Wpływy	457 731 788,43	426 469 220,86
1. Wpływy netto z emisji akcji (wydania udziałów) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	401 337 750,00	-
2. Kredyty i pożyczki, w tym	55 201 244,20	321 089 014,01
pożyczki zaciągnięte od jednostek powiązanych	55 201 244,20	188 789 992,04
3. Emisja dłużnych papierów wartościowych	-	105 380 206,85
4. Inne wpływy finansowe	1 192 794,23	-
II. Wydatki	74 109 221,97	337 209 473,28
1. Spłaty kredytów i pożyczek, w tym	58 915 976,58	325 381 503,11
spłata pożyczek zaciągniętych od jednostek powiązanych	58 915 976,58	273 332 221,79
2. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	525 422,67	42 092,65
3. Odsetki, w tym	13 967 822,72	11 089 662,41
odsetki zapłacone jednostkom powiązanym	3 438 277,97	2 478 232,86
4. Inne wydatki finansowe	700 000,00	696 215,11
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	383 622 566,46	89 259 747,58
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	136 673 934,77	236 378 335,85
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:	136 673 934,77	236 378 335,85
F. Środki pieniężne na początek okresu	246 070 896,31	9 692 560,46
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/- D)	382 744 831,08	246 070 896,31

Jednostkowe Sprawozdanie finansowe zostało zaakceptowane przez Zarząd Spółki, dnia 20 kwietnia 2018 roku oraz podpisane w imieniu Zarządu przez:

Mirosław Bendzera - Prezes Zarządu .....

Beata Zawiszowska - Wiceprezes Zarządu .....

Adam Toborek - Wiceprezes Zarządu .....

Zdzisław Szypuła - Wiceprezes Zarządu .....

Dawid Gruszczyk - Wiceprezes Zarządu .....

Bartosz Bielak - Wiceprezes Zarządu .....

Katowice, dnia 20 kwietnia 2018 roku

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2017

1. INFORMACJE OGÓLNE

I. Dane Spółki:

Nazwa: FAMUR SA

Siedziba: : Katowice , ul. Armii Krajowej 51

Podstawowy przedmiot działalności:

- produkcja maszyn dla górnictwa, kopalnictwa i budownictwa (PKD 29.52 A)
- leasing finansowy (PKD 65.21 Z)
- pozostałe formy udzielania kredytów, w zakresie pożyczek pieniężnych poza systemem bankowym (PKD 65.22 Z)
- pozostałe pośrednictwo finansowe, gdzie indziej nie sklasyfikowane (PKD 65.23Z)
- zagospodarowanie i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek (PKD 70.11.Z)
- kupno i sprzedaż nieruchomości na rachunek własny (PKD 70.12. Z)
- wynajem nieruchomości na rachunek własny (PKD 70.20. Z)
- wynajem samochodów osobowych (PKD 71.10. Z)
- wynajem pozostałych środków transportu lądowego (PKD 71.21. Z)
- wynajem pozostałych maszyn i urządzeń (PKD 71.34. Z)
- sprzedaż hurtowa odpadów i złomu (PKD 51.57. Z)
- pozostała sprzedaż hurtowa nie wyspecjalizowana (PKD 51.70. B)
- działalność rachunkowa księgową, doradztwo podatkowe (PKD 69.20.Z)

Organ prowadzący rejestr: Sąd Rejonowy w Katowicach – Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego numer KRS 0000048716

II. Czas trwania Jednostki:

Nieograniczony.

III. Okres objęty sprawozdaniem finansowym: 01.01.2017 – 31.12.2017.

1. Skład organów Jednostki według stanu na dzień 31.12.2017 r.:

Zarząd:

Na dzień 31.12.2017 r. w skład Zarządu wchodzi:

Mirosław Bendzera	Prezes Zarządu
Beata Zawiszowska	Wiceprezes Zarządu
Zdzisław Szypuła	Wiceprezes Zarządu
Zbigniew Fryzowicz	Wiceprezes Zarządu
Dawid Gruszczyk	Wiceprezes Zarządu
Bartosz Bielak	Wiceprezes Zarządu

Rada Nadzorcza:

Skład Rady Nadzorczej na dzień 31.12.2017 r.

Tomasz Domogała	Przewodniczący RN
Czesław Kisiel	Wiceprzewodniczący RN
Jacek Leonkiewicz	Członek RN
Magdalena Zajączkowska – Ejsymont	Członek RN
Robert Rogowski	Członek RN
Dorota Wyjadłowska	Członek RN
Michał Nowak	Członek RN

2. Zmiany w składzie Zarządu Spółki:

Na dzień 31.12.2016r. w skład Zarządu Spółki wchodził:

Mirosław Bendzera	Prezes Zarządu
Beata Zawiszowska	Wiceprezes Zarządu
Zdzisław Szypuła	Wiceprezes Zarządu
Zbigniew Fryzowicz	Wiceprezes Zarządu
David Gruszczyk	Wiceprezes Zarządu

W dniu 1 września 2017r. do składu Zarządu Spółki został powołany Bartosz Bielak na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

W dniu 15 grudnia 2017r. Pan Zbigniew Fryzowicz – Wiceprezes Zarządu Spółki, złożył Spółce ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2017r. oświadczenie o rezygnacji z członkostwa w Zarządzie FAMUR S.A.

W dniu 15 grudnia 2017r. do składu Zarządu Spółki został powołany Adam Toborek na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

3. Zmiany w Radzie Nadzorczej Spółki

Na dzień 31.12.2016r. w skład Rady Nadzorczej wchodził:

Tomasz Domogała	Przewodniczący RN
Czesław Kisiel	Wiceprzewodniczący RN
Karolina Blacha - Cieślik	Członek RN
Wojciech Gelner	Członek RN
Bogusław Galewski	Członek RN

27 czerwca 2017 r. uchwałami Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki w skład Rady Nadzorczej Spółki na kolejną kadencję zostały powołane następujące osoby:

Pan Tomasz Domogała jako Członek Rady Nadzorczej

Pan Czesław Kisiel jako Członek Rady Nadzorczej

Pan Bogusław Galewski jako Członek Rady Nadzorczej

Pan Jacek Leonkiewicz jako Członek Rady Nadzorczej

Pani Magdalena Zajączkowska-Ejsymont jako Członek Rady Nadzorczej

18 października 2017 r. uchwałami Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki w skład Rady Nadzorczej Spółki zostały powołane następujące osoby:

Pan Robert Rogowski jako Członek Rady Nadzorczej

Pani Dorota Wyjadłowska jako Członek Rady Nadzorczej

Pan Michał Nowak jako Członek Rady Nadzorczej

Pana Bogusław Galewski zrezygnował z funkcji członka Rady Nadzorczej z dniem 17 października 2017 r., bez podania przyczyn

IV. Roczne sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności gospodarczej w dającej się przewidzieć przyszłości - nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuacji działalności.

V. Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone za rok zakończony 31.12.2017 zgodnie z zasadami zawartymi w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez UE. Sprawozdanie z sytuacji finansowej wraz z notami sporządzono na dzień 31.12.2017 roku, analogicznie okres porównawczy na dzień 31.12.2016. Rachunek Zysków i Strat, Sprawozdanie z całkowitych dochodów, Sprawozdanie ze Zmian w Kapitale Własnym, Sprawozdanie z Przepływów Pieniężnych zostały sporządzone za okres od 01.01.2017 roku do 31.12.2017 roku, analogicznie za okres porównawczy od 01.01.2016 roku do 31.12.2016 roku. Sprawozdanie sporządzono w złotych.

Spółka sporządziła skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku, które zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 27 kwietnia 2018 roku.

VI. Organem zatwierdzającym roczne sprawozdanie spółki FAMUR S.A. zgodnie ze statutem jest Walne Zgromadzenie.

VII. Zarząd podpisuje i składa sprawozdanie finansowe Jednostki razem ze sprawozdanie z badania przez biegłego rewidenta do Rady Nadzorczej celem oceny.

VIII. Dniem zatwierdzenia sprawozdania finansowego do publikacji jest dzień zatwierdzenia go przez kierownictwo jednostki w celu przedłożenia członkom Rady Nadzorczej.

IX. Rada Nadzorcza dokonuje oceny sprawozdania finansowego Jednostki i sporządza opisowe sprawozdanie z oceny Walnemu Zgromadzeniu.

2. STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania MSSF, MSSF różnią się od MSSF UE.

MSSF UE obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

Następujące standardy i interpretacje zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, jednak nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 Instrumenty Finansowe (opublikowano dnia 24 lipca 2014 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 14 Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzenia standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- MSSF 15 Przychody z umów z klientami (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku), obejmujący zmiany do MSSF 15 Data wejścia w życie MSSF 15 (opublikowano dnia 11 września 2015 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczone przez RMSR na czas nieokreślony,
- MSSF 16 Leasing (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 4 Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe (opublikowano 12 września 2016 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Wyjaśnienia do MSSF 15 Przychody z umów z klientami (opublikowano dnia 12 kwietnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 2 Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji (opublikowano dnia 20 czerwca 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016 (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016 (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- KIMSF 22 Transakcje w walucie obcej i zaliczki (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 40: Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnej (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później,
- KIMSF 23 Niepewność związana z ujemnym podatkiem dochodowym (opublikowano dnia 7 czerwca 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 9 Kontrakty z cechami przedpłat z ujemną rekompensatą (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017 (opublikowano dnia 12 grudnia 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 19 Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu (opublikowano dnia 7 lutego 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.

- Zmiany do Odniesień do Założeń Konceptyjnych zawartych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej (opublikowano dnia 29 marca 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później.

Poniższe zmiany do MSSF, zostały zastosowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich datą wejścia w życie, jednak nie miały one istotnego wpływu na zaprezentowane i ujawnione informacje finansowe lub nie miały zastosowania do transakcji zawieranych przez Spółkę:

- Zmiany do MSR 12 Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w odniesieniu do niezrealizowanych strat

Zmiany doprecyzowują kwestie związane z powstawaniem ujemnych różnic przejściowych w przypadku instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej, oszacowaniem prawdopodobnego przyszłego dochodu do opodatkowania oraz oceną, czy wypracowany dochód pozwoli na zrealizowanie ujemnych różnic przejściowych. Zmiany mają zastosowanie retrospektywne.

- Zmiany do MSR 7 Inicjatywa dotycząca ujawniania informacji

Zmiany zobowiązują jednostkę do ujawnienia informacji, które umożliwiają użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian zobowiązań wynikających z działalności finansowej. Nie jest wymagane przedstawienie informacji porównawczych za poprzednie okresy.

Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, które zostały opublikowane, lecz dotychczas nie weszły w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 15 Przychody z umów z klientami („MSSF 15”), który został wydany w maju 2014 roku, a następnie zmieniony w kwietniu 2016 roku ustanawia tzw. Model Pięciu Kroków rozpoznawania przychodów wynikających z umów z klientami. Zgodnie z MSSF 15 przychody ujmuje się w kwocie wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem jednostki – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Nowy standard zastąpi wszystkie dotychczasowe wymogi dotyczące ujmowania przychodów zgodnie z MSSF. Standard ma zastosowanie w odniesieniu do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku i później.

Spółka planuje zastosować MSSF 15 od dnia wejścia w życie standardu, z zastosowaniem zmodyfikowanej metody retrospektywnej.

Spółka prowadzi działalność w obszarze produkcji i sprzedaży maszyn. Poniżej wymieniono

- Sprzedaż towarów

Spółka ocenia, że wpływ przyjęcia MSSF 15 na ujmowanie przychodów oraz wyniki finansowe Spółki z tytułu takich umów nie będzie istotny. Przychód będzie rozpoznawany w określonym momencie, tj. gdy klient uzyska kontrolę nad towarem.

W ramach oceny wpływu wprowadzenia MSSF 15, Spółka rozważyła m.in. następujące aspekty:

- Wynagrodzenie zmienne

Niektóre umowy z klientami zawierają kwoty zmienne wynagrodzenia w związku z udzielaniem upustów, rabatów, nakładaniem kar.

Zgodnie z MSSF 15, jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, jednostka oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta i zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

- Gwarancje

Spółka udziela gwarancji na sprzedawane towary. Zazwyczaj gwarancje stanowią zapewnienie klienta, że dany produkt jest zgodny z ustaloną przez strony specyfikacją i nie stanowią dodatkowej usługi. W konsekwencji, większość istniejących gwarancji będzie dalej ujmowana zgodnie z MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe. Niemniej jednak, niektóre niestandardowe umowy z klientami zawierają gwarancje rozszerzone, które obecnie są także ujmowane zgodnie z MSR 37. Zgodnie z MSSF 15 taka gwarancja stanowi oddzielną usługę – ujmowaną jako zobowiązanie do wykonania świadczenia, do której przypisuje się część ceny transakcyjnej.

W wyniku powyższego Spółka ocenia że wpływ przyjęcia MSSF 15 nie wpłynie istotnie na wynik finansowy w odniesieniu stosowanej polityki udzielanych gwarancji.

- Sprzedaż pakietu dóbr i usług lub pakietu kilku usług, świadczonych w różnym okresie

Zgodnie z MSSF 15, cenę transakcyjną przypisuje się do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia na podstawie proporcjonalnej indywidualnej ceny sprzedaży. Spółka ocenia, że w wyniku przyjęcia MSSF 15 przypisanie ceny transakcyjnej do dóbr i usług w ramach pakietu, a w konsekwencji ujęcie przychodu, nie ulegnie istotnej zmianie.

Umowy z klientami, zawierane przez spółkę są konstruowane w oparciu o fakt iż jej przedmiot jest dostosowywany do indywidualnego zapotrzebowania zamawiającego, a także ma charakter nieodwołalny. W konsekwencji Spółka przenosi kontrolę i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu. A zatem zgodnie z MSSF 15, Spółka będzie kontynuowała ujmowanie przychodów ze sprzedaży usług w miarę upływu czasu.

Spółka rozpoznaje przychody zgodnie z metodą stopnia zaawansowania, w korespondencji z pozycją „Należności z tytułu dostaw i usług”. Zgodnie z MSSF 15, jeśli jednostka spełnia zobowiązanie, dokonując przekazania dóbr lub usług klientowi, zanim klient zapłaci wynagrodzenie lub przed terminem jego wymagalności, jednostka przedstawia umowę jako składnik aktywów z tytułu umowy, z wyłączeniem wszelkich kwot przedstawianych jako należności.

- Zaliczki otrzymane od klientów

Spółka prezentuje zaliczki otrzymane od klientów w pozycji „Pozostałe zobowiązania niefinansowe”. Zgodnie z obecną polityką (zasadami) rachunkowości Spółka nie ujmuje kosztów z tytułu odsetek od otrzymanych zaliczek, w tym długoterminowych.

Zgodnie z MSSF 15, Spółka ocenia czy umowa zawiera istotny element finansowania. Spółka zdecydowała się skorzystać z praktycznego rozwiązania, zgodnie z którym nie koryguje przyrzeczonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeśli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok. Dlatego też, dla krótkoterminowych zaliczek Spółka nie będzie wydzielala istotnego elementu finansowania.

W przypadku umów z klientami, dla których okres pomiędzy przekazaniem przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi a momentem zapłaty za dobro lub usługę przekracza jeden rok Spółka ocenia, że umowy zawierają istotny element finansowania. W Spółce sytuacje takie nie występują, w związku z czym wpływ przyjęcia MSSF 15 w tym względzie będzie nieistotny.

- Wymogi w zakresie prezentacji i ujawniania informacji

MSSF 15 wprowadza nowe wymogi w zakresie prezentacji i ujawnień. Spółka ocenia, że wpływ niektórych z tych ujawnień będzie istotny. W szczególności Spółka oczekuje dodatkowych ujawnień dotyczących znaczących osądów i zmian tych osądów.

Dodatkowo, zgodnie z wymogami MSSF 15, Spółka przedstawia ujęte przychody z tytułu umów z klientami w podziale na kategorie, które odzwierciedlają sposób, w jaki czynniki ekonomiczne wpływają na charakter, kwotę, termin płatności oraz niepewność przychodów i przepływów pieniężnych. Spółka ujawnia ponadto wystarczające informacje, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych zrozumienie powiązania między ujawnieniem przychodów w podziale na kategorie a informacjami o przychodach, które jednostka ujawnia dla każdego segmentu sprawozdawczego, jeżeli stosuje MSSF 8 Segmenty operacyjne.

Podsumowując. Spółka oczekuje że wprowadzenie MSSF 15 nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Spółka planuje zastosować MSSF 9 od dnia wejścia w życie standardu, bez przekształcania danych porównawczych.

W 2017 roku Spółka przeprowadziła szczegółową ocenę wpływu wprowadzenia MSSF 9 na stosowane przez Spółkę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Spółki lub jej wyników finansowych. Niniejsza ocena jest oparta na aktualnie dostępnych informacjach i może podlegać zmianom wynikającym z pozyskania racjonalnych i możliwych do udokumentowania dodatkowych informacji w okresie, kiedy Spółka zastosuje MSSF 9 po raz pierwszy.

Spółka nie spodziewa się istotnego wpływu wprowadzenia MSSF 9 na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitał własny, w tym również skutków zastosowania MSSF 9 w zakresie utraty wartości. Spółka przeanalizowała ryzyko kredytowe przy użyciu uproszczonego modelu i nie spodziewa się zmiany wysokości odpisów z tytułu utraty wartości, tym samym bez wpływu na kapitał własny.

Ponadto, w wyniku zastosowania MSSF 9, zmieni się klasyfikacja niektórych instrumentów finansowych.

- Klasyfikacja i wycena

Spółka nie spodziewa się istotnego wpływu na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitały własne, w związku z zastosowaniem MSSF 9 w obszarze klasyfikacji i wyceny. Oczekuje się, że wszystkie aktywa finansowe wyceniane dotychczas w wartości godziwej, dalej pozostaną wyceniane w wartości godziwej.

Spółka skorzysta z możliwości wyboru i w przypadku akcji/ udziałów w spółkach nienotowanych, będzie ujmować ich późniejsze zmiany wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w związku z czym zastosowanie MSSF 9 nie będzie miało istotnego wpływu na wyniki finansowe Spółki.

Należności handlowe są utrzymywane dla uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, a Spółka nie sprzedaje należności handlowych w ramach faktoringu – będą one nadal wyceniane w zamortyzowanym koszcie przez wynik finansowy. Spółka korzysta z praktycznego zwolnienia i dla należności handlowych poniżej 12 miesięcy nie identyfikuje istotnych elementów finansowania.

- Utrata wartości

Zgodnie z MSSF 9 jednostka wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym bądź oczekiwany stratom kredytowym w okresie życia instrumentu finansowego. W przypadku należności z tytułu dostaw i usług, Spółka stosuje uproszczone podejście i wyceni odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia.

Spółka ocenia, że w związku z charakterem należności z tytułu dostaw i usług, odpis z tytułu utraty wartości nie powinno ulec zmianie.

- Rachunkowość zabezpieczeń

Ponieważ MSSF 9 nie zmienia ogólnych zasad funkcjonowania rachunkowości zabezpieczeń Spółki, zastosowanie MSSF 9 nie powinno mieć istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Spółki.

Oszacowania i osądy

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga przyjęcia pewnych założeń oraz dokonania szacunków i osądów, które wpływają na przyjęte zasady rachunkowości oraz wielkości wykazane w sprawozdaniu finansowym. Założenia i szacunki wynikają z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań odnośnie do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne. Oszacowania i osądy podlegają regularnej ocenie.

Oszacowania w spółce wpłynęły na następujące obszary sprawozdania finansowego: kontrakty długoterminowe, rezerwy, należności, odpisy dotyczące zapasów, rzeczowego majątku trwałego, wartości firmy, inwestycji i pozostałych aktywów.

Szacunki i rezerwy tworzone są wg najlepszej wiedzy, na podstawie danych historycznych. W przypadku kiedy nie można dokonać wiarygodnego szacunku rezerwy nie są tworzone. Spółka ujmuje rezerwy na podstawie zdarzeń przeszłych oraz gdy realizacja obowiązku spowoduje wpływ środków lub korzyści ekonomicznych. Rezerwy ujmowane są gdy prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia jest większe niż to, że do niego nie dojdzie.

W przypadku tworzenia rezerw pracowniczych stosuje się metody aktuarialne. Pierwszym z parametrów są założenia dotyczące mobilności zatrudnionych pracowników. Zastosowano współczynniki w wysokości 14%.

Ponadto w kalkulacjach przyjęto następujące założenia:

- ze względu na długi horyzont czasowy rozpatrywanych zobowiązań, założono realną stopę zwrotu z inwestycji na poziomie 3,3 % rocznie,
- prawdopodobieństwa zgonu oparto na wskaźnikach umieralności opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny,
- ze względu na brak wyczerpujących historycznych danych dotyczących nabywania prawa do renty inwalidzkiej prawdopodobieństwa inwalidztwa oparto na statystykach dotyczących orzekania grup inwalidzkich przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dla wypadków przy pracy przyjęto 50% powyższych tablic),
- stopa wzrostu płac została przyjęta na poziomie 2,3 %,
- obliczenia zostały dokonane w złotych polskich.

Kontrakty długoterminowe ujmowane są gdy można wiarygodnie oszacować wynik umowy budowlanej, przychody i koszty są ujmowane poprzez odniesienie do stopnia zaawansowania realizacji działań na koniec okresu sprawozdawczego, mierzonego w oparciu o proporcję poniesionych kosztów z tytułu prac wykonanych do tej pory w stosunku do szacowanych całkowitych kosztów kontraktu, chyba że taka metodologia nie będzie reprezentatywnie przedstawiała stopień zaawansowania prac.

Kiedy nie można wiarygodnie oszacować wyniku na umowie o usługę budowlaną, przychody z tytułu umowy są ujmowane do wysokości poniesionych kosztów umowy oraz jeżeli jest prawdopodobne uzyskanie tych przychodów. Koszty umowy ujmują się jako koszty w okresie, w którym zostały poniesione. Gdy jest prawdopodobne, że łączne koszty umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywaną stratę ujmują się natychmiastowo w koszty.

Sposób tworzenia szacunków dotyczących należności szczegółowo został zaprezentowany w punkcie 28, natomiast sposób wyceny zapasów opisany jest w punkcie 22.

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Spółka dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Spółka corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

1) Oświadczenie o zgodności

Niniejsze SF zostało sporządzone na dzień 31.12.2017 roku zgodnie z zasadami zawartymi w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości zatwierdzonych przez UE.

2) Połączenie spółek

Brak transakcji w roku 2017. Transakcje z roku 2016 opisano poniżej.

W dniu 17 grudnia 2015 roku Zarząd Famur S.A. postanowił podjąć działania mające na celu przeprowadzenie połączenia FAMUR S.A. z siedzibą w Katowicach (jako spółki przejmującej) z FAMUR BRAND sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach (jako spółki przejmowanej). W dniu 17 grudnia 2015 roku został podany do publicznej wiadomości plan połączenia Emitenta ze spółką zależną. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie FAMUR S.A. w dniu 7 marca 2016 roku podjęło uchwałę w sprawie połączenia obu spółek. W dniu 1 kwietnia 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice - Wschód w Katowicach dokonał zarejestrowania połączenia FAMUR S.A. (jako spółka przejmująca) ze spółką FAMUR Brand sp. z o. o. (jako spółka przejmowana). Połączenie spółek nastąpiło na podstawie art. 492 §1 pkt. 1 Kodeksu spółek handlowych, tj. poprzez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej – Famur Brand sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach - na spółkę przejmującą - FAMUR S.A. z siedzibą w Katowicach.

W dniu 30 grudnia 2015 r. nastąpiło podpisanie przez FAMUR S.A. ze wspólnikami Elgór + Zameł sp. z o.o. z siedzibą w Piekarach Śląskich umowy inwestycyjnej dotyczącej planowanego połączenia Emitenta z Elgór + Zameł sp. z o.o. W dniu 30 grudnia 2015 r. Zarząd FAMUR S.A. postanowił podjąć decyzję o zamiarze połączenia Emitenta ze spółką Elgór + Zameł sp. z o.o. Kontrola nad Spółką Elgór + Zameł sp. z o.o. została objęta przez FAMUR S.A. z dniem 1 stycznia 2016 r. W dniu 15 stycznia 2016 r. Zarząd Famur S.A. podjął decyzję o przyjęciu planu połączenia Emitenta ze spółką Elgór + Zameł Sp. z o.o. oraz podał do publicznej wiadomości uzgodniony i podpisany przez obie Spółki plan połączenia. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie FAMUR S.A. w dniu 20 maja 2016 roku podjęło uchwałę w sprawie połączenia Emitenta ze spółką Elgór + Zameł sp. z o.o. W dniu 1 lipca 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach dokonał zarejestrowania połączenia FAMUR S.A. (spółka przejmująca) ze spółką Elgór + Zameł sp. z o.o. (spółka przejmowana). Połączenie spółek nastąpiło na podstawie art. 492 §1 pkt. 1 Kodeksu spółek handlowych, tj. poprzez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej – Elgór + Zameł sp. z o.o. z siedzibą w Piekarach Śląskich - na spółkę przejmującą - FAMUR S.A. z siedzibą w Katowicach, za akcje która spółka przejmująca wyda wspólnikom spółki przejmowanej.

Aktywa netto według wartości godziwej spółki przejmowanej na moment objęcia kontroli przez spółkę przejmującą wynosiły 14 873 TPLN. Aktywa trwale stanowiły 9 472 TPLN a aktywa obrotowe 13 117 TPLN. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania spółki przejmowanej wynosiły 7 716 TPLN.

3) Podział spółek

Brak transakcji w roku 2017. Transakcje z roku 2016 opisano poniżej.

W dniu 30 kwietnia 2015 r. Zarząd FAMUR S.A. podjął decyzję o zamiarze podziału FAMUR S.A. z siedzibą w Katowicach poprzez wydzielenie oraz podał do publicznej wiadomości plan podziału Emitenta ze spółką FAMUR PEMUG sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach (jako spółką przejmującą). Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie FAMUR S.A. w dniu 30 października 2015 roku podjęło uchwałę w sprawie podziału Emitenta przez wydzielenie. W dniu 12 stycznia 2016 roku Sąd Rejonowy Katowice Wschód w Katowicach dokonał zarejestrowania podziału Emitenta.

Podział Emitenta nastąpił na podstawie art. 529 § 1 pkt. 4 ksh, przez przeniesienie części majątku spółki dzielonej, w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ kc, jaką stanowi oddział działający pod nazwą: FAMUR Spółka Akcyjna Infrastruktura Kopalni oddział w Katowicach do istniejącej spółki – FAMUR PEMUG sp. z o.o. jako spółki przejmującej (podział przez wydzielenie), w zamian na udziały w podwyższonym kapitale spółki przejmującej, które zostały objęte przez spółkę zależną od Emitenta tj. Famur Finance sp. z o.o. (dawniej: Famur Finance POLSKIE MASZYNY GÓRNICZE SPÓŁKA AKCYJNA S.K.A.).

4) Wycena do wartości godziwej

Spółka wycenia instrumenty finansowe takie jak instrumenty dostępne do sprzedaży oraz instrumenty pochodne oraz aktywa niefinansowe w wartości godziwej na każdy dzień bilansowy.

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach zbycia składnika aktywów między uczestnikami rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych.

5) Leasing

Jednostka jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe przez uzgodniony okres. Spółka oddaje środki do używania zarówno w leasing finansowy jak i operacyjny. Klasyfikacji leasingu dokonuje się na dzień rozpoczęcia leasingu. Jeżeli w jakimkolwiek momencie leasingobiorca i leasingodawca postanawiają zmienić warunki umowy leasingowej, z wyjątkiem jej odnowienia, w sposób który prowadziłby do zmiany jej kwalifikacji, jak gdyby tak zmienione warunki obowiązywały od dnia rozpoczęcia leasingu, to zmienioną umowę uznaje się za nową umowę przez okres jej obowiązywania. Jednakże zmiany oszacowań (np. zmiany szacowanego okresu ekonomicznego) lub zmiany okoliczności (np. niedopełnienie warunków umowy leasingowej przez leasingobiorcę) nie upoważniają do zmiany klasyfikacji umowy leasingowej dla celów rachunkowych.

Leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, gdy warunki umowy przenoszą zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z bycia właścicielem na leasingobiorcę.

Jednostka zalicza umowę najmu, dzierżawy do umowy leasingu finansowego, jeśli umowa spełnia razem lub osobno między innymi niżej wymienione warunki:

- leasingobiorca może wypowiedzieć umowę leasingową, straty leasingodawcy z tytułu tego wypowiedzenia ponosi leasingobiorca,
- leasingobiorca ma możliwość kontynuowania leasingu przez dodatkowy okres za opłatą, która jest znacznie niższa od opłat obowiązujejących na rynku,
- aktywa (w tym kombajny) mają na tyle specjalistyczny charakter, że tylko leasingobiorca może z nich korzystać bez dokonywania większych modyfikacji,
- wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych na dzień rozpoczęcia leasingu wynosi zasadniczo prawie tyle, ile wynosi łączna wartość godziwa przedmiotu leasingu.

Wszystkie pozostałe rodzaje leasingu są traktowane jako leasing operacyjny.

a) Jednostka jako leasingodawca

W przypadku podejmowania decyzji na temat klasyfikacji umów dotyczących maszyn urządzeń górniczych głównym kryterium jakie Spółka powinna brać pod uwagę jest długość okresu trwania leasingu oraz warunek przeniesienia własności przedmiotu leasingu na korzystającego po okresie trwania umowy. Jeżeli własność przedmiotu umowy jest przenoszona na korzystającego po okresie trwania leasingu, to Spółka traktuje umowę jako umowę leasingu finansowego. Jeżeli własność przedmiotu umowy nie jest przenoszona na korzystającego, istnieje przesłanka do zakwalifikowania umowy jako leasingu operacyjny (dzierżawa).

Spółka jako leasingodawca ujmuje aktywa oddane w leasing finansowy w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i prezentuje jako należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto (MSR 17 § 36). Należne opłaty leasingowe Spółka traktuje jako spłaty należności głównej i przychody finansowe, które są dla Spółki zwrotem zainwestowanych środków i wynagrodzeniem za usługi. Spółka ujmuje przychody finansowe w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji leasingowej netto w ramach leasingu finansowego. Spółka przychody finansowe przyporządkowuje przez okres leasingu w sposób racjonalny i systematyczny.

Będąc producentem wyleasingowanych składników majątku oraz kwalifikując bilansowo i podatkowo umowę jako leasing finansowy spółka rozpoznaje umowę jako leasing w momencie rozpoczęcia okresu leasingu jako przychody ze zwykłej sprzedaży, które stanowią dla spółki będącej producentem wartość godziwą składnika aktywów oddanego w leasing lub, jeżeli jego kwota jest niższa od wartości godziwej, wartość bieżącą minimalnych opłat leasingowych przypadających leasingodawcy, ustalonych według rynkowej stopy procentowej. Za koszt własny sprzedaży ujęty w momencie rozpoczęcia okresu leasingu uważa się cenę nabycia (tkw) przedmiotu leasingu (parg.44 MSR 17).

W przypadku sprzedaży wierzytelności z tyt. leasingu instytucji finansowej – nabywca płaci część kapitałową, natomiast część odsetkową spółka rozlicza w przychodach raty odsetkowe wynikające z umowy leasingowej z upływem terminu płatności, natomiast w koszty zalicza dyskonto banku (określone w umowie) proporcjonalnie do rozpoznanych przychodów. Różnica pomiędzy miesięczną ratą czynszu odsetkowego określoną w umowie leasingowej a miesięczną ratą dyskonta należnego Bankowi z tytułu umowy wykupu wierzytelności będzie stanowiła dochód spółki.

Na koniec każdego kwartału spółka uzyska potwierdzenie z banku o stanie wierzytelności wobec Leasingobiorcy – ustalenie prawidłowego zobowiązania warunkowego.

b) Jednostka jako leasingobiorca

Na dzień rozpoczęcia leasingu, Spółka jako leasingobiorca ujmuje leasing finansowy w bilansie jako aktywa i zobowiązania w kwotach równych wartości godziwej przedmiotu leasingu ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu lub w kwotach równych wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonych na dzień rozpoczęcia leasingu, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej.

Powstałe z tego tytułu zobowiązanie wobec leasingodawcy jest prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji zobowiązania z tytułu leasingu finansowego z rozróżnieniem na zobowiązania krótko i długoterminowe.

Opłaty leasingowe rozdziela się pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie niespłaconego salda zobowiązań z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej okresowej stopy procentowej od pozostałego do spłaty salda zobowiązania. Koszty finansowe dotyczące danego okresu są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat.

Środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane zgodnie z zasadami stosowanymi dla amortyzacji własnych środków trwałych.

Środki trwale objęte umową, która w oparciu o przepisy MSR 17 nie spełnia warunków leasingu finansowego Spółka kwalifikuje jako leasing operacyjny i ujmuje będąc:

- Wyzierżawiającym - jako rzeczowe aktywa trwale i dokonuje odpisów amortyzacyjnych. Spółka rozpoznaje przychody z tytułu umowy leasingu operacyjnego (dzierżawy) w wysokości naliczonych opłat leasingowych równomiernie w okresie trwania umowy.

- Dzierżawcą - wyłącznie naliczone i zapłacone z tego tytułu opłaty leasingowe przez okres leasingu. Bieżąca opłata leasingowa jest ujmowana w pozycji zobowiązań oraz kosztów. W momencie zapłaty zobowiązanie zostaje rozliczone. Spółka ujmuje w bilansie wyłącznie zobowiązania odnoszące się do bieżącej należnej opłaty leasingowej.

6) Waluty obce

a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym Jednostki są wykazywane w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym działa Spółka (w „walucie funkcjonalnej”). Sprawozdanie finansowe sporządza się w złotych, które są walutą prezentacji i walutą funkcjonalną Jednostki.

b) Transakcje i salda

Stosownie do § 22 MSR 21 dniem zawarcia transakcji jest dzień, w którym transakcja po raz pierwszy spełnia warunki ujęcia jej zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Zgodnie z MSR 21 § 21 transakcję w walucie obcej początkowo ujmuje się w walucie funkcjonalnej stosując do przeliczenia kwoty wyrażonej w walucie obcej natychmiastowy kurs wymiany waluty funkcjonalnej na walutę obcą obowiązujący na dzień zawarcia transakcji

Transakcje przeprowadzane w walutach obcych przeliczane są na walutę funkcjonalną w sposób następujący:

- w przypadku sprzedaży walut obcych i transakcji spłaty należności – według kursu zakupu stosowanego przez bank, z którego usług korzysta Spółka,
- w przypadku zakupu walut obcych i transakcji spłaty zobowiązań – według kursu sprzedaży stosowanego przez bank, z którego usług korzysta Spółka,

Na każdy dzień bilansowy

- przeliczenia pozycji pieniężnych to jest: należności, zobowiązań, środków pieniężnych wyrażonych w walutach obcych, środków o charakterze depozytu przy zastosowaniu kursu natychmiastowej wymiany lub stosując uproszczenie, kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski.
- pozycje niepieniężne wyceniane wg kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

7) Świadczenia pracownicze

Koszty świadczeń pracowniczych Spółka ujmuje w okresie, w którym uprawnienie do danego świadczenia jest wypłacane lub należne.

W spółce definicję świadczeń pracowniczych spełniają:

- wynagrodzenie za pracę wraz z obowiązkowymi narzutami,
- wynagrodzenia za urlopy,
- płatne zwolnienia chorobowe,
- świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy,
- nagrody z tytułu jubileuszu pracy,
- odprawy emerytalne,
- odprawy rentowe,
- rezerwy na węgiel i ekwiwalent węglowy dla pracowników i emerytów.

Wynagrodzenia za pracę z narzutami Jednostka uznaje za koszt okresu, w którym pracownik świadczy wynagradzaną pracę.

Urlopy wypoczynkowe stanowią krótkoterminową płatną nieobecność ujmowane z chwilą wystąpienia nieobecności.

Płatne zwolnienia chorobowe Jednostka zalicza do niekumulowanych płatnych nieobecności. Koszty tego rodzaju Jednostka ujmuje z chwilą wystąpienia nieobecności.

Odprawy emerytalne, odprawy rentowe i nagrody jubileuszowe – Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne i rentowe są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę lub rentę. Wysokość odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych zależy m.in. od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Spółka tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Zgodnie z MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia.

Koszty odpraw emerytalnych, rentowych i nagród jubileuszowych Spółka ujmuje w okresie, w którym uprawnienie do danego świadczenia jest wypłacane lub należne.

8) Metody wyceny

Jednostka na dzień bilansowy dokonuje wyceny świadczeń pracowniczych / nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych, odpraw rentowych / metodami aktuarnymi.

Parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości obecnej zobowiązań są:

- stopa mobilności (rotacja) pracowników
- stopa procentowa
- stopa wzrostu płac

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Spółki mają prawo do nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Spółka tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarusza. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

Ponowna wycena zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczących programów określonych świadczeń obejmująca zyski i straty aktuarialne ujmowana jest w innych całkowitych dochodach i nie podlega późniejszej reklasyfikacji do zysku lub straty.

Spółka rozpoznaje następujące zmiany w zobowiązaniach netto z tytułu określonych świadczeń w ramach odpowiednio kosztu własnego sprzedaży i kosztów ogólnego zarządu, na które składają się:

- koszty zatrudnienia (w tym między innymi koszty bieżącego zatrudnienia, kosztów przeszłego zatrudnienia),
- odsetki netto od zobowiązania netto z tytułu określonych świadczeń.

9) Ujmowanie przychodów

Z przychodem ze sprzedaży mamy do czynienia gdy zostały spełnione następujące warunki:

- Spółka przekazała nabywcy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z praw własności do dóbr,
- Spółka przestaje być trwale zaangażowana w zarządzanie sprzedanymi dobrami w stopniu, w jakim zazwyczaj funkcję taką realizuje się wobec dóbr, do których ma się prawo własności, ani też nie sprawuje się nad nimi efektywnej kontroli,
- kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób,
- istnieje prawdopodobieństwo, że jednostka uzyska korzyści ekonomiczne z tytułu transakcji oraz
- koszty poniesione i te, które zostaną poniesione przez jednostkę gospodarczą w związku z transakcją, można wycenić w wiarygodny sposób.

Momentem sprzedaży jest:

- w przypadku usługi – jej wykonanie i odbiór,
- w przypadku wyrobu gotowego, towaru, materiału, ich przekazanie do odbiorcy.

Jeżeli rodzi się niepewność dotycząca ściągalności należnej kwoty już zaliczonej do przychodów, wówczas nieściągalną kwotę lub kwotę w odniesieniu, do której odzyskanie przestało być prawdopodobne, ujmuje się jako koszty, a nie jako korektę pierwotnie ujętej kwoty przychodów.

a) Przychody ze sprzedaży produktów, towarów, usług i materiałów

Zaprezentowane w rachunku zysków i strat przychody ze sprzedaży wykazano w oparciu o zaliczone do odpowiednich okresów sprawozdawczych wielkości sprzedaży ustalonej na podstawie wystawionych faktur lub umów z kontrahentami, a w przypadku kontraktów długoterminowych według stopnia zaawansowania umów. Sprzedaż wykazano w wartości netto, to jest po potrąceniu podatku od towarów i usług, rabatów i innych podatków związanych ze sprzedażą.

b) Przychody z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek ujmuje się, gdy jest prawdopodobne, że Spółka uzyska korzyści ekonomiczne.

c) Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy lub udziałowców do otrzymania płatności.

d) Przychody z tytułu leasingu

Przychody z tytułu leasingu ujmuje się co miesiąc w trakcie trwania umowy dzierżawy.

10) Kontrakty długoterminowe

Umowa o usługę budowlaną to umowa, której przedmiotem jest budowa składnika aktywów lub zespołu aktywów, które są ze sobą ściśle powiązane lub wzajemnie zależne pod względem projektowym, technologicznym lub ze względu na ich funkcję użytkową czy ostateczne przeznaczenie lub sposób użytkowania.

Jednostka ujmuje przychody i koszty związane z umową o budowę, jeżeli:

- wynik umowy można wiarygodnie oszacować,
- cykl realizacji umowy rozpoczyna się i kończy w innym okresie sprawozdawczym

Stan zaawansowania realizacji umowy mierzony jest jako proporcja kosztów umowy poniesionych z tytułu prac wykonanych do dnia bilansowego w stosunku do szacowanych kosztów łącznych. Przychody z umowy o usługę budowlaną ujmowane są w rachunku zysków i strat na koniec okresu sprawozdawczego, proporcjonalnie do stopnia zaawansowania realizacji umowy.

Jeżeli nie można wiarygodnie oszacować wyniku umowy przychody ujmuje się tylko do wysokości poniesionych kosztów umowy, dla których istnieje prawdopodobieństwo ich odzyskania oraz koszty umowy ujmuje się jako koszty okresu, w którym zostały poniesione.

Przewidywaną stratę z tytułu realizacji umowy o usługę budowlaną Spółka ujmuje bezzwłocznie jako koszt.

11) Ujmowanie kosztów

➤ Koszt wytworzenia sprzedanych produktów

Koszty te obejmują koszt wytworzenia sprzedanych produktów, wartość sprzedanych towarów i materiałów, czyli wszystkie koszty związane z podstawową działalnością Jednostki z wyjątkiem pozostałych kosztów operacyjnych i kosztów finansowych. Koszty zawierają podatek VAT tylko w tej części, w której zgodnie z obowiązującymi przepisami podatek ten nie podlega odliczeniu. Są ujęte w odpowiednich okresach sprawozdawczych, których dotyczą, niezależnie od daty otrzymania bądź dokonania płatności.

Jednostka prowadzi ewidencję kosztów w działalności podstawowej w układzie funkcjonalnym (kalkulacyjnym), w którym rozwinięte symbole poszczególnych kont pozwalają na wyodrębnienie układu rodzajowego tych kosztów.

12) Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody i koszty operacyjne obejmują ogół przychodów i kosztów nie związanych bezpośrednio ze zwykłą działalnością operacyjną, a wywierających wpływ na wynik finansowy (np.: odszkodowania, reklamacje, naprawy gwarancyjne).

13) Przychody i koszty finansowe

Przychody i koszty finansowe stanowią wynik operacji finansowych. Przychody i koszty finansowe obejmują m. in. Odsetki od kredytów i pożyczek, różnice kursowe, prowizje itp.

14) Koszty odsetek

Zgodnie z MSR 23:

- koszty finansowania zewnętrznego ujmuje się jako koszty w okresie, w którym je poniesiono, z wyjątkiem kosztów aktywowanych,
- koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów.

W zakresie, w jakim środki pożyczają się specjalnie w celu pozyskania dostosowywanego składnika aktywów, kwotę kosztów finansowania zewnętrznego, którą można aktywować jako część tego składnika aktywów, ustala się jako różnicę między rzeczywistymi kosztami finansowania zewnętrznego poniesionymi z tytułu danej pożyczki lub kredytu w danym okresie, a przychodami z tytułu tymczasowego zainwestowania pożyczonych środków.

Aktywowanie kosztów finansowania zewnętrznego jako części ceny nabycia lub kosztu wytworzenia dostosowywanego składnika aktywów rozpoczyna się, gdy:

- ponoszone są nakłady na ten składnik aktywów,
- ponoszone są koszty finansowania zewnętrznego oraz
- działania niezbędne do przygotowania składnika aktywów do jego zamierzonego użytkowania lub sprzedaży są w toku.

Aktywowanie kosztów finansowania zewnętrznego zawieszają w przypadku przerwania na dłuższy czas aktywnego prowadzenia działalności inwestycyjnej. Poza tym aktywowanie kosztów finansowania zewnętrznego zaprzestają się wówczas, gdy zasadniczo wszystkie działania niezbędne do przygotowania dostosowywanego składnika aktywów do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży są zakończone.

15) Podatki

Na obowiązkowe obciążenia wyniku składają się: podatek bieżący (CIT) oraz podatek odroczony.

a) Podatek dochodowy bieżący

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Bieżący podatek za bieżący i poprzednie okresy ujmuje się jako zobowiązanie w kwocie, w jakiej nie został zapłacony.

b) Podatek dochodowy odroczony

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości na różnicach pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w latach następnych oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Pozycje te są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

➤ Rezerwa na podatek odroczony

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa z podatku odroczonego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy,
- początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz w czasie wystąpienia transakcji nie ma wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód podlegający opodatkowaniu (stratę podatkową).

➤ Aktywa z tytułu podatku dochodowego

W odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym oraz niewykorzystanych strat podatkowych ujmuje się aktywa z tytułu podatku odroczonego. Aktywa te są ujmowane w wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji, które nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które wg przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie dyskontuje się.

Podatek odroczony jest ujmowany w rachunku zysków i strat, poza przypadkiem, gdy dotyczy on pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym. W tym ostatnim wypadku podatek odroczony jest również rozliczany bezpośrednio w kapitale własne. Zestawienie utworzonych rezerw i aktywów z tytułu podatku dochodowego zaprezentowano w nocie 28 Aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego wyceniono stosując stawkę podatkową w wysokości 19%.

c) Inne podatki

Przychody i koszty są pomniejszone o wartość podatku od towarów i usług.

16) Rzeczowe aktywa trwałe

Środki trwałe to rzeczowe aktywa trwałe, które są utrzymywane w celu wykorzystania ich w procesie produkcyjnym lub przy dostawach towarów i świadczeniu usług, w celu oddania do używania innym podmiotom na podstawie umowy najmu oraz którym towarzyszy oczekiwanie, iż będą wykorzystywane przez czas dłuższy niż jeden okres.

Dla każdego nowego przyjmowanego na stan środka trwałego służby techniczne mają obowiązek, jeśli jest to możliwe, wydzielić istotną część składową, określić sposób amortyzacji.

Cenę nabycia lub koszt wytworzenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujmuje się jako składnik aktywów, tylko wtedy gdy:

- a) istnieje prawdopodobieństwo, że Spółka uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem aktywów oraz
- b) cenę nabycia lub koszt wytworzenia składnika aktywów przez Spółkę można ocenić w wiarygodny sposób.

Spółka nie zwiększa wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych o koszty bieżącego utrzymania tych aktywów. Koszty te są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Na koszty bieżącego utrzymania składają się koszty robocizny i koszty zużycia materiałów i mogą obejmować koszty niewielkich części zamiennych.

Wartość początkowa środków trwałych podlega podwyższeniu o wartość nakładów poniesionych na ich ulepszenie i modernizację w przypadku gdy nakłady stanowią odrębny komponent.

Spółka wycenia środki trwałe na dzień bilansowy według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne, umorzeniowe, a także o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia lub koszt wytworzenia powiększone o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i wytworzeniem oraz dostosowaniem składnika majątku do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia jego użytkowania.

Na dzień przejścia na MSSF Jednostka dokonała wyceny środków trwałych według wartości rynkowej określonej przez rzeczoznawców.

Do rzeczowych aktywów trwałych Spółka zalicza prawo wieczystego użytkowania gruntów. Ze względu na brak przesłanek wskazujących na cofnięcie lub brak możliwości odnowienia prawa wieczystego użytkowania działek gruntów położonych głównie na terenie Spółki, podjęto decyzję o zakwalifikowaniu ww. prawa jako składnika rzeczowych aktywów trwałych nie podlegających amortyzacji, tak jak w przypadku gruntów.

Maszyny i urządzenia przeznaczone do produkcji amortyzuje się metodą liniową, przy zastosowaniu następujących stawek:

Grupa	Tytuł	Stopa amortyzacji rocznej
0	grunty i prawo wieczystego użytkowania	-
I	budynki i lokale	1,23 – 33,33%
II	obiekty inżynierii lądowej i wodnej	2,00 – 66,67%
III	kotły i maszyny energetyczne	4,55 – 100%
IV	maszyny i urządzenia ogólne	2,00 – 100%
V	maszyny i urządzenia specjalne	2,40 – 100%
VI	urządzenia techniczne	2,75 – 100%
VII	środki transportu	4,00 – 100%
VIII	narzędzia, przyrządy, wyposażenie	3,00 – 100%

Amortyzację składnika rzeczowych aktywów trwałych rozpoczyna się w miesiącu następującym po miesiącu, w którym jest on dostępny do użytkowania, po dostosowaniu składnika aktywów do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia jego funkcjonowania zgodnie z zamierzeniami kierownictwa. W przypadku gdy cena nabycia bądź koszt wytworzenia części składowej środka trwałego jest istotna w stosunku do ceny nabycia lub kosztu wytworzenia całego środka trwałego, część tą (bądź części) amortyzuje się osobno. Okres ich użytkowania i metoda amortyzacji mogą być takie same jak pozostałych istotnych części tego samego środka trwałego. W celu ustalenia odpisu amortyzacyjnego części takie mogą być grupowane.

Jednostka przy określeniu wartości danego składnika aktywów podlegającej amortyzacji nie uwzględnia wartości końcowej. Wartość końcowa maszyn i urządzeń przeznaczonych do produkcji zgodnie z opinią służb technicznych jest nieznacząca i w związku z tym nieistotna z punktu widzenia obliczania wartości podlegającej amortyzacji.

Środki trwałe w budowie powstające dla celów produkcyjnych, wynajmu lub administracyjnych, prezentowane są w bilansie wg kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt wytworzenia zwiększany jest o opłaty oraz o koszty finansowania zewnętrznego skapitalizowane zgodnie z zasadami określonymi w zasadach rachunkowości.

Aktywa utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego są amortyzowane przez okres ich ekonomicznej użyteczności, o ile nie występują ograniczenia czasem trwania umów, odpowiednio jak aktywa własne.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży/likwidacji lub zaprzestania użytkowania środków trwałych są określane jako różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży, a wartością netto tych środków trwałych i są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Rzeczowe aktywa trwałe, w których można wydzielić istotne części składowe - amortyzacji dokonuje się osobno dla każdej wydzielonej części składowej.

Rzeczowe aktywa trwałe, dla których wydzielenie istotnych części składowych jest niemożliwe biorąc pod uwagę ich złożoność jako podstawę dokonywania odpisów amortyzacyjnych Jednostka przyjęła ekonomiczny okres ich użytkowania.

Okres ekonomicznej użyteczności środka trwałego określają służby techniczne Spółki na podstawie posiadanego doświadczenia i informacji z rynku.

Składniki aktywów – również kombajny powracające z dzierżawy, które nie utraciły swojej przydatności ekonomicznej oraz zostały poddane procesowi remontu i konserwacji w celu ponownego oddania do dzierżawy, podlegają dalszej amortyzacji, jeśli nie wystąpiły żadne z przesłanek określonych w MSR 16 § 55, a mianowicie:

- zostały przeznaczone do sprzedaży (lub włączone do grupy aktywów przeznaczonych do sprzedaży) zgodnie z MSSF 5,
- zostały postawione w stan likwidacji,
- lub zostały całkowicie zamortyzowane.

17) Kombajny

Jednostka amortyzuje wszystkie kombajny, które nie spełniają kryteriów przekształcenia na leasing finansowy. Odpisy amortyzacyjne za każdy okres są ujmowane jako koszt danego okresu. Wartość końcowa kombajnów ze względu na to, że pracują w warunkach ekstremalnych jest trudna do określenia.

Kombajny powracające z dzierżawy

Jednostka dokonuje wstępnej wyceny kombajnów powracających po umownym okresie, które zostały przekształcone na podstawie zasad zawartych w MSR 17.

Podstawą wstępnej wyceny – jest wartość netto ustalana na podstawie ekonomicznego okresu użytkowania kombajnu. Dodatkowej weryfikacji wartości bilansowej / godziwej / dokonują służby techniczne spółki, które do właściwej wyceny wykorzystują całą wiedzę na temat wycenianego kombajnu / min. warunki pracy w kopalni, sposób obsługi, czas trwania umowy, możliwość ponownego wykorzystania kombajnu do dzierżawy.

18) Nieruchomości inwestycyjne

Za nieruchomości inwestycyjne uznaje się nieruchomości, które traktowane są jako źródło przychodów z czynszów lub / i utrzymywane są w posiadaniu ze względu na spodziewany przyrost ich wartości. Nieruchomość inwestycyjną ujmuje się w aktywach tylko wtedy, gdy:

- uzyskanie przez jednostkę przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z tą nieruchomością jest prawdopodobne oraz
- można wiarygodnie wycenić jej cenę nabycia lub koszt wytworzenia

Wartość godziwą gruntów oraz budynków ustala się zazwyczaj na podstawie wyceny opartej na ewidencji transakcji rynkowych, dokonywanej zwyczajowo przez profesjonalnych rzeczoznawców. Wartość godziwą maszyn i urządzeń stanowi zazwyczaj ich wartość rynkowa ustalona na podstawie wyceny rzeczoznawców.

Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne wyceniane są zgodnie z wymogami MSR 40 określonymi dla modelu opartego na wartości godziwej. Zysk lub strata wynikająca ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej wpływa na zysk lub stratę netto w okresie, w którym nastąpiła zmiana. Przeniesienia poszczególnych nieruchomości do lub z nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania – par. 57 MSR 40.

Nieruchomość inwestycyjną usuwa się z ksiąg w momencie jej zbycia lub w przypadku trwałego wycofania z użytkowania, jeżeli nie oczekuje się uzyskania w przyszłości żadnych korzyści wynikających z jej zbycia.

Zyski lub straty wynikające z wycofania z użytkowania lub zbycia nieruchomości inwestycyjnej ustala się jako różnicę między przychodami netto ze zbycia a wartością bilansową danego składnika aktywów oraz ujmuje w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano likwidacji lub sprzedaży.

19) Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych Jednostka ujmuje tylko wtedy, gdy:

- jest prawdopodobne, że Jednostka osiągnie przyszłe korzyści ekonomiczne, które można przyporządkować danemu składnikowi aktywów oraz
- można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów.

Składnik wartości niematerialnych początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Wartości niematerialne podlegają amortyzacji. Stawki amortyzacyjne ustalone zostały z uwzględnieniem okresu ekonomicznej użyteczności wartości niematerialnych. Wartości niematerialne amortyzuje się metodą liniową przy zastosowaniu następujących stawek:

Tytuł	Stopa amortyzacji rocznej
oprogramowanie komputerowe	50%
koszty prac rozwojowych	20-100%

Jednostka nie zalicza do wartości niematerialnych i nie dokonuje odpisów amortyzacyjnych od składników, których wartość początkowa nie przekracza 3,5 tys. zł. Wydatki na ich nabycie Jednostka całkowicie odnosi w koszty w miesiącu oddania ich do użytkowania.

a) Wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie – Koszty badań i prac rozwojowych

Koszty prac badawczych nie podlegają aktywowaniu i są prezentowane w rachunku zysków i strat jako koszty w okresie, w którym zostały poniesione.

Koszty prac rozwojowych są kapitalizowane wyłącznie w sytuacji, gdy:

- realizowany jest ściśle określony projekt (np. oprogramowanie lub nowe procedury);
- prawdopodobne jest, że składnik aktywów przyniesie przyszłe korzyści ekonomiczne;
- koszty związane z projektem mogą być wiarygodnie oszacowane.

Koszt wytworzenia składnika wartości niematerialnych Jednostki, wytworzonych we własnym zakresie, obejmuje wszystkie nakłady, które mogą być bezpośrednio przyporządkowane czynnościom tworzenia, produkcji i przystosowania składnika aktywów do użytkowania w sposób zamierzony przez kierownictwo.

Jako składnika wartości niematerialnych Jednostka zgodnie z postanowieniami MSR 38 nie ujmuje:

- wartości firmy wytworzonej przez Spółkę we własnym zakresie,
- nakładów na rozpoczęcie działalności, kosztów działalności szkoleniowej, nakładów na reklamę i promocję, nakładów na przemieszczenie lub reorganizację części lub całości przedsiębiorstwa.

W przypadku, gdy niemożliwe jest wyodrębnienie wytworzonego we własnym zakresie składnika aktywów, koszty prac rozwojowych są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym zostały poniesione. Koszty prac rozwojowych uprzednio odniesione do rachunku zysków i strat nie mogą być ujęte jako aktywa w późniejszym okresie. Koszty prac rozwojowych posiadające określony okres użytkowania, które zostały skapitalizowane, amortyzuje się metodą liniową w okresie do 5 lat.

b) Oprogramowanie komputerów

Oprogramowania oraz nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe kapitalizuje się na podstawie kosztów poniesionych w celu nabycia i doprowadzenia określonego oprogramowania do użytkowania. Nakłady te amortyzuje się przez 2 lata.

20) Utrata wartości

Na każdy dzień bilansowy Spółka dokonuje przeglądu składników majątku trwałego w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości. Oceniając istnienie przesłanek świadczących o możliwości utraty wartości któregoś ze składników aktywów, Jednostka analizuje:

- Przesłanki pochodzące z zewnętrznych źródeł finansowania, np.:
  - utrata wartości rynkowej danego składnika aktywów odnotowana w ciągu okresu jest znacznie większa od utraty, której można było się spodziewać w wyniku upływu czasu i zwykłego użytkowania,
  - w ciągu roku nastąpiły lub nastąpią w niedalekiej przyszłości znaczące i niekorzystne dla Spółki zmiany o charakterze technologicznym, rynkowym, gospodarczym, prawnym w otoczeniu, w którym Spółka prowadzi działalność,
  - wartość bilansowa aktywów netto Spółki jest wyższa od wartości ich rynkowej kapitalizacji.
- Przesłanki pochodzące z wewnętrznych źródeł informacji, np.:
  - dostępne są dowody, że nastąpiła utrata przydatności danego składnika aktywów lub jego fizyczne uszkodzenie,
  - dostępne są dowody pochodzące ze sprawozdawczości wewnętrznej świadczące o tym, że ekonomiczne wyniki uzyskiwane przez dany składnik aktywów są lub w przyszłości będą gorsze od oczekiwanych.

Na dzień bilansowy w Spółce nie wystąpiły przesłanki wskazujące na utratę wartości.

21) Zapasy

Spółka wycenia zapasy w cenie zakupu, w przypadku, gdy koszty związane z zakupem są nieistotne. Spółka ujmuje zapasy w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia lub też według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa.

Na cenę nabycia lub koszt wytworzenia zapasów składają się wszystkie koszty zakupu, koszty przetworzenia oraz inne koszty poniesione w trakcie doprowadzenia zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu.

Koszty zakupu zapasów składają się z ceny zakupu, cła, pozostałych podatków, kosztów transportu, załadunku i wyładunku oraz innych kosztów dających się bezpośrednio przyporządkować do pozyskania materiałów i usług.

Materiały i towary - Jednostka stosuje do wyceny zapasów materiałów i towarów cenę nabycia. Jedynie w przypadkach, gdy nie jest możliwe przyporządkowanie kosztów transportu, zapas wycenia się w wartości nie uwzględniającej kosztów transportu. Koszty transportu oraz pozostałe koszty związane z zakupem materiałów, których nie można bezpośrednio przyporządkować do zakupionego materiału, Spółka biorąc pod uwagę kryterium istotności, rozlicza je proporcjonalnie do zużytych materiałów na poszczególnych zleceniach produkcji w toku.

Wyroby gotowe i produkcja w toku - Zgodnie z MSR 2 na koszty wytworzenia zapasów składają się z kosztów bezpośrednio związanych z jednostką produkcji, takie jak bezpośrednia robocizna. Składają się na nie także systematycznie przypisane, stałe i zmienne pośrednie koszty produkcji, przeniesione przy przetwarzaniu materiałów w wyroby gotowe. Dla celów przypisania stałych pośrednich kosztów produkcji

do kosztów przetwarzania zapasów przyjmuje się normalną zdolność produkcyjną urządzeń produkcyjnych, rozumianą jako produkcję na średnim poziomie, której uzyskania oczekuje się w czasie kilku okresów, w typowych okolicznościach, uwzględnieniem utraty zdolności produkcyjnej wynikającej z planowanych remontów.

22) Odpisy aktualizujące wartość zapasów

Utrata wartości zapasów następuje wtedy, gdy istnieje duże prawdopodobieństwo, iż posiadane materiały lub wyroby gotowe nie przyniosą w przyszłości przewidywanych korzyści ekonomicznych. Utrata wartości może nastąpić na skutek:

- a) uszkodzenia
- b) całkowitej lub częściowej utraty przydatności,
- c) spadku cen sprzedaży.

Na dzień bilansowy dokonywana jest weryfikacja zalegających zapasów pod kątem przydatności lub pod kątem utworzenia odpisów aktualizujących. Utrata wartości zapasów szacowana jest indywidualnie, ze zwróceniem szczególnej uwagi na przeznaczenie zapasów:

- w stosunku do wartości materiałów i innych surowców przeznaczonych do wykorzystania w procesie produkcji - nie odpisuje się do kwoty niższej od ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, jeżeli oczekuje się, że wyroby gotowe, do produkcji których będą wykorzystane, zostaną sprzedane w wysokości co najmniej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia lub powyżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia,

- w stosunku do zapasów przeznaczonych do sprzedaży decydującym kryterium jest możliwość do uzyskania ceny sprzedaży, wynikająca z umowy, zamówienia lub oferty.

- brak możliwości odzyskania ceny nabycia lub kosztu wytworzenia zapasów w przypadku uszkodzenia, utraty przydatności lub spadku cen sprzedaży, możliwej do osiągnięcia na rynku stanowi przesłankę do dokonania odpisów aktualizujących.

Decyzje o konieczności utworzenia odpisów aktualizujących podejmuje każdorazowo Zarząd na podstawie wniosku służb odpowiedzialnych za prawidłową gospodarkę zapasami.

Odpis aktualizujący księguje się w ciężar kosztów operacyjnych. Wykorzystanie odpisu aktualizującego wartości zapasów wynikające ze zwiększenia ich wartości netto możliwej do uzyskania, ujmuje się jako zmniejszenia kwoty zapasów ujętych jako koszt okresu, w którym odwrócenie odpisu wartości miało miejsce.

23) Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Zarządzanie ryzykiem finansowym ma na celu ograniczenie lub eliminację niekorzystnych wpływów na sytuację finansową spółki ryzyk związanych z jej funkcjonowaniem, a w szczególności:

- a) ryzyka kredytowego – kontrahent nie dopełni zobowiązań umownych
- b) ryzyka płynności – ryzyko, że spółka napotka trudności w wywiązaniu się ze zobowiązań
- c) ryzyka rynkowego – ryzyko walutowe, stopy procentowej, ryzyko cenowe

Główne ryzyko spółki związane jest przede wszystkim z należnościami handlowymi / ryzyko walutowe, ryzyko kredytowe / oraz zobowiązaniami z tytułu zaciągniętych kredytów / ryzyko stopy procentowej /.

Spółka dąży do minimalizacji wpływu różnych rodzajów ryzyka poprzez wykorzystanie mechanizmów zabezpieczenia naturalnego.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe w spółce związane jest z prowadzeniem podstawowej działalności. Zgodnie z MSSF 7 punkt 34-36 Jednostka dokonuje analizy poszczególnych pozycji aktywów narażonych na ryzyko kredytowe tj. należności z tyt. dostaw i usług, należności z tyt. leasingu, pożyczki udzielone, środki pieniężne. Ryzyko kredytowe wynika z zawartych umów i związane jest z ewentualnym wystąpieniem takich zdarzeń jak niewypłacalność kontrahenta, częściowej spłaty należności lub znaczącego opóźnienia w zapłacie należności bądź spłaty udzielonych pożyczek.

Spółka na rynku krajowym przeprowadza transakcje głównie w ramach sektora górnictwa i w stosunku do tych należności, w tym także należności z tytułu leasingu występuje największa koncentracja ryzyka.

Ponadto, wiarygodność kontrahentów poddawana jest weryfikacji i stosowane są zabezpieczenia finansowe / akredytywa, gwarancje bankowe / co minimalizuje ryzyko niewypłacalności.

Na należności w stosunku do których nastąpiła utrata wartości spółka tworzy odpisy aktualizujące, których wartość zaprezentowana została w notcie nr 24.

Ryzyko płynności

Spółka narażona jest na to ryzyko w przypadku gdy przepływy pieniężne z tytułu spłaty należności nie są realizowane terminowo. Spółka zabezpiecza się przed trudnościami w wywiązaniu się ze zobowiązań odpowiednio kształtując cykl rotacji należności i zobowiązań oraz system przedpłat. Jednocześnie wartość dostępnych linii kredytowych zapobiega negatywnym zdarzeniom związanym z opóźnieniami w terminowym regulowaniu należności.

Ryzyko rynkowe

- ryzyko walutowe – związane jest ze zmianami kursu walut, które powodują niepewność, co do wartości przyszłych przepływów pieniężnych. Spółka podejmuje działania mające na celu minimalizację ryzyka poprzez: zawieranie umów o terminową wymianę walut typu Forward oraz klauzule dotyczące możliwości zmiany cen w przypadku zmian cenowych surowców wywołanych kursem walutowym.
- ryzyko stopy procentowej – Spółka narażona jest na to ryzyko z tytułu finansowania działalności poprzez kredyty bankowe o zmiennej stopie procentowej opartej o WIBOR. 100% wartości kredytów to kredyty zaciągnięte w PLN, dlatego też Spółka na bieżąco monitoruje decyzje Rady Polityki Pieniężnej oraz negocjuje z Bankiem warunki na jakich udzielone są kredyty. Zarząd ocenia że, ryzyko to jest obecnie niewielkie.
- ryzyko cenowe – na ryzyko wzrostu cen Spółka narażona jest w przypadku materiałów niezbędnych dla działalności, głównie wyrobów hutniczych. Spółka dąży do minimalizowania ryzyka poprzez zagwarantowanie w umowach z odbiorcami / branża hutnicza, hydrauliczna, elementy śrubowe / możliwości negocjacji cen oraz w formie tzw. zamówień otwartych, które pozwalają zagwarantować cenę i ilość dostawy, odbiór zaś poszczególnych partii odbywa się sukcesywnie w miarę potrzeb. Spółka w zakresie w jakim jest to możliwe posiada zdywersyfikowane źródła zaopatrzenia w materiały do produkcji i świadczenia usług kooperacyjnych.

24) Instrumenty finansowe

Aktywa i zobowiązania finansowe ujmowane są w bilansie Jednostki w momencie, gdy Spółka staje się stroną wiążącej umowy. Jako instrument finansowy Jednostka kwalifikuje każdą umowę, która skutkuje jednocześnie powstaniem składnika aktywów finansowych u jednej ze stron i zobowiązania finansowego lub instrumentu kapitałowego u drugiej ze stron, pod warunkiem, że z kontraktu zawartego między dwiema lub więcej stronami jednoznacznie wynikają skutki gospodarcze.

Zgodnie z MSR nr 39, Jednostka klasyfikuje instrumenty finansowe z podziałem na:

- a) instrumenty przeznaczone do obrotu** – składniki aktywów lub zobowiązań finansowych, które zostały nabyte lub powstały głównie po to, by generować zysk uzyskiwany dzięki krótkoterminowym wahaniom ceny lub marży maklerskiej,
- b) instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności** – aktywa finansowe o określonych lub możliwych do określenia płatnościach lub ustalonym terminie zapadalności, które jednostki zamierzają i są w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu zapadalności, z wyjątkiem pożyczek udzielonych przez jednostki i wierzytelności własnych jednostek,
- c) Pożyczki i należności** - są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, innymi niż aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone przez jednostkę jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy lub aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.
- d) instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży** - to aktywa finansowe nie będące pożyczkami udzielonymi i należnościami własnymi, aktywami utrzymywanymi do terminu zapadalności, a także nie będące aktywami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

Spółka dzieli zobowiązania finansowe na dwie kategorie

- zobowiązania finansowe w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- inne zobowiązania (nie zaklasyfikowane do pierwszej kategorii).

Do pierwszej kategorii zalicza się głównie instrumenty pochodne oraz zobowiązania zaciągnięte dla realizacji krótkoterminowych zysków. Do drugiej kategorii zalicza się zobowiązania, które nie zostały przyporządkowane do zobowiązań w wartości godziwej przez wynik finansowy, czyli kredyty bankowe, zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pożyczki zaciągnięte, obligacje wyemitowane itp.

Inne zobowiązania finansowe wyceniane są na moment początkowego ujęcia w wartości godziwej pomniejszonej o koszty transakcyjne.

Nie później niż na dzień zawarcia kontraktu Spółka zobowiązana jest do wprowadzenia do ksiąg rachunkowych emitowanego lub wystawionego instrumentu, a także możliwych do wyróżnienia wskaźników tego instrumentu odpowiednio zakwalifikowanych do kapitałów własnych jako instrumenty kapitałowe, zobowiązań krótkoterminowych lub długoterminowych również wtedy, gdy składnik mający charakter zobowiązania nie jest instrumentem finansowym.

Różnice z przeszacowania oraz osiągnięte przychody lub poniesione straty, stosownie do kwalifikacji instrumentu finansowego, wpływają odpowiednio na wynik finansowy (zobowiązania) lub kapitał z aktualizacji wyceny (instrumenty kapitałowe).

Na dzień nabycia aktywa i zobowiązania finansowe Spółka wycenia w wysokości kosztu (ceny) nabycia, czyli według wartości godziwej uiszczonej zapłaty w przypadku składnika aktywów lub otrzymanej kwoty w przypadku zobowiązania. Koszty transakcji Spółka włącza do wartości początkowej wyceny aktywów i zobowiązań finansowych za wyjątkiem tych zakwalifikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu.

Spółka do pozostałych krótkoterminowych aktywów finansowych zalicza papiery wartościowe (obligacje, certyfikaty inwestycyjne, bony skarbowe i inne) o dłuższej niż 3 miesiące, lecz krótszej niż rok od dnia bilansowego dacie wykupu, pożyczki oraz lokaty bankowe o terminie zapadalności dłuższym niż 3 miesiące ale krótszym niż rok od dnia bilansowego. W przypadku obligacji - dyskonto rozliczne jest według efektywnej stopy wprost proporcjonalnie do okresu, w którym świadczenie jest spełniane.

25) Zasady wyceny instrumentów finansowych na dzień bilansowy

Spółka wycenia według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej: aktywa utrzymywane do terminu zapadalności, pożyczki udzielone i należności własne oraz pozostałe zobowiązania finansowe, które nie zostały zakwalifikowane do obrotu, w przypadku powyższych tytułów wycena może odbywać się także:

- a) w wartości wymagającej zapłaty, jeśli efekt dyskonta nie jest znaczący.
- b) w kwocie wymagającej zapłaty: należności i zobowiązania o krótkim terminie zapadalności/wymagalności,
- c) według wartości godziwej: aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe przeznaczone do sprzedaży.

26) Aktywa finansowe stanowiące instrumenty kapitałowe

Instrument kapitałowy to umowa dająca prawo do udziału w aktywach Spółki pomniejszonych o wszystkie zobowiązania. Instrumenty kapitałowe wyemitowane przez Jednostkę ujmowane są w wartości uzyskanych wpływów pomniejszonych o bezpośrednie koszty emisji.

27) Należności z tytułu dostaw i usług

Należności z tytułu dostaw i usług są instrumentem generującym odsetki. Należności z tytułu dostaw i usług ujmuje się początkowo w wartości godziwej a następnie według zamortyzowanego kosztu pomniejszonego o utworzone w okresie późniejszym odpisy aktualizujące wartość z tytułu utraty wartości. Odpis aktualizujący wartość z tytułu utraty wartości należności z tytułu dostaw i usług tworzy się, gdy istnieją obiektywne dowody na to, że nie będzie można uzyskać wszystkich należnych kwot wynikających z pierwotnych warunków należności. Kwota odpisu stanowi różnicę pomiędzy wartością bilansową i bieżącą wartością oczekiwanych strumieni pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy procentowej. Kwotę odpisu aktualizującego wartość ujmuje się w rachunku zysków i strat. Decyzję o tworzeniu odpisu podejmuje Zarząd.

28) Pozostałe należności

Pozostałe należności obejmują należności powstałe m. in. z tytułu sprzedaży:

- rzeczowych aktywów trwałych
- finansowych aktywów trwałych
- zorganizowanej części przedsiębiorstwa

29) Udziały i akcje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Inwestycje w jednostkach zależnych wykazywane są w cenie nabycia. Spółka tworzy odpisy na posiadane udziały i akcje zagranicznych spółek zależnych, w sytuacji, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę wartości przez składnik aktywów.

30) Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazuje się w bilansie w wartości nominalnej. Środki pieniężne wyrażone w walutach obcych wycenia się nie rzadziej niż na dzień bilansowy, po kursie średnim NBP obowiązującym w danym dniu. Na środki pieniężne i ich ekwiwalenty składają się środki pieniężne w kasie, na rachunku bankowym oraz inne krótkoterminowe płynne lokaty o terminie zapadalności do trzech miesięcy.

31) Rozliczenia międzyokresowe kosztów

a) Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów – obejmują koszty operacyjne dotyczące okresów następujących po okresie, w którym je poniesiono, z wyjątkiem pozostałych kosztów operacyjnych, nie podlegających rozliczeniu w czasie.

Do typowych rozliczeń międzyokresowych czynnych kosztów operacyjnych zalicza się w szczególności:

- koszty ubezpieczeń majątkowych
- koszty związane z ponoszonymi z góry opłatami, takimi jak: czynsze, opłaty za wieczyste użytkowanie itp.

Przy rozliczaniu kosztów przyszłych okresów, których czas odpisywania nie jest jednoznacznie ustalony, Jednostka uwzględnia zasadę ostrożnej wyceny i nie wydłuża nadmiernie okresu rozliczenia, aby nie spowodować nieuzasadnionego aktywowania kosztów.

b) Bierno rozliczenia międzyokresowe kosztów – dotyczą kosztów jeszcze nie poniesionych, ale przypadających na dany rok obrotowy zgodnie z zasadą współmierności.

W praktyce mogą to być przede wszystkim:

- koszty stanowiące ściśle oznaczone świadczenia przyjęte przez spółkę, lecz jeszcze nie będące zobowiązaniem,
- prawdopodobne koszty, których kwota lub data powstania zobowiązania z ich tytułu nie są jeszcze znane

Przy ich tworzeniu Spółka kieruje się zasadą istotności. Rozliczenia międzyokresowe biernie obejmują zwłaszcza przewidywane koszty:

- wypłat premii z zysku, nagród jubileuszowych,
- przewidywane koszty audytu

32) Rozliczenia międzyokresowe przychodów

Dokonywane są z zachowaniem zasady ostrożności, obejmują w szczególności równowartość otrzymanych lub należnych od kontrahentów środków z tytułu świadczeń, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych oraz dotacji, których rozliczenie nastąpi w przyszłym okresie.

33) Kapitały własne

Kapitały własne są tworzone i wykazywane zgodnie z przepisami prawa. Na kapitały własne składają się:

- Kapitał zakładowy
- Kapitał zapasowy
- Zyski zatrzymane

➤ Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy wykazuje się w wartości nominalnej akcji wyemitowanych zgodnie ze statutem i zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS). Podstawową zasadą dokonywania jakichkolwiek zmian w kapitale zakładowym jest to, by wszystkie operacje powodujące ustalenie, zwiększenie lub zmniejszenie tego kapitału zostały poprzedzone uzyskaniem wypisu z rejestru sądowego, potwierdzającego rejestrację zmian i aktualnej wysokości kapitału. Podwyższenie kapitału zakładowego może nastąpić w drodze zmiany statutu i w drodze emisji nowych akcji lub podwyższenia wartości nominalnej akcji dotychczasowych, natomiast obniżenie może nastąpić w drodze zmiany statutu, przez zmniejszenie wartości nominalnej akcji, połączenie akcji lub umorzenie części akcji.

➤ Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzy się z:

- nadwyżek, osiągniętych przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej, pozostałych po pokryciu kosztów emisji akcji,
- z dopłat akcjonariuszy,
- w wysokości 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał zapasowy nie osiągnie co najmniej 1/3 kapitału zakładowego,
- z podziału zysku za dany rok obrotowy – ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość

W kapitale zapasowym jest zawarty kapitał z aktualizacji dotyczący przeszacowania środków trwałych na 1 stycznia 1995, który został rozliczony na dzień przejścia na MSR.

➤ Zyski zatrzymane

Pozycja Zyski zatrzymane odzwierciedla

- nierozliczony wynik z lat poprzednich pozostający do decyzji Walnego Zgromadzenia
- efekty ewentualnych zmian zasad rachunkowości i błędów dotyczących lat poprzednich, a ujawnionych w bieżącym roku
- wynik roku bieżącego

34) Rezerwy

Rezerwy są to zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne.

Spółka tworzy rezerwy, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- na Spółce ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowy), wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- prawdopodobne jest, że spełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne,
- można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

Spółka tworzy rezerwy na zobowiązania według następujących tytułów:

- rezerwy na świadczenia pracownicze,
- pozostałe rezerwy (np., naprawy gwarancyjne).

Rezerwy na świadczenia pracownicze szacowane są metodami zgodnymi z zalecanymi w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości nr 19. Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw następuje na dzień, na który okazały się zbędne. Powstanie zobowiązania, na które uprzednio utworzono rezerwę, powoduje wykorzystanie rezerwy.

Rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych ujmowane są w momencie sprzedaży produktów zgodnie z najlepszym szacunkiem, co do przyszłych kosztów koniecznych do poniesienia przez Spółkę w okresie gwarancji.

35) Kredyty bankowe

Kredyty prezentowane są w pasywach z podziałem na:

- kredyty krótkoterminowe, dla których termin spłaty przypada do 12 miesięcy od dnia bilansowego
- kredyty długoterminowe, dla których okres zapadalności wynosi powyżej 1 roku.

Na dzień bilansowy Spółka dzieli zobowiązania z tytułu kredytów na część krótkoterminową oraz długoterminową.

Na dzień bilansowy Spółka wycenia kredyty długoterminowe oraz inne zobowiązania nie zakwalifikowane do kategorii zobowiązania finansowe w wartości godziwej przez wynik w zamortyzowanym koszcie. Dla takich pozycji odsetki naliczane efektywną stopą procentową powiększają koszty finansowe.

Zobowiązanie krótkoterminowe to ta część kredytu i odsetki, które zostaną spłacone w ciągu najbliższego okresu. Kredyty krótkoterminowe, dla których termin spłaty przypada w jednej transzy po roku od momentu jego wykorzystania Jednostka wycenia w kwocie wymagającej zapłaty. Kredyt w rachunku bieżącym (overdraft) zalicza się do zobowiązań krótkoterminowych niezależnie od okresu na jaki została zawarta umowa i kiedy przypada ostateczny termin jego spłaty.

36) Zobowiązania finansowe oraz instrumenty kapitałowe

Zobowiązania finansowe oraz instrumenty kapitałowe są klasyfikowane w zależności od ich treści ekonomicznej wynikającej z zawartych umów. Instrumenty kapitałowe wyemitowane przez Spółkę ujmowane są w wartości uzyskanych wpływów pomniejszonych o bezpośrednie koszty emisji.

37) Zobowiązania z tytułu dostaw i usług

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, ujmowane i wykazywane są wg kwot pierwotnie zafakturowanych. Termin wymagalności zobowiązań wynikających z zatrzymanych kaucji gwarancyjnych wpływa po zakończeniu okresu gwarancji. W przypadku gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość zobowiązań jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne ceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie zobowiązań w związku z upływem czasu ujmowane jest jako koszt finansowy.

38) Dotacje

Zgodnie z MSR 20 § 7 dotacji rządowych, łącznie z niepieniężnymi dotacjami wykazywanymi w wartości godziwej, nie ujmuje się dopóki nie istnieje wystarczająca pewność, iż:

- a) jednostka gospodarcza spełni warunki związane z dotacjami oraz
- b) dotacje będą otrzymane.

Dotacje rządowe do aktywów łącznie z niepieniężnymi dotacjami wykazywanymi w wartości godziwej prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako przychody przyszłych okresów.

Ewidencja środków trwałych pozwala na identyfikację wartości nabycia konkretnego środka oraz wartości otrzymanej dotacji. Kwota amortyzacji majątku trwałego, który zostały sfinansowany dotacją odnoszona jest w koszty w wartości netto tj w wartości pomniejszonej o otrzymaną dotację, z zachowaniem proporcji do wielkości amortyzacji.

39) Zysk przypadający na jedną akcję

Spółka w sprawozdaniu finansowym, w rachunku zysków i strat prezentuje podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję: dla wszystkich rodzajów akcji zwykłych, w sposób równie widoczny, w odniesieniu do wszystkich prezentowanych okresów. Rozwodnienie stanowi zmniejszenie zysku przypadającego na jedną akcję na podstawie założenia, że dojdzie do konwersji instrumentów zamiennych na akcje, realizacji opcji lub warrantów albo do emisji akcji zwykłych w następstwie spełnienia określonych warunków.

Wyliczenie wskaźnika podstawowego zysku na jedną akcję:

$$\text{Zysk na jedną akcję} = \frac{\text{Zysk pomniejszony o wszelkie koszty, łącznie po obciążeniu z tytułu podatku i udziałów mniejszościowych oraz po odpisaniu dywidend z tytułu akcji uprzywilejowanych}}{\text{Średnia ważona liczba akcji występująca w ciągu danego okresu}}$$

Wyliczenie wskaźnika rozwodnionego zysku na jedną akcję:

Zysk netto pomniejszony o wszelkie koszty, łącznie po obciążeniu z tytułu podatku i udziałów mniejszościowych oraz po odpisaniu dywidend z tytułu akcji uprzywilejowanych za okres powiększony o dywidendy i odsetki po opodatkowaniu, wykazane w danym okresie i odnoszące się do rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych, oraz skorygowany o inne zmiany przychodów i kosztów, które wynikałyby ze zmiany rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych

Rozwodniony zysk na jedną akcję =
$$\frac{\text{Zysk netto pomniejszony o wszelkie koszty, łącznie po obciążeniu z tytułu podatku i udziałów mniejszościowych oraz po odpisaniu dywidend z tytułu akcji uprzywilejowanych za okres powiększony o dywidendy i odsetki po opodatkowaniu, wykazane w danym okresie i odnoszące się do rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych, oraz skorygowany o inne zmiany przychodów i kosztów, które wynikałyby ze zmiany rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych}}{\text{Średnia ważona liczba akcji skorygowana o liczbę akcji, która zostałaby wyemitowana w momencie zamiany wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych na akcje zwykłe}}$$

40) Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segment działalności jest grupą aktywów i obszarów działań angażowanych w celu dostarczania produktów lub usług podlegających określonym rodzajom ryzyka i korzyściom różniącym się od rodzajów ryzyka i korzyści innych segmentów działalności. Podstawą wyodrębnienia kosztów segmentu są koszty, na które składają się koszty sprzedaży produktów klientom zewnętrznym oraz koszty transakcji realizowanych z innymi segmentami, które wynikają z działalności operacyjnej danego segmentu i dają się bezpośrednio przyporządkować do tego segmentu. Informacje dotyczące segmentów działalności sporządza się zgodnie z polityką rachunkowości przyjętą do sporządzania i prezentacji sprawozdania finansowego Spółki.

Spółka nie przypisuje aktywów i pasywów do poszczególnych segmentów, bowiem odnoszą się one wspólnie do wszystkich segmentów.

Spółka ujawnia przychody każdego segmentu objętego obowiązkiem sprawozdawczym. Przychody segmentu ze sprzedaży na rzecz klientów zewnętrznych oraz przychody segmentu pochodzące z transakcji realizowanych z innymi segmentami wykazuje się osobno. Segmentację branżową i geograficzną przedstawiono w rozdziale 4.

41) Prezentacja w Sprawozdaniu z Przepływów Pieniężnych oraz w Sprawozdaniu z Sytuacji Finansowej udzielonych i zaciągniętych pożyczek w ramach Grupy i poza Grupę.

Zgodnie z MSR 7 § 6 działalność inwestycyjna polega m.in. na nabywaniu i sprzedaży inwestycji krótkoterminowych nie zaliczonych do ekwiwalentów środków pieniężnych. Ponadto wg MSR 7 § 16 pożyczki udzielane stronom trzecim (inne niż pożyczki udzielane przez instytucje finansowe) stanowią rodzaj przepływów pieniężnych wynikających z działalności inwestycyjnej, stąd pożyczki udzielane przez Spółkę w ramach grupy i poza nią są klasyfikowane wraz ze spłatą i odsetkami w rachunku przepływów pieniężnych jako działalność inwestycyjna.

Natomiast działalność finansowa zgodnie z MSR 7 § 6 jest działalnością, w wyniku której zmianie ulega wysokość i struktura wniesionego kapitału własnego oraz zadłużenia jednostki gospodarczej. Wśród przepływów pieniężnych powstających w wyniku działalności finansowej (MSR 7 § 17) są wpływy z pożyczek hipotecznych oraz innych krótkoterminowych i długoterminowych pożyczek, stąd pożyczki zaciągnięte wraz z ich spłatą i odsetkami wykazuje się w rachunku przepływów pieniężnych w działalności finansowej.

42) Informacje ujawniane na temat podmiotów powiązanych

Spółka na dzień bilansowy prezentuje aktywa i pasywa z uwzględnieniem pozycji związanych z podmiotami powiązanymi zgodnie z przepisami Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Podmiot powiązany jest osobą lub jednostką związaną z jednostką, która sporządza sprawozdanie finansowe.

A) Osoba lub bliski członek rodziny tej osoby jest związany z jednostką sprawozdawczą, jeżeli ta osoba:

- sprawuje kontrolę lub współkontrolę nad jednostką sprawozdawczą,
- ma znaczący wpływ na jednostkę sprawozdawczą; lub
- jest członkiem kluczowego personelu kierowniczego jednostki sprawozdawczej lub jej jednostki dominującej.

B) Jednostka jest związana z jednostką, która sporządza sprawozdanie finansowe, jeżeli spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- 1) jednostka i jednostka sprawozdawcza są członkami tej samej grupy (co oznacza, że każda jednostka dominująca, zależna i współzależna jest związana z pozostałymi jednostkami),
- 2) jedna jednostka jest jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem innej jednostki (lub jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem członka grupy, której członkiem jest ta inna jednostka),
- 3) obydwie jednostki są wspólnymi przedsięwzięciami tego samego trzeciego podmiotu,
- 4) jedna jednostka jest wspólnym przedsięwzięciem trzeciej jednostki, a dana inna jednostka jest jednostką stowarzyszoną trzeciej jednostki,
- 5) jednostka jest programem świadczeń po okresie zatrudnienia na rzecz pracowników jednostki sprawozdawczej lub jednostki związanej z jednostką sprawozdawczą. Jeżeli jednostka sprawozdawcza jest sama w sobie takim programem, sponsorujący pracodawcy są również związani z jednostką sprawozdawczą,

6) jednostka jest kontrolowana lub wspólnie kontrolowana przez osobę, która:

- a) sprawuje kontrolę lub współkontrolę nad jednostką sprawozdawczą;
- b) ma znaczący wpływ na jednostkę sprawozdawczą lub
- c) jest członkiem kluczowego personelu kierowniczego jednostki sprawozdawczej lub jej jednostki dominującej,

7) osoba, która sprawuje kontrolę lub współkontrolę nad jednostką sprawozdawczą ma znaczący wpływ na jednostkę lub jest członkiem kluczowego personelu kierowniczego jednostki (lub jednostki dominującej tej jednostki).

Jeśli pomiędzy podmiotami powiązаныmi miały miejsce transakcje, Jednostka ujawnia informacje dotyczące istoty związku pomiędzy podmiotami powiązаныmi. Jednostka w zakresie identyfikacji podmiotów powiązanych prezentuje jednostki, dla których jednostka dominująca jest akcjonariuszem/udziałowcem oraz podmioty, od których jednostka dominująca jest zależna zarówno w sposób pośredni jak i bezpośredni.

Na dzień bilansowy w Spółce FAMUR S.A. akcjonariuszem posiadającym bezpośrednio ponad 50% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu lub akcji w kapitale zakładowym była spółka TDJ EQUITY I Sp. z o.o. z siedzibą w Tarnowskich Górach.

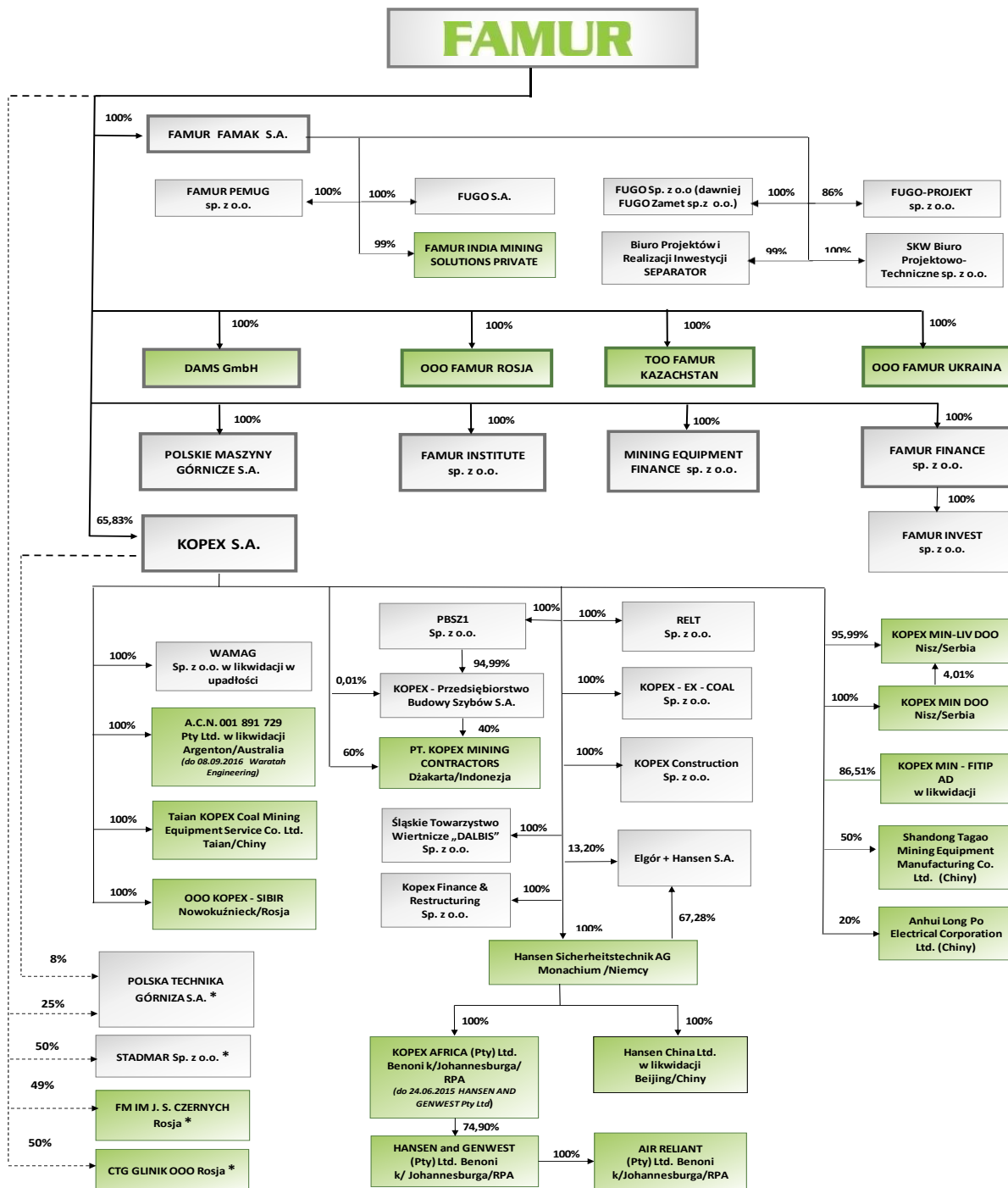
TDJ S.A. jest podmiotem dominującym w stosunku do spółki TDJ EQUITY I Sp. z o.o. co powoduje, iż sprawuje pośrednią kontrolę nad większym pakietem akcji spółki FAMUR S.A.

43) Informacje na temat sezonowości

Działalność operacyjna spółki nie podlega sezonowości.

Zestawienie jednostek powiązanych na dzień 31.12.2017 roku:

Schemat Grupy Kapitałowej Famur
stan na dzień 31.12.2017 r.

Uwaga: kolorem zielonym zaznaczono spółki z siedzibą za granicą.
*) podmioty nie są spółkami zależnymi
Źródło: Grupa Famur, Grupa Kopex

Akcjonariusze Spółki FAMUR SA

Według stanu zgodnego z ostatnim Walnym Zgromadzeniem z dnia 13 kwietnia 2017 roku, wykaz akcjonariuszy reprezentujących co najmniej 5% głosów przedstawia się następująco:

Akcjonariusz	Liczba akcji	Ilość głosów na WZA	% udział
TDJ Equity I Sp. z o.o.	318 902 396	318 902 396	57,00%
AVIVA OFE	52 000 000	52 000 000	9,30%
Nationale-Nederlanden OFE	35 349 910	35 349 910	6,32%
Tomasz Domogała	8 106 855	8 106 855	1,45%
Pozostali akcjonariusze	145 081 339	145 081 339	25,93%
Razem	559 440 500	559 440 500	100,00%

Jednostką bezpośrednio sprawującą kontrolę wobec FAMUR S.A. jest TDJ Equity I sp. z o.o., natomiast TDJ S.A. jest podmiotem dominującym w stosunku do TDJ Equity I sp. z o.o. Pan Tomasz Domogała jest podmiotem dominującym w stosunku do TDJ S.A. co powoduje, iż sprawuje on pośrednio kontrolę nad większościovym pakietem akcji FAMUR S.A. Transakcje pomiędzy podmiotami powiązanymi opisano w nocie 47.

3. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY

Przychody ze sprzedaży Spółki prezentują się następująco:

	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016
	PLN	PLN
Sprzedaż materiałów i towarów	71 274 942,57	39 722 345,92
Sprzedaż produktów	870 213 182,14	736 355 223,77
W tym, przychody z kontraktów długoterminowych	483 184 918,14	380 685 065,85
Razem	941 488 124,71	776 077 569,69
Pozostałe przychody operacyjne	19 116 198,05	27 890 842,85
Przychody finansowe	24 642 647,61	16 909 106,65
Razem	985 246 970,37	820 877 519,19

4. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI – BRANŻOWE I GEOGRAFICZNE

Segmenty branżowe

Głównymi produktami Grupy FAMUR są maszyny i urządzenia wchodzące w skład kompleksu ścianowego, kombajny chodnikowe, przenośniki taśmowe wraz z wyposażeniem uzupełniającym, które wchodzą w skład segmentu Underground oraz urządzenia przeładunkowe i dźwignice, które wraz z usługą kompleksowej budowy górniczych wyciągów szybowych tworzą segment Surface. W związku z przejściem kontroli nad Grupą KOPEX oraz integracją obu struktur, Grupa FAMUR począwszy od drugiego półrocza 2017 r. wyodrębniła dwa nowe segmenty: Elektryka i Usługi Górnicze. Poniżej przedstawiono charakterystykę poszczególnych segmentów.

Segment Underground

obejmuje produkcję i świadczenie usług związanych z poniższymi produktami:

- Kompleksy ścianowy
- Kompleksy chodnikowe
- Systemy transportu.

Segment Surface

obejmuje

- Roboty dolowe polegające na montażu maszyn i urządzeń oraz kompleksowej budowie górniczych wyciągów szybowych

- Produkcję i świadczenie usług w zakresie urządzeń przeladunkowych i dźwignic.
- Świadczenie usług projektowych, budowlanych i konstrukcyjnych w zakresie szeroko rozumianego przemysłu górniczego.

Segment Elektryka

obejmuje

- Projektowanie i produkcję aparatury elektrycznej zasilającej oraz łączeniowej .
- Projektowanie i produkcję podzespołów elektronicznych .
- Projektowanie i wdrażanie rozwiązań informatycznych .
- Realizację przemysłowych systemów automatyki .
- Opracowanie projektów technicznych systemów i urządzeń .
- Integrację systemów zasilania i automatyki.

Usługi Górnicze

obejmują

- Usługi wykonawcze budownictwa górniczego, w tym:
  - głębianie nowych szybów z powierzchni i z poziomów,
  - pogłębianie istniejących szybów z powierzchni i z poziomów,
  - wyposażenie szybów w zbrojenie szybowe, urządzenia przyszybowe, rurociągi, kable
  - kompleksowe modernizacje górniczych wyciągów szybowych,
  - wykonawstwo zbiorników urobku i zbiorników retencyjnych,
  - roboty remontowe obudowy szybowej i wlotów, wyposażenia szybów, zbiorników urobkowych.
  - drażnienie wyrobisk kamiennych i kamiennie-węglowych.
- Usługi projektowe budownictwa górniczego, w tym: dokumentacja koncepcyjna oraz projektowa (techniczna, technologiczna, wykonawcza, powykonawcza)
- Usługi wiertnicze, w tym wiercenia powierzchniowe oraz wiercenia podziemne.
- Obrót węglem

INFORMACJE O POSZCZEGÓLNYCH SEGMENTACH BRANŻOWYCH WYSTĘPUJĄCYCH W ROKU 2017 ZOSTAŁY ZAPREZENTOWANE PONIŻEJ

Spółka nierozpoznała w roku 2017 przychodów i kosztów dotyczących segmentu Elektryka i Usługi Górnicze.

	Underground	Surface	Razem
Przychody ze sprzedaży	914 287 992,20	27 200 132,51	941 488 124,71
kraj	703 074 608,79	27 200 132,51	730 274 741,30
eksport	211 213 383,41		211 213 383,41
Koszty ze sprzedaży	709 775 798,33	25 368 133,01	735 143 931,34
kraj	552 979 027,15	25 368 133,01	578 347 160,16
eksport	156 796 771,18		156 796 771,18
Zysk brutto na sprzedaży	204 512 193,87	1 831 999,50	206 344 193,37
kraj	174 386 060,45	1 831 999,50	176 218 059,95
eksport	30 126 133,42	0,00	30 126 133,42
Koszty zarządu i sprzedaży	81 643 358,12	0,00	81 643 358,12
Zysk na sprzedaży (wynik segmentu)	122 868 835,75	1 831 999,50	124 700 835,25
Pozostałe przychody operacyjne			19 116 198,05
Pozostałe koszty operacyjne			51 170 609,86
Zysk z działalności operacyjnej			92 646 423,44
Przychody finansowe			24 642 647,61
Koszty finansowe			40 849 396,71
Zysk z działalności gospodarczej			76 439 674,34
Zysk brutto			76 439 674,34
Podatek dochodowy			35 314 387,29
Działalność zaniechana			0,00
Zysk netto			41 125 287,05

Spółka nie prezentuje informacji o amortyzacji, nakładach na środki trwałe, sumie aktywów i zobowiązaniach segmentu z uwagi na fakt, iż dane w tym układzie nie są analizowane przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji. Wśród odbiorców mających ponad 10%-owy udział w ogóle przychodów Spółki w 2017 roku, można wyróżnić: Jastrzębską Spółkę Węglową S.A oraz Polską Grupę Górniczą S.A.

INFORMACJE O POSZCZEGÓLNYCH SEGMENTACH BRANŻOWYCH WYSTĘPUJĄCYCH W ROKU 2016 ZOSTAŁY ZAPREZENTOWANE PONIŻEJ

Spółka nierozpoznała w roku 2016 przychodów i kosztów dotyczących segmentu Elektryka i Usługi Górnicze.

	Underground	Surface	Razem
Przychody ze sprzedaży	725 079 747,02	50 997 822,67	776 077 569,69
kraj	570 963 022,05	50 997 822,67	621 960 844,72
eksport	154 116 724,97	0,00	154 116 724,97
Koszty ze sprzedaży	550 101 125,38	49 525 743,28	599 626 868,66
kraj	424 101 948,87	49 525 743,28	473 627 692,15
eksport	125 999 176,51	0,00	125 999 176,51
Zysk brutto na sprzedaży	174 978 621,64	1 472 079,39	176 450 701,03
kraj	146 861 073,18	1 472 079,39	148 333 152,57
eksport	28 117 548,46	0,00	28 117 548,46
Koszty zarządu i sprzedaży	58 605 871,00	1 653 942,49	60 259 813,49
Zysk na sprzedaży (wynik segmentu)	116 372 750,64	-181 863,10	116 190 887,54
Pozostałe przychody operacyjne			27 890 842,85
Pozostałe koszty operacyjne			73 543 375,42
Zysk z działalności operacyjnej			70 538 354,97
Przychody finansowe			16 909 106,65
Koszty finansowe			25 113 866,09
Zysk z działalności gospodarczej			62 333 595,53
Zysk brutto			62 333 595,53
Podatek dochodowy			2 893 309,48
Działalność zaniechana			0,00
Zysk netto			59 440 286,05

Działalność zaniechana

W 2017 i 2016 roku brak działalności zaniechanej.

Segmenty geograficzne

Famur S.A. prowadzi działalność na terenie Polski, Rosji, Unii Europejskiej i Państw pozostałych. Działalność produkcyjna wszystkich segmentów branżowych prowadzona jest na terenie Polski.

W tabeli poniżej zaprezentowano informacje dotyczące rynków zbytu Spółki, niezależnie od kraju pochodzenia sprzedawanych produktów lub usług.

SEGMENTACJA GEOGRAFICZNA PRZYCHODÓW

	Przychody ze sprzedaży	Przychody ze sprzedaży	Dynamika sprzedaży	Udział
	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016	%	%
Polska	730 274 741,30	708 638 358,91	3,05%	77,57%
Rosja i WNP	123 110 064,27	6 588 105,65	1768,67%	13,08%
Unia Europejska	31 321 161,63	29 986 117,54	4,45%	3,33%
Pozostałe kraje europejskie	5 914 489,31	41 058,99	14304,86%	0,63%
Pozostałe (Ameryka, Azja, Afryka, Australia)	50 867 668,20	30 823 928,60	65,03%	5,40%
Razem	941 488 124,71	776 077 569,69	21,31%	100,00%
Eksport razem	211 213 383,41	67 439 210,78	213,19%	22,43%
Kraj	730 274 741,30	708 638 358,91	3,05%	77,57%

5. KOSZTY RESTRUKTURYZACJI

W 2017 roku Spółka nie ponosiła kosztów restrukturyzacji w rozumieniu przepisów MSR.

6. KOSZTY WEDŁUG RODZAJU

Zysk na działalności operacyjnej na dzień 31.12.2017 roku wyniósł 75 783 614,44 zł i został osiągnięty po uwzględnieniu następujących kosztów:

KOSZTY WEDŁUG RODZAJU	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016
	PLN	PLN
a) amortyzacja	115 322 938,82	120 595 517,03
b) zużycie materiałów i energii	391 266 826,40	328 422 087,24
c) usługi obce	161 488 403,56	139 909 512,69
d) podatki i opłaty	6 370 668,05	6 464 394,08
e) wynagrodzenia	118 236 152,95	109 373 197,97
f) ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	26 692 287,20	24 752 899,99
g) pozostałe koszty rodzajowe	32 736 984,74	17 115 320,94
Koszty według rodzaju, razem	852 114 261,72	746 632 929,94
Zmiana stanu zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	-21 155 774,62	-39 312 126,92
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	-71 463 667,39	-77 367 069,25
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	-12 993 196,45	-5 270 373,32
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	-68 650 161,67	-54 989 440,17
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	677 851 461,59	569 693 920,28

Na koszt usług obcych w głównej mierze składają się usługi podwykonawstwa firm zewnętrznych, usługi różnego rodzaju obróbki materiałów, koszty dokumentacji technicznej oraz koszty transportu.

7. KOSZTY ZATRUDNIENIA

W tabeli poniżej przedstawiono informację o przeciętnym zatrudnieniu w osobach i wynagrodzeniach w FAMUR S.A. wraz z oddziałami będącymi odrębnym pracodawcą w rozumieniu Art. 31 Kodeksu Pracy (z uwzględnieniem zarządu):

Zatrudnienie:	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Pracownicy umysłowi	691	649
Pracownicy fizyczni	1 236	1 234
Pracownicy na urloпах wychowawczych	4	4
Razem	1 931	1 887

	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
	PLN	PLN
Spółka poniosła następujące koszty zatrudnienia:	144 928 440,15	134 126 097,96
Wynagrodzenia	118 236 152,95	109 373 197,97
Składki na ubezpieczenie społeczne	21 933 105,77	20 445 648,08
Inne świadczenia pracownicze	4 759 181,43	4 307 251,91

8. INNE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE

INNE PRZYCHODY OPERACYJNE	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016
	PLN	PLN
a) rozwiązane rezerwy (z tytułu)	1 275 284,00	3 895 039,10
- na kary i grzywny	1 275 284,00	3 600 002,13
- na naprawy gwarancyjne	-	295 036,97
b) pozostałe, w tym:	15 061 547,54	21 915 958,57
- uzysk z likwidacji środka trwałego	598 795,37	1 338 184,51
- uzyski z napraw gwarancyjnych	-	745 684,28
- uzysk z demontażu zwróconych kombajnów	40 855,19	32 311,00
- złomowanie	5 994 933,32	5 627 692,38
- odszkodowania	6 277 839,70	12 900 687,50
- zwrot wpisu do odwołania-zamówienia publiczne	-	43 500,00
- inne	2 149 123,56	1 227 898,90
Inne przychody operacyjne, razem	16 336 831,54	25 810 997,67
INNE KOSZTY OPERACYJNE	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016
	PLN	PLN
a) utworzone rezerwy (z tytułu)	6 501 246,79	7 777 695,82
- na ryzyko procesowe	391 757,41	30 224,64
- pozostałe	6 109 489,38	7 747 471,18
b) pozostałe, w tym:	35 524 305,36	51 274 308,12
- koszty napraw gwarancyjnych	13 033 380,89	17 366 794,44
- koszty reklamacji	12 471 549,62	20 895 029,72
- koszty demontażu zwróconych kombajnów	5 279 946,11	3 576 786,91
- likwidacja środków trwałych	-	2 107 126,47
- wydany węgiel dla emerytów i wypłacony deputat węglowy	-	9 680,00
- kary, grzywny, odszkodowania	-	2 545 194,01
- złomowanie	-	2 264 970,55
- wpis do odwołania-zamówienia publiczne	20 100,00	78 600,00
- odprawy z tytułu zwolnień	203 187,44	831 177,32
- inne	3 910 330,31	1 598 948,70
Inne koszty operacyjne, razem	42 025 552,15	59 052 003,94

9. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE

PRZYCHODY FINANSOWE Z TYTUŁU ODSETEK	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017 PLN	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016 PLN
a) z tytułu udzielonych pożyczek	467 528,66	545 215,48
- od jednostek powiązanych, w tym:	467 528,66	504 664,03
- od jednostek zależnych	439 676,14	504 664,03
- od pozostałych jednostek	-	40 551,45
b) pozostałe odsetki	10 513 064,18	8 072 565,81
- od jednostek powiązanych, w tym:	-	-
- od jednostek zależnych	-	-
- od pozostałych jednostek	10 513 064,18	8 072 565,81
Przychody finansowe z tytułu odsetek, razem	10 980 592,84	8 617 781,29

INNE PRZYCHODY FINANSOWE	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017 PLN	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016 PLN
a) dodatnie różnice kursowe	-	2 187 239,30
- zrealizowane	-	- 1 838 262,65
- niezrealizowane	-	4 025 501,95
b) pozostałe, w tym:	7 338 836,27	4 449 903,85
- sprzedaż wierzytelności	237 237,72	1 729 887,42
- rozliczanie kontraktów terminowych	6 368 859,47	1 689 556,33
- umorzone odsetki od zobowiązań	1 012,70	1 136,45
- pozostałe	731 726,38	1 029 323,65
Inne przychody finansowe, razem	7 338 836,27	6 637 143,15

Spółka stosuje rachunkowości zabezpieczeń od 1 stycznia 2017 roku. Przychody w pozycji „rozliczanie kontraktów terminowych” wynikają z wyceny wg. Stanu na dzień 31 grudnia 2017 oraz rozliczenia zawartych transakcji Forward nieefektywnych w rozumieniu przyjętych przez spółkę zasad rachunkowości zabezpieczeń.

KOSZTY FINANSOWE Z TYTUŁU ODSETEK	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017 PLN	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016 PLN
a) od kredytów i pożyczek	8 981 590,52	10 291 775,69
- dla jednostek powiązanych	3 929 333,14	1 874 221,77
- dla pozostałych jednostek	5 052 257,38	8 417 553,92
b) pozostałe odsetki	11 287 155,59	7 815 945,29
- dla jednostek powiązanych	-	6 028,35
- dla pozostałych jednostek	11 287 155,59	7 809 916,94
Koszty finansowe z tytułu odsetek, razem	20 268 746,11	18 107 720,98

INNE KOSZTY FINANSOWE	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017 PLN	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016 PLN
a) ujemne różnice kursowe	15 455 801,80	-
b) utworzone rezerwy (z tytułu)	1 274 044,48	1 318 424,49
- utworzone odpisy aktualizujące należności odsetkowe	1 274 044,48	1 318 424,49
c) pozostałe, w tym:	3 850 804,32	4 921 100,01
- inne prowizje	2 543 572,03	3 675 300,07
- umorzone odsetki od należności	42 165,33	188 416,72
- gwarancje bankowe	900 005,50	755 186,30
- inne	365 061,46	302 196,92
Inne koszty finansowe, razem	20 580 650,60	6 239 524,50

10. WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI ZANIECHANEJ

W 2017 i 2016 roku nie wystąpiła działalność zaniechana.

11. PODATEK DOCHODOWY

PODATEK DOCHODOWY WYKAZANY W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT:	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016
	TPLN	TPLN
Podatek dochodowy	23 995 347,00	4 773 239,00
- podatek dochodowy za okres bieżący	6 208 117,00	4 773 239,00
- podatek dochodowy za lata poprzednie *	17 787 230,00	-
Podatek odroczony	11 319 040,29	-1 879 929,52
- Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	11 319 040,29	-1 879 929,52
Podatek dochodowy odroczony, razem	35 314 387,29	2 893 309,48

* W przedsiębiorstwie Emitenta przeprowadzana jest kontrola celno - skarbowa w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2013 – 2015. Biorąc pod uwagę zmienność interpretacji przepisów podatkowych oraz obserwowaną na rynku tendencję do wykazywania nieprawidłowości w rozliczeniach związanych ze znakami towarowymi, istnieje ryzyko zakwestionowania przez organ podatkowy zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów opłat licencyjnych i wydania w tym zakresie negatywnego dla Emitenta wyniku kontroli. Mając powyższe na uwadze, Zarząd Spółki z ostrożności postanowił o utworzeniu rezerwy na potencjalne zobowiązanie publicznoprawne w kwocie łącznej 21.189 tys. zł. Zawiązanie rezerwy zostało ujęte w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy FAMUR w pozycji podatek dochodowy w kwocie 17.787 tys. zł oraz w kosztach finansowych w kwocie 3.402 tys. zł. Emitent podkreśla, iż w przypadku negatywnego wyniku kontroli, Zarząd zamierza wykorzystać wszelkie przewidziane przepisami prawa podatkowego środki odwoławcze celem obrony własnego stanowiska, jednak uwzględniając realia prowadzonych postępowań podatkowych, uzyskanie ostatecznego rozstrzygnięcia może być procesem długotrwałym. W stosunku do publikowanego raportu za czwarty kwartał 2017 roku, zmianie uległa prezentacja rezerwy na zobowiązanie podatkowe. Dokonano reklasyfikacji z pozostałych kosztów operacyjnych do linii podatku dochodowego

UZGODNIENIE EFEKTYWNEJ STAWKI PODATKOWEJ	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016
Zysk brutto	76 439 674,34	62 333 595,53
Podatek dochodowy	35 314 387,29	2 893 309,48
W tym podatek dochodowy dotyczący bieżącego okresu	17 527 157,29	2 893 309,48
Efektywna stawka podatku	23%	5%
Trwałe różnice przychodów nie będących przychodami i kosztów nie będących kosztami według przepisów podatkowych	-11 790 703,68	-9 666 706,22
Różnice z tytułu korzystania ze zwolnienia w podatku dochodowym z tytułu działalności gospodarczej na terenie strefy, rozliczenie straty podatkowej oraz darowizny	-8 253 274,40	-37 438 944,68
Rozwiązanie aktywa na podatek utworzonego w latach ubiegłych (wartość podstawy)	35 852 500,00	
Wynik skorygowany o różnice uzgadniające nominalną stawkę podatku	92 248 196,26	15 227 944,63
nominalna stawka podatku dochodowego	19%	19%

Część bieżąca podatku dochodowego ustalona została według stawki równej 19% dla podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym . Podatek dotyczący zagranicznych jurysdykcji nie występuje. Rozwiązanie aktywa na podatek utworzony w latach ubiegłych wynika ze zmian przepisów podatkowych uniemożliwiających jego realizację.

12. AKTYWA TRWAŁE PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY

Na dzień 31.12.2017 roku spółka dokonała reklasyfikacji do pozycji aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, nieruchomości położonej w Gorlicach o wartości bilansowej 1 559 997,00 zł. Na dzień bilansowy 31.12.2016 spółka prezentowała w tej pozycji nieruchomość w Piekarach Śląskich o wartości 1 729 038,87 zł.

13. DYWIDENDY

W roku 2017 oraz 2016 nie wypłacono dywidendy.

14. ZYSK/STRATA PRZYPADAJĄCA NA JEDNĄ AKCJĘ

Wyliczenie straty na jedną akcję zostało oparte na następujących informacjach:

	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017 PLN	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016 PLN
Zysk netto danego roku dla celów wyliczenia zysku na jedną akcję podlegający podziałowi między akcjonariuszy jednostki dominującej	41 125 287,05	59 440 286,05
Zysk wykazany dla potrzeb wyliczenia wartości zysku rozwodnionego przypadającego na jedną akcję	41 125 287,05	59 440 286,05

	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016
Średnia ważona liczba akcji podmiotu dominującego wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości zysku zwykłego na jedną akcję	527 453 432	486 470 000
Średnia ważona liczba akcji zwykłych wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości zysku rozwodnionego na jedną akcję	527 453 432	486 470 000

	Za okres 01.01.2017 - 31.12.2017 PLN	Za okres 01.01.2016 - 31.12.2016 PLN
Zysk netto danego roku podlegający podziałowi między akcjonariuszy jednostki dominującej	41 125 287,05	59 440 286,05
Zysk netto z działalności kontynuowanej dla celów wyliczenia zysku na jedną akcję, po wyłączeniu wyniku na działalności zaniechanej	41 125 287,05	59 440 286,05
Zysk z działalności kontynuowanej wykazany dla potrzeb wyliczenia wartości zysku rozwodnionego przypadającego na jedną akcję, po wyłączeniu wyniku na działalności zaniechanej	41 125 287,05	59 440 286,05
Zysk netto na jedną akcję zwykłą	0,08	0,12

15. ZABEZPIECZENIA NA MAJĄTKU SPÓŁKI

RODZAJE AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIA	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
	PLN Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie	PLN Wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie
Nieruchomości	94 551 677,59	99 102 114,88
Środki trwale	7 928 701,60	15 900 526,42
Zapasy	20 000 000,00	20 000 000,00
Razem	122 480 379,19	135 002 641,30

16. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

	a	b	c		d		
	koszty zakończonych prac rozwojowych	wartość firmy	nabyte koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym:	oprogramowanie komputerowe	inne wartości niematerialne, w tym:	nakłady na wartości niematerialne	Wartości niematerialne, razem
Stan na 01.01.2017							
wartość brutto	43 083 121,32	161 350 752,54	19 897 315,52	11 707 518,74	7 939 511,63	3 217 559,20	232 270 701,01
umorzenie*	-39 599 649,42	-	-18 690 286,86	-11 533 301,83	-7 496 160,96	-3 070 762,00	-65 786 097,24
wartość księgowa netto	3 483 471,90	161 350 752,54	1 207 028,66	174 216,91	443 350,67	146 797,20	166 484 603,77
zwiększenia	1 412 315,10	-	1 192 708,34	263 200,09	6 455 024,69	4 805 024,50	9 060 048,13
zmniejszenia	-	-	-22 859,00	-3 787,00	-	-	-22 859,00
transfer z nakładów	-	-	-	-	-4 255 022,20	-4 255 022,20	-4 255 022,20
amortyzacja	-3 538 765,00	-	-1 211 956,00	-170 328,00	-509 643,00	-	-5 260 364,00
odpisy aktualizujące zwiększenia	-	-	-	-	-	-	-
odpisy aktualizujące zmniejszenia	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31.12.2017							
wartość księgowa netto	1 357 022,00	161 350 752,54	1 164 922,00	263 302,00	2 133 710,16	696 799,50	166 006 406,70
wartość brutto	44 495 436,00	161 350 752,54	20 957 167,00	11 958 408,00	10 139 514,50	3 767 561,50	236 942 870,04
umorzenie*	-43 138 414,00	-	-19 792 245,00	-11 695 106,00	-8 005 804,34	-3 070 762,00	-70 936 463,34

	a	b	c		d		
	koszty zakończonych prac rozwojowych	wartość firmy	nabyte koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym:	oprogramowanie komputerowe	inne wartości niematerialne, w tym:	nakłady na wartości niematerialne	Wartości niematerialne, razem
Stan na 01.01.2016							
wartość brutto	40 478 907,32	161 350 752,54	19 229 062,19	11 678 815,28	16 076 382,32	6 829 207,51	237 135 104,37
umorzenie	-36 887 854,96	0,00	-17 247 060,28	-11 231 043,71	-9 050 264,26	0,00	-63 185 179,50
wartość księgowa netto	3 591 052,36	161 350 752,54	1 982 001,91	447 771,57	7 026 118,06	6 829 207,51	173 949 924,87
zwiększenia	3 094 214,00	-	668 253,33	28 703,46	925 492,66	495 492,66	4 687 959,99
zmniejszenia	-	-	-	-	-169 942,16	-	-169 942,16
transfer z nakładów	-	-	-	-	-4 107 140,97	-4 107 140,97	-4 107 140,97
amortyzacja	-3 201 794,46	-	-1 443 226,58	-302 258,12	-160 414,92	-	-4 805 435,96
odpisy aktualizujące zwiększenia	-	-	-	-	-3 070 762,00	-3 070 762,00	-3 070 762,00
odpisy aktualizujące zmniejszenia	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31.12.2016							
wartość księgowa netto	3 483 471,90	161 350 752,54	1 207 028,66	174 216,91	443 350,67	146 797,20	166 484 603,77
wartość brutto	43 083 121,32	161 350 752,54	19 897 315,52	11 707 518,74	7 939 511,63	3 217 559,20	232 270 701,01
umorzenie*	-39 599 649,42	-	-18 690 286,86	-11 533 301,83	-7 496 160,96	-3 070 762,00	-65 786 097,24

* pozycja obejmuje umorzenie oraz odpisy aktualizujące wartości niematerialne

17. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

	grunty(w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	Środki trwałe, razem
Stan na 01.01.2017						
wartość brutto	43 467 632,71	149 381 553,96	555 449 484,38	12 095 333,23	13 851 571,53	774 245 575,81
umorzenie*	-197 876,43	-43 756 532,98	-411 458 467,60	-9 877 533,17	-12 288 639,68	-477 579 049,86
wartość księgowa netto	43 269 756,28	105 625 020,98	143 991 016,78	2 217 800,06	1 562 931,85	296 666 525,95
zwiększenia	0,00	3 369 574,00	86 761 109,00	1 179 795,00	744 069,00	92 054 547,00
zmniejszenia	-1 830 845,90	-4 341 928,98	-5 884 043,78	-16 100,06	-6 820,85	-12 079 739,57
amortyzacja	-20 332,09	-8 989 326,00	-102 856 847,38	-1 327 184,00	-447 678,00	-113 641 367,47
odpisy aktualizujące zwiększenia	-	-	-1 964 135,00	-	-	-1 964 135,00
odpisy aktualizujące zmniejszenia	-	2 358 557,00	1 990 453,00	2 755,00	4 967,38	4 356 732,38
Stan na 31.12.2017						
wartość księgowa netto	41 418 578,29	98 021 897,00	122 037 552,62	2 057 066,00	1 857 469,38	265 392 563,29
wartość brutto	41 618 539,00	145 601 331,00	499 739 362,00	11 423 868,00	14 295 702,00	712 678 802,00
umorzenie*	-199 960,71	-47 579 434,00	-377 701 809,38	-9 366 802,00	-12 438 232,62	-447 286 238,71

* pozycja obejmuje umorzenie oraz odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe

Wartość bilansowa netto na koniec okresu sprawozdawczego 2017 aktywów trwałych w leasingu finansowym wyniosła 1 203 645,89 PLN
W 2017r Spółka nie zaciągnęła zobowiązań umownych w celu nabycia rzeczowych aktywów trwałych.

	grunty(w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	Środki trwałe, razem
Stan na 01.01.2016						
wartość brutto	42 873 867,61	150 695 447,34	570 312 806,68	11 811 335,31	14 169 879,10	789 863 336,04
umorzenie*	-160 665,63	-42 068 356,00	-396 994 345,85	-9 770 385,47	-12 238 706,47	-461 232 459,42
wartość księgowa netto	42 713 201,98	108 627 091,34	173 318 460,83	2 040 949,84	1 931 172,63	328 630 876,62
zwiększenia	2 566 310,00	3 193 582,01	87 221 705,50	1 658 662,42	335 823,51	94 976 083,44
zmniejszenia	-1 972 544,90	-3 338 371,23	-3 903 752,28	-70 106,71	-84 979,39	-9 369 754,51
amortyzacja	-37 210,80	-5 444 304,87	-113 237 259,98	-1 415 056,37	-624 055,54	-120 757 887,56
odpisy aktualizujące zwiększenia	-	-239 017,15	-	-	-	-239 017,15
odpisy aktualizujące zmniejszenia	-	2 826 040,88	591 862,71	3 350,88	4 970,64	3 426 225,11
Stan na 31.12.2016						
wartość księgowa netto	43 269 756,28	105 625 020,98	143 991 016,78	2 217 800,06	1 562 931,85	296 666 525,95
wartość brutto	43 467 632,71	149 381 553,96	555 449 484,38	12 095 333,23	13 851 571,53	774 245 575,81
umorzenie*	-197 876,43	-43 756 532,98	-411 458 467,60	-9 877 533,17	-12 288 639,68	-477 579 049,86

* pozycja obejmuje umorzenie oraz odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe

Wartość bilansowa netto na koniec okresu sprawozdawczego 2016 aktywów trwałych w leasingu finansowym wyniosła 862 464,11 PLN
W 2016r Spółka nie zaciągnęła zobowiązań umownych w celu nabycia rzeczowych aktywów trwałych.

18. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

Spółka posiada nieruchomości inwestycyjne w postaci gruntów i budynków na łączną wartość netto 4 750 445,27 zł. Powierzchnia gruntów wynosi 7,03 ha a powierzchnia użytkowa budynków 339 metra kwadratowego.

Spółka stosuje do wyceny nieruchomości inwestycyjnych model oparty na wartości godziwej. Sklasyfikowanie nieruchomości inwestycyjnych nastąpiło na skutek zmiany sposobu przeznaczenia środków trwałych - nieruchomości nie jest wykorzystywana obecnie przy produkcji, dostawach lub czynnościach biurowych, a jest traktowana jako źródło przychodów z czynszów i utrzymywana ze względu na przyrost jej wartości. Wartość godziwą nieruchomości inwestycyjnej szacuje się na podstawie oceny wartości nieruchomości przez niezależnego rzeczoznawcę.

Pozostała na dzień 31 grudnia 2017 roku, różnica z przeszacowania do wartości godziwej na moment zmiany sposobu przeznaczenia, po uwzględnieniu podatku odroczonego odniesiona na kapitał z aktualizacji wyceny wynosi 1 237 064,69 zł.

Ostatnia ekspertyza wyceny nieruchomości była wykonana przez niezależnego rzeczoznawcę w 2017r. Zdaniem Spółki wartość tej wyceny odpowiada wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej na dzień 31.12.2017.

NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE za okres od 01.01.2017 do 31.12.2017 r.

	grunty(w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Nieruchomości inwestycyjne , razem
a) wartość brutto nieruchomości inwestycyjnych na początek okresu	2 906 683,26	32 566,86	2 939 250,12
b) zwiększenia wartości z tytułu wyceny do wartości godziwej	1 811 195,00	-	1 811 195,00
b) wartość netto nieruchomości inwestycyjnych na koniec okresu	4 717 878,26	32 566,86	4 750 445,27

NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE za okres od 01.01.2016 do 31.12.2016 r.

	grunty(w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Nieruchomości inwestycyjne , razem
a) wartość brutto nieruchomości inwestycyjnych na początek okresu	2 906 683,26	32 566,86	2 939 250,12
b) wartość netto nieruchomości inwestycyjnych na koniec okresu	2 906 683,26	32 566,86	2 939 250,12

Wartość nieruchomości inwestycyjnych jest oszacowana dla składnika aktywów na poziomie 2.

NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE przychody i koszty z tytułu użytkowania

nieruchomości inwestycyjne	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
uzyskane przychody z tytułu użytkowania	174 000,00	174 000,00
poniesione koszty z tytułu użytkowania	171 213,74	170 989,69

19. INWESTYCJE W JEDNOSTKI STOWARZYSZONE

W 2017 roku Famur nie dokonywał inwestycji w nowe jednostki.

20. AKTYWA FINANSOWE

DŁUGOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
	PLN	PLN
Wartość udziałów i akcji spółek podlegających konsolidacji	385 434 849,92	141 252 365,56
Wartość udziałów i akcji spółek niepodlegających konsolidacji	14 964 964,31	14 959 964,31
Razem	400 399 814,23	156 212 329,87

Na wartość udziałów i akcji spółek podlegających konsolidacji składają się udziały/akcje w spółkach:

- PMG S.A.
- Famur Finance Sp. z o.o.
- FAMUR FAMAK S.A.
- KOPEX S.A.

Zestawienie jednostek powiązanych zaprezentowano w zasadach (polityce) rachunkowości oraz dodatkowych notach objaśniających na stronie 35.

Na wartość udziałów i akcji niepodlegających konsolidacji składają się udziały/akcje w spółkach: Dams GmbH, Famur Institute Sp. z o.o. Mining Equipment Finance Sp. z o.o., OOO Famur Rosja, OOO Famur Ukraina, TOO Famur Kazachstan oraz pozostałe. Zgodnie z założeniami koncepcyjnymi do MSR/MSSF dane finansowe powyższych spółek zależnych są nieistotne i ich pominięcie nie zniekształcają informacji o wynikach finansowych Grupy FAMUR, Zarząd podjął decyzję o ich niekonsolidowaniu. Jednak ustalanie istotności jest na bieżąco monitorowane i w przypadku przekroczenia wskaźników istotności przyjętych przez Grupę, spółki zostaną włączone do konsolidacji.

Na dzień bilansowy Spółka nie posiada aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu lub do sprzedaży.

Poniższa tabela przedstawia stan posiadania udziałów i akcji.

Jednostka powiązana	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	wartość udziałów	wartość udziałów
Wartość udziałów i akcji spółek podlegających konsolidacji		
Polskie Maszyny Górnicze SA	505 472,80	505 472,80
FAMUR Finance Sp. z o.o.	50 042,00	50 042,00
FAMUR FAMAK S.A.	180 769 971,96	140 696 850,76
KOPEX S.A.	204 109 363,16	-
Razem	385 434 849,92	141 252 365,56
Wartość udziałów i akcji spółek niepodlegających konsolidacji		
Polska Technika Górnicza SA	100 794,16	100 794,16
Famur Institute Sp. z o.o.	3 405 688,00	3 405 688,00
Dams GMBH	10 627 727,09	10 627 727,09
STADMAR SP. z o.o.	400 000,00	400 000,00
Centrum Techniki Górniczej „Glinik” OOO (Nowokuźnieck – Rosja)	28 483,68	28 483,68
Mining Equipment Finance Sp. z o.o.	5 000,00	-
OOO Famur Rosja	397 271,38	397 271,38
Razem	14 964 964,31	14 959 964,31
Ogółem	400 399 814,23	156 212 329,87

Zmiana wartości udziałów i akcji spółek podlegających konsolidacji wynika z objęcia kontroli nad spółką KOPEX S.A. poprzez nabycie akcji. Zmiana wartości udziałów i akcji spółek niepodlegających konsolidacji wynika z założenia spółki Mining Equipment Finance Sp. z o.o.

21. ZAPASY

Wartość zapasów po uwzględnieniu odpisów aktualizujących wynosi:

ZAPASY	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
a) materiały	97 306 030,22	51 716 379,50
b) półprodukty i produkty w toku	51 223 604,94	55 381 107,27
c) produkty gotowe	19 962 745,71	16 249 546,26
Zapasy, razem	168 492 380,87	123 347 033,03

ZMIANA STANU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH WARTOŚĆ ZAPASÓW	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
Stan na początek okresu	17 370 034,66	15 002 239,34
a) zwiększenia (z tytułu)	6 630 478,45	12 493 944,14
- utworzenie odpisu	6 630 478,45	12 493 944,14
b) zmniejszenia (z tytułu)	5 439 417,55	10 126 148,82
- wykorzystanie	5 397 934,70	8 528 497,52
- rozwiązanie	41 482,85	1 556 555,95
- wydzielenie	-	41 095,35
Stan odpisów aktualizujących wartość zapasów na koniec okresu	18 561 095,56	17 370 034,66

22. KONTRAKTY DŁUGOTERMINOWE

KONTRAKTY DŁUGOTERMINOWE	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
Łączna kwota przychodów na dzień bilansowy dla otwartych kontraktów	222 197 149,21	82 472 764,42
Minus faktury wystawione zgodnie z postępowaniem prac na dzień bilansowy dla otwartych kontraktów	121 644 009,71	27 854 009,36
Ujęte w sprawozdaniu finansowym jako kwoty należne w ramach umowy o usługę budowlaną prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w należnościach z tytułu dostaw i usług	100 553 139,50	54 618 755,06
Kwoty przychodów z tytułu umów ujęte jako przychody za dany okres zafakturowane	483 184 918,14	380 685 065,85

23. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO

	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
Należności z tytułu leasingu finansowego, płatne w okresie:	30 620 762,08	31 496 861,01
Do jednego roku	15 665 213,09	15 868 725,76
Od roku do pięciu lat	14 955 548,99	15 628 135,25
Minus: przychód do uzyskania w kolejnych okresach	4 570 035,66	4 386 911,35
Wartość bieżąca minimalnych rat należnych rat leasingowych	26 050 726,42	27 109 949,66
W podziale na:		
Długoterminowe należności z tytułu leasingu finansowego (płatne w okresie powyżej 12 m-cy)	13 441 202,88	13 967 151,56
Krótkoterminowe należności z tytułu leasingu finansowego (płatne w okresie do 12 m-cy)	12 609 523,54	13 142 798,10

Jednostka nie określa wartości rezydualnej wyrobów oddanych w użytkowanie na podstawie umów leasingu finansowego. Przepisy zawarte w MSR 17 zalecają stosowanie degresywnych metod podziału kosztów finansowych na poszczególne okresy leasingu. Jednostka stosuje metodę odwróconych okresów w celu ustalenia kwoty odsetek na poszczególne okresy leasingu i ujmuje ją w przychodach ze sprzedaży działalności podstawowej, zgodnie z opisanymi wyżej zasadami rachunkowości. Z tytułu zawartych umów leasingu nie wystąpiły należności nieściągalne z tytułu minimalnych opłat leasingowych.

24. POZOSTAŁE AKTYWA KRÓTKOTERMINOWE

NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
a) od jednostek powiązanych	175 955 377,24	91 020 325,19
- z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	175 354 172,38	90 382 790,51
- do 12 miesięcy	175 354 172,38	90 382 790,51
- inne	601 204,86	637 534,68
b) należności od pozostałych jednostek	391 542 708,23	333 854 579,25
- z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	343 750 289,13	315 940 231,90
- do 12 miesięcy	343 750 289,13	315 940 231,90
- z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	30 339 956,81	2 398 605,04
- inne	4 842 938,75	2 372 944,21
- z tytułu leasingu finansowego	12 609 523,54	13 142 798,10
Należności krótkoterminowe netto, razem	567 498 085,47	424 874 904,44
c) odpisy aktualizujące wartość należności	80 557 857,83	72 287 823,63
Należności krótkoterminowe brutto, razem	648 055 943,30	497 162 728,07

NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE OD JEDNOSTEK POWIĄZANYCH	Stan na koniec okresu 31.12.2017		Stan na koniec okresu 31.12.2016	
		PLN		PLN
a) z tytułu dostaw i usług, w tym:		175 354 172,38		90 382 790,51
- od jednostek zależnych		79 888 403,11		86 262 725,33
- od innych jednostek powiązanych		95 465 769,27		4 120 065,18
b) inne, w tym:		601 204,86		637 534,68
- od jednostek zależnych		601 204,86		637 534,68
Należności krótkoterminowe od jednostek powiązanych netto, razem		175 955 377,24		91 020 325,19
d) odpisy aktualizujące wartość należności od jednostek powiązanych		57 980 400,69		57 067 303,25
Należności krótkoterminowe od jednostek powiązanych brutto, razem		233 935 777,93		148 087 628,44

ZMIANA STANU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH WARTOŚĆ NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWYCH	Stan na koniec okresu 31.12.2017		Stan na koniec okresu 31.12.2016	
		PLN		PLN
Stan na początek okresu		72 287 823,63		73 735 012,97
a) zwiększenia (z tytułu)		15 578 432,81		11 247 706,06
- należności przeterminowane		8 916 163,62		3 382 439,54
- zagrożenie nieściągalności		6 406 532,23		6 855 040,45
- wycena należności w walutach na dzień bilansowy		255 736,96		710 536,25
- połączenie z Elgór+Zamet		-		299 689,82
b) zmniejszenia (z tytułu)		7 308 399,05		12 694 895,40
- wykorzystanie		316 120,16		725 849,03
- wycena należności w walutach na dzień bilansowy		1 353 183,87		-
- rozwiązanie		5 639 095,02		8 381 417,79
- wydzielenie majątku		-		3 587 628,58
Stan odpisów aktualizujących wartość należności krótkoterminowych na koniec okresu		80 557 857,39		72 287 823,63

NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG (PRZETERMINOWANE - BRUTTO) - Z PODZIAŁEM NA NALEŻNOŚCI NIESPŁACONE W OKRESIE:	Stan na koniec okresu 31.12.2017		Stan na koniec okresu 31.12.2016	
		PLN		PLN
a) do 1 miesiąca		19 468 561,78		11 303 731,62
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy		4 499 798,70		75 344 151,61
c) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy		4 783 146,59		2 414 851,57
d) powyżej 6 miesięcy do 1 roku		8 960 474,84		6 577 931,02
e) powyżej 1 roku		15 411 912,68		14 847 702,31
Należności z tytułu dostaw i usług, przeterminowane, razem (brutto)		53 123 894,59		110 488 368,13
f) odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane		22 089 000,34		16 073 669,16
Należności z tytułu dostaw i usług, przeterminowane, razem (netto)		31 034 894,25		94 414 698,97

KRÓTKOTERMINOWE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
a) czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów, w tym:	2 507 446,98	2 758 132,63
- prowizje, opłaty, gwarancje bankowe	20 237,93	700 000,00
- ubezpieczenia	1 492 816,29	1 425 851,34
- opłaty	459 166,88	225,00
- dokumentacja, analizy, certyfikaty	189 011,61	447 115,46
- inne	346 214,27	184 940,83
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe, razem	2 507 446,98	2 758 132,63

W pozostałych krótkoterminowych aktywach finansowych Spółka ujęła pożyczki udzielone dla Spółek z Grupy FAMUR, które przedstawia poniższa tabela:

UDZIELONE POŻYCZKI JEDNOSTKOM POWIĄZANYM	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
KOPEX S.A.	38 036 073,97	-
Mining Equipment Finance Sp. z o.o.	1 507 329,56	-
FAMUR Kazachstan	135 728,34	420 074,46
FAMUR Rosja	6 009 924,23	6 703 981,06
Polskie Maszyny Górnicze S.A.	-	6 404 968,02
Razem	45 689 056,10	13 529 023,54

Środki pieniężne

Gotówka oraz ich ekwiwalenty składają się ze środków pieniężnych w kasie oraz środków pieniężnych na lokatach bankowych. W związku z powyższym wartość księgowa tych aktywów odpowiada ich wartości godziwej.

25. KREDYTY I POŻYCZKI

ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK NA DZIEŃ 31.12.2017

Kredyt/ pożyczka	Siedziba	Kwota pobrana w TPLN	Termin spłaty	Waluta	Zaangażowanie kapitałowe na dzień w walucie pobrania	Zaangażowanie kapitałowe w TPLN na dzień	Oprocentowanie	Zabezpieczenia
PKO BP S.A.	Warszawa	58 000 000,00	2018-12-31	PLN	58 000 000,00	58 000 000,00	WIBOR + marża	Hipoteka łączna umowna na nieruchomościach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Zastaw rejestrowy na maszynach i urządzeniach wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC
PKO BP S.A.	Warszawa	92 000 000,00	2018-12-31	PLN	92 000 000,00	92 000 000,00	WIBOR + marża	Hipoteka umowna łączna wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej Zastaw rejestrowy na maszynach i urządzeniach wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC
Bank Polska Kasa Opieki S.A.	Warszawa	100 000 000,00	2020-11-30	PLN	-	-	WIBOR + marża	Hipoteka łączna umowna na nieruchomościach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Zastaw rejestrowy na zapasach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Weksel własny in blanco z deklaracją wekslową Pełnomocnictwo do rachunków bankowych
Raiffeisen Bank Polska S.A.	Warszawa	50 000 000,00	2018-09-28	PLN	-	-	WIBOR + marża	Hipoteka łączna umowna na nieruchomościach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Pełnomocnictwo do rachunków bankowych Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC
Bank Gospodarstwa Krajowego	Warszawa	40 000 000,00	2018-09-04	PLN	-	-	WIBOR + marża	Hipoteka łączna umowna na nieruchomościach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Weksel własny in blanco z deklaracją wekslową Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC
ICBC	Warszawa	80 000 000,00	2019-05-12	PLN	-	-	WIBOR + marża	Hipoteka umowna na nieruchomościach Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC
Dams GMBH	Velbert Niemcy	2 077 349,72	2018-12-31	EUR	2 077 349,72	9 498 597,95	EURIBOR + marża	Umowa ramowa
PMG	Katowice	3 210 000,00	2018-12-30	EUR	431 000,00	1 795 594,27	EURIBOR + marża	Umowa ramowa
Famur Finance	Katowice	128 700 000,00	2018-12-30	PLN	128 700 000,00	128 700 000,00	WIBOR + marża	Umowa ramowa
naliczone na dzień bilansowy odsetki od pożyczek						582 825,94		
						290 577 018,16		

ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK NA DZIEŃ 31.12.2017

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie wystąpiły długoterminowe zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek.

ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK NA DZIEŃ 31.12.2016

Kredyt/ pożyczka	Siedziba	Kwota pobrana w TPLN	Termin spłaty	Waluta	Zaangażowanie kapitałowe na dzień w walucie pobrania	Zaangażowanie kapitałowe w TPLN na dzień	Oprocentowanie	Zabezpieczenia
PKO BP S.A.	Warszawa	58 000 000,00	2018-12-31	PLN	58 000 000,00	58 000 000,00	WIBOR 1M+marża	Zastaw rejestrowy na maszynach i urządzeniach wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej Hipoteka łączna umowna na nieruchomościach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC
PKO BP S.A.	Warszawa	92 000 000,00	2018-12-31	PLN	92 000 000,00	92 000 000,00	WIBOR 1M+marża	Zastaw rejestrowy na maszynach i urządzeniach wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej Hipoteka umowna łączna wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC
Bank Polska Kasa Opieki S.A.	Warszawa	100 000 000,00	2018-08-31	PLN	-	-	WIBOR 1M+marża	Zastaw rejestrowy na zapasach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Weksel własny in blanco z deklaracją wekslową Pełnomocnictwo do rachunków bankowych Hipoteka łączna umowna na nieruchomościach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia
Raiffeisen Bank Polska S.A.	Warszawa	50 000 000,00	2018-09-28	PLN	-	-	WIBOR 1M+marża	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC Pełnomocnictwo do rachunków bankowych Hipoteka łączna umowna na nieruchomościach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia
Bank Gospodarstwa Krajowego	Warszawa	40 000 000,00	2018-09-04	PLN	-	-	WIBOR 1M+marża	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC Weksel własny in blanco z deklaracją wekslową Hipoteka łączna umowna na nieruchomościach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia Upoważnienie do rachunków bankowych
ICBC S.A.	Warszawa	80 000 000,00	2019-05-12	PLN	-	-	WIBOR 1M+marża	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC Hipoteka umowna na nieruchomościach
mBank S.A.	Warszawa	30 000 000,00	2017-05-30	PLN	-	-	WIBOR 1M+marża	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 KPC Hipoteka umowna na nieruchomościach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia
Dams GMBH	Velbert Niemcy	9 190 195,16	2017-12-31	EUR	2 077 349,72	9 190 195,16	EURIBOR + marża	Umowa ramowa
Famur Finance Sp. z o.o.	Katowice	138 700 000,00	2017-12-31	PLN	138 700 000,00	138 700 000,00	WIBOR + marża	Umowa ramowa
Naliczone na dzień bilansowy odsetki od pożyczek						363 819,66		
						298 254 014,82		

ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK NA DZIEŃ 31.12.2016

Na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły długoterminowe zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek.

26. OBLIGACJE

W styczniu 2016 roku Spółka Famur S.A. wyemitowała w ramach programu obligacji zabezpieczonych pierwszą transzę A o wartości nominalnej 108 milionów złotych. Obligacje te są oprocentowane według zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR 6M powiększoną o marżę dla każdego 6-cio miesięcznego okresu rozliczeniowego.

Obligacje serii A zostały zdematerializowane i zarejestrowane w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w dniu 12 stycznia 2016 r. Obligacje zarejestrowane w depozycie zostały oznaczone kodem ISIN PLFAMUR00038. Datą emisji Obligacji serii A jest 12 stycznia 2016 r. Datą wykupu Obligacji serii A jest dzień 13 stycznia 2020 r.

Spółka na dzień bilansowy 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 obligacje te prezentuje w pozycji Inne zobowiązania długoterminowe.

27. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KAPITAŁOWYM

Celem zarządzania ryzykiem kapitałowym jest zapewnienie kontynuowania działalności w takiej formie i zakresie, aby możliwe było zapewnienie zwrotu z inwestycji akcjonariuszom, zapewnienie korzyści dla innych zainteresowanych stron, a także utrzymanie optymalnej struktury kapitału w celu obniżenia jego kosztu.

Aby utrzymać lub skorygować strukturę kapitału Spółka może zmienić kwotę dywidend do wypłacenia akcjonariuszom, emitować nowe akcje, zwiększać zadłużenie lub sprzedawać aktywa w celu obniżenia zadłużenia.

Spółka monitoruje kapitał przy pomocy wskaźnika zadłużenia. Wskaźnik ten oblicza się jako stosunek zadłużenia netto do łącznej wartości kapitału. Zadłużenie netto oblicza się jako sumę zobowiązań (obejmujących kredyty, pożyczki, zobowiązania handlowe i pozostałe) pomniejszoną o środki pieniężne i ich ekwiwalenty. Łączną wartość kapitału oblicza się jako kapitał własny wykazany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej plus zadłużenie netto.

Spółka zarządza kapitałem by zagwarantować, że należące do niej jednostki będą zdolne kontynuować działalność przy jednoczesnej maksymalizacji rentowności dla akcjonariuszy dzięki optymalizacji relacji zadłużenia do kapitału własnego. Ogólna strategia działania Spółki nie ulega zmianie.

Struktura kapitałowa spółki obejmuje zadłużenie, na które składają się kredyty ujawnione w nocie nr 25, środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz kapitał przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej, w tym wyemitowane akcje, i zysk zatrzymany.

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego jak również na dzień bilansowy 31 grudnia 2017 i 31 grudnia 2016 Spółka spełnia wszelkie kowenanty z obowiązujących ją umów.

28. PODATEK ODRO CZONY

Pewne tytuły składnika aktywów i rezerwy na podatek odroczony zostały ujęte per saldo. Per saldo zaprezentowano utworzoną rezerwę na podatek dochodowy oraz aktyw na podatek dochodowy z tytułu przekształceń umów dzierżawy kombajnów w umowy leasingu finansowego. Poniżej zaprezentowano stany aktywów i rezerwy na podatek odroczony na dzień bilansowy w oparciu o najistotniejsze pozycje:

a) Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

ZMIANA STANU AKTYWÓW Z TYTUŁU ODRO CZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	31.12.2017	31.12.2016
1. Stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec okresu, razem, w tym:	20 330 800,64	18 093 755,92
a) odniesionych na wynik finansowy	19 230 561,65	18 068 427,70
- świadczenia na rzecz pracowników	3 814 806,10	3 217 562,61
- straty odliczane za lata poprzednie	-	2 368 968,90
- niewypłacone wynagrodzenia	801 306,42	668 884,23
- odpisy aktualizujące majątek niefinansowy	6 630 405,74	3 300 306,59
- odpis aktualizujący majątek finansowy	1 389 753,48	1 389 753,48
- rezerwa na naprawy gwarancyjne	1 235 372,49	1 459 735,90
- niezafakturowane koszty do sprzedaży	2 369 395,48	2 011 341,03
- rezerwa na węgiel i deputat dla emerytów	2 989 521,94	2 731 036,40
- inne:	-	920 838,56
b) odniesionych na całkowite dochody	1 100 238,99	25 328,22
- wycena aktuarialna	738 683,19	25 328,22
- zabezpieczenia przepływów pieniężnych (rachunkowość zabezpieczeń)	361 555,80	-

b) Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

ZMIANA STANU REZERWY Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	31.12.2017	31.12.2016
1. Stan rezerwy na podatek odroczone na koniec okresu, razem, w tym:	14 761 212,59	996 412,27
a) odniesionej na wynik finansowy	14 116 251,76	996 412,27
- powstania różnic przejściowych	14 126 909,85	996 412,27
- rozliczenie leasingu	1 568 850,37	1 242 095,71
- kary i odszkodowania	661 095,21	114 116,89
- odsetki i prowizje dotyczące kredytów	-	771 293,97
- rezerwa z tyt. różnicy pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych	9 091 953,34	-2 202 534,92
- dodatnie różnice kursowe	637 961,48	533 609,74
- wynik na kontraktach długoterminowych	1 632 408,21	537 830,88
- inne	523 983,15	-
b) odniesionej na kapitał własny	644 960,83	0,00
- wycena aktywów do wartości godziwej	414 248,59	-
- zabezpieczenia przepływów pieniężnych (rachunkowość zabezpieczeń)	230 712,24	-

29. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO

	Wartość bieżąca rat leasingowych Stan na koniec okresu 31.12.2017	Wartość bieżąca rat leasingowych Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, wymagalne w ciągu:	1 091 081,86	840 957,73
jednego roku	586 395,59	435 754,08
dwóch do pięciu lat	504 686,27	405 203,65
powyżej pięciu lat		
Pomniejszone o przyszłe odsetki:	13 493,23	7 671,34
Wartość bieżąca przyszłych zobowiązań	1 077 588,63	833 286,39
W podziale na:		
Pomniejszona o kwoty wymagalne w ciągu 12 miesięcy (ujęte w zobowiązaniach krótkoterminowych)	586 395,59	428 082,74
Zobowiązanie wymagalne w okresie po 12 miesiącach	491 193,04	405 203,65

30. INNE ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE

Na saldo zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań składają się głównie zobowiązania handlowe oraz inne zobowiązania bieżące.

ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
a) wobec jednostek powiązanych	298 661 975,59	182 558 103,39
- kredyty i pożyczki, w tym:	140 576 928,16	147 890 195,16
- z tytułu dostaw i usług	79 056 475,04	34 667 908,23
- inne	79 028 572,39	-
b) wobec pozostałych jednostek	414 604 230,06	412 521 404,55
- kredyty i pożyczki, w tym:	150 000 090,00	150 363 819,66
- inne zobowiązania finansowe	586 395,59	428 082,74
- z tytułu dostaw i usług	171 992 280,61	112 494 536,40
- z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	10 482 168,92	45 049 693,72
- z tytułu wynagrodzeń	7 957 490,87	6 019 730,87
- inne	73 585 804,07	98 165 541,16
Zobowiązania krótkoterminowe, razem	713 266 205,65	595 079 507,94

Zdaniem zarządu Spółki wartość księgowa zobowiązań finansowych jest zbliżona do ich wartości godziwej.

INNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
a) rozliczenia międzyokresowe przychodów	15 854 299,66	21 999 439,26
- długoterminowe (wg tytułów)	-	2 812 500,00
- poręczenie	-	2 812 500,00
- krótkoterminowe (wg tytułów)	15 854 299,66	19 186 939,26
- kombajn i części oddane w komis	3 381 603,48	2 797 255,62
- poręczenie	-	625 000,00
- dotacja	12 472 696,18	15 764 683,64
Inne rozliczenia międzyokresowe, razem	15 854 299,66	21 999 439,26

31. REZERWY

ZMIANA STANU DŁUGOTERMINOWEJ REZERWY NA ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I PODOBNE (WG TYTUŁÓW)	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
a) stan na początek okresu	18 639 951,54	20 914 880,88
- rezerwa na nagrody jubileuszowe	5 073 881,17	6 652 126,43
- rezerwy na świadczenia emerytalne	846 618,01	1 192 914,60
- rezerwa na inne świadczenia pracownicze	12 719 452,36	13 069 839,85
b) stan na koniec okresu	21 125 184,81	18 639 951,54
- rezerwa na nagrody jubileuszowe	5 643 724,88	5 073 881,17
- rezerwy na świadczenia emerytalne	1 148 057,86	846 618,01
- rezerwa na inne świadczenia pracownicze	14 333 402,07	12 719 452,36

Stan rezerw na inne świadczenia pracownicze obejmują głównie deputaty węglowe.

ZMIANA STANU KRÓTKOTERMINOWEJ REZERWY NA ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I PODOBNE (WG TYTUŁÓW)	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
a) stan na początek okresu	12 801 770,67	10 798 444,35
- rezerwa na inne świadczenia pracownicze	5 869 478,18	4 098 656,93
- rezerwa na świadczenie emerytalne	130 430,21	35 526,23
- rezerwa na nagrody jubileuszowe	1 349 994,61	1 471 360,34
- rezerwa na urlopy	5 451 867,67	5 192 900,85
b) stan na koniec okresu	14 687 068,01	12 801 770,67
- rezerwa na inne świadczenia pracownicze	6 795 340,69	5 869 478,18
- rezerwa na świadczenie emerytalne	408 449,54	130 430,21
- rezerwa na nagrody jubileuszowe	1 302 463,49	1 349 994,61
- rezerwa na urlopy	6 180 814,29	5 451 867,67

ZMIANA STANU POZOSTAŁYCH REZERW DŁUGOTERMINOWYCH (WG TYTUŁÓW)	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
a) stan na początek okresu	5 804 403,41	5 018 476,55
- rezerwa na naprawy gwarancyjne	5 432 605,43	3 975 802,29
- rezerwa na kary	314 325,00	389 765,17
- pozostałe	57 472,98	652 909,09
b) stan na koniec okresu	1 624 738,24	5 804 403,41
- rezerwa na naprawy gwarancyjne	1 576 863,97	5 432 605,43
- rezerwa na kary		314 325,00
- pozostałe	47 874,27	57 472,98

ZMIANA STANU POZOSTAŁYCH REZERW KRÓTKOTERMINOWYCH (WG TYTUŁÓW)	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
	PLN	PLN
a) stan na początek okresu	11 121 070,14	10 750 592,49
-gwarancje i reklamacje	2 250 215,18	3 786 895,29
-rezerwa na pozostałe koszty	6 854 023,96	1 452 528,88
- ryzyko procesowe	759 530,00	729 305,36
- rezerwa na kary	1 257 301,00	4 781 862,96
b) stan na koniec okresu	29 451 164,46	11 121 070,14
-gwarancje i reklamacje	4 925 096,51	2 250 215,18
-rezerwa na pozostałe koszty i ryzyka*	23 078 438,54	6 791 785,96
- ryzyko procesowe	1 151 287,41	759 530,00
- rezerwa na kary	296 342,00	1 319 539,00

* Na saldo rezerwy na pozostałe koszty składa się głównie rezerwa na ryzyko podatkowe o wartości 21 189 332,00 zł.

Stan rezerw aktuarialnych

Zmiany wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń w bieżącym okresie:

	Za okres 01.01.2017- 31.12.2017	Za okres 01.01.2016- 31.12.2016
	PLN	PLN
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych na początek okresu	7 626 809,80	9 412 460,78
Koszt bieżących świadczeń	262 020,12	314 971,48
Koszt odsetkowy	183 065,05	199 147,84
Zyski/straty z przeszacowania:	847 368,07	-439 286,86
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian ex post	390 137,38	-
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń demograficznych	-406 430,93	-3 932,05
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń finansowych	863 661,62	-435 354,81
Koszt przeszłego zatrudnienia, w tym straty/zyski z tytułu ograniczeń	762 684,07	-
Świadczenia wypłacone	-1 308 838,46	-1 453 598,50
Pracownicy przyjęci (art. 23)	506 883,18	217 753,12
Wydzielenie majątku	-	-624 638,06
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych na koniec okresu	8 879 991,83	7 626 809,80

Prezentacja stanu rezerw aktuarialnych składa się z rezerw jubileuszowych, emerytalnych i rentowych i nie obejmuje rezerwy na deputaty węglowe.

Podstawowe założenia przyjęte do wyceny aktuarialnej:

	Wycena na dzień 31.12.2017	Wycena na dzień 31.12.2016
	Stopa wzrostu wynagrodzeń	2,30%
Stopa zwrotu z inwestycji	3,30%	3,20%
Współczynnik mobilności	14,00%	13,00%

Analiza wrażliwości - Zmiana kluczowych założeń

(stopa zwrotu z inwestycji – 4,3%)	
Wartość rezerwy z tytułu:	
Odpraw emerytalnych	1 531 070,45
Odpraw rentowych	266 194,14
Nagród jubileuszowych	6 795 760,42
Deputatów węglowych	14 784 794,89
Łącznie	23 377 819,90
(stopa zwrotu z inwestycji – 2,3%)	
Wartość rezerwy z tytułu:	
Odpraw emerytalnych	1 640 403,42
Odpraw rentowych	281 724,13
Nagród jubileuszowych	7 277 073,63
Deputatów węglowych	17 383 682,96
Łącznie	26 582 884,14
(stopa wzrostu płac i ceny węgla– 1,3%)	
Wartość rezerwy z tytułu:	
Odpraw emerytalnych	1 521 653,33
Odpraw rentowych	266 052,28
Nagród jubileuszowych	6 761 533,45
Deputatów węglowych	13 929 280,45
Łącznie	22 478 519,51

32. KAPITAŁ PODSTAWOWY

KAPITAŁ PODSTAWOWY

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Liczba akcji w szt.
A	zwykłe na okaziciela / nieuprzywilejowane	432 460 830
B	zwykłe na okaziciela / nieuprzywilejowane	49 039 170
C	zwykłe na okaziciela / nieuprzywilejowane	4 970 000
D	zwykłe na okaziciela / nieuprzywilejowane	43 677 000
E	zwykłe imienne / nieuprzywilejowane	29 293 500
Liczba akcji razem w szt.		559 440 500
Kapitał zakładowy, razem w tys. zł.		5 594
Wartość nominalna jednej akcji w zł.		0,01
	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Liczba akcji w szt.	559 440 500	486 470 000

33. KAPITAŁ ZAPASOWY ZE SPRZEDAŻY AKCJI POWYŻEJ ICH WARTOŚCI NOMINALNEJ

Wartość kapitału zapasowego ze sprzedaży akcji serii B i C powyżej ich wartości nominalnej na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 153 720 tys. zł.

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym Famur S.A. wyemitował 43 677 000 akcji serii D oraz 29 293 500 akcji serii E o wartości nominalnej 0,01 zł. każda. W wyniku przeprowadzonej transakcji kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej wzrósł o 393 083 tys. zł i wynosi na dzień 31 grudnia 2017 roku 546 803 tys. zł.

34. ZYSKI ZATRZYMANE

Na kwotę zysków zatrzymanych w wysokości 98 288 859,85 zł składa się :

zysk roku bieżącego	41 125 287,05
zyski aktuarialne lat ubiegłych	5 499 341,98
zyski aktuarialne za 2017 rok	-1 531 316,03
zyski z lat ubiegłych FAMUR	39 233 892,73
zyski zatrzymane powstałe z połączenia spółek w latach ubiegłych	14 736 036,39
Razem	99 063 242,12

35. SPRZEDAŻ SPÓŁEK ZALEŻNYCH

W 2017 roku nie wystąpiła sprzedaż spółek zależnych.

36. PRZEKSZTAŁCENIE DANYCH PORÓWNAWCZYCH W ZWIĄZKU Z DOKONANYMI POŁĄCZENIAMI SPÓŁEK

W trakcie roku 2017 nie wystąpiły transakcje wymagające przekształcenia danych porównawczych.

37. WARTOŚĆ FIRMY

W związku z dokonanymi połączeniami spółek w sprawozdaniu finansowym sporządzonym za rok 2017 oraz w przekształconych danych porównawczych za rok 2016 rozpoznano wartość firmy przejętą w ramach połączenia jednostek gospodarczych:

WARTOŚĆ FIRMY PRZEJĘTA W RAMACH POŁĄCZENIA JEDNOSTEK GOSPODARCZYCH	Stan na koniec okresu 31.12.2017	Stan na koniec okresu 31.12.2016
REMAG S.A.	72 400 406,97	72 400 406,97
PIOMA S. A.	8 813 065,10	8 813 065,10
NOWOMAG S. A.	4 510 244,48	4 510 244,48
GEORYT SP. Z O.O.	6 047 844,06	6 047 844,06
ZMG Glinik sp.z o.o.	69 579 191,93	69 579 191,93
Wartość firmy razem	161 350 752,54	161 350 752,54

W ciągu roku obrotowego przeprowadzono test na utratę wartości. Test dokonano za pomocą metody wyceny zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Stopę dyskonta przyjęto na poziomie 7,57%. Zastosowano 10-cio letni okres prognozy, na podstawie sporządzonej prognozy długoterminowej, gdzie przyjęto bezpieczne założenia co do prognoz rynkowych w zakresie wzrostów sprzedaży, w segmentach Underground i Surface, w których spółka działa, bazując na rentownościach osiągniętych historycznie oraz sytuacji rynkowej. Założono kontynuację działalności po okresie prognozy – dla określenia wartości rezydualnej zastosowano wzór na rentę wieczystą.

Stwierdzono, iż utrata wartości firmy nie nastąpiła, w związku z czym nie było konieczności dokonywania odpisów na wartość firmy.

38. INSTRUMENTY FINANSOWE

Spółka zawiera umowy instrumentów pochodnych typu forward, za pomocą których zarządza ryzykiem kursowym. Instrumenty pochodne ujmują się początkowo w wartości godziwej na dzień podpisania stosownych umów, a następnie przeszacowuje do wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

Instrumenty finansowe typu swap na stopę procentową (zwany dalej IRS) są ujmowane początkowo według wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcyjne, a następnie na każdy dzień bilansowy według wartości godziwej, przy czym efekt wyceny ujmowany jest bieżąco w rachunku zysków i strat.

Spółka posiada na dzień 31.12.2017 r. pochodne instrumenty finansowe typu forward zabezpieczające kursy walut. Dane przedstawiono w tysiącach złotych.

Instrumenty pochodne (grupy instrumentów)	Planowana data realizacji	Wartość przyszłych przepływów pieniężnych wg kursu terminowego	Wartość rynkowa transakcji zabezpieczających (odpowiadająca wartości godziwej) na dzień 31.12.2017	Zabezpieczane ryzyko
Forward - sprzedaż EUR	I kwartał 2018	115 988 249,9	114 200 007,7	Ryzyko walutowe
Forward - sprzedaż USD	I kwartał 2018	5 289 867	5 171 684	Ryzyko walutowe
Forward - sprzedaż EUR	II kwartał 2018	48 048 499	47 174 438	Ryzyko walutowe
Forward - sprzedaż USD	II kwartał 2018	2 510 615	2 418 287	Ryzyko walutowe
Forward - sprzedaż EUR	III kwartał 2018	30 935 474	30 424 557	Ryzyko walutowe
IRS	I kwartał 2020	108 000 000	107 960 695	Ryzyko stopy procentowej

Wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych typu forward zabezpieczających kursy walut jest oszacowana dla składnika aktywów na poziomie 2 jako dane wejściowe inne niż ceny notowane, które są obserwowalne w odniesieniu dla danego składnika. Przyszłe przepływy pieniężne wycenia się w oparciu o kursy wymiany z kontraktów forward w oparciu o uzyskany kurs wymiany forward na koniec okresu sprawozdawczego. Instrumenty finansowe mają określony (umowny) termin i dlatego podlegają wycenie na każdy okres sprawozdawczy. Spółka z dniem 1 stycznia 2017 roku wprowadziła rachunkowość zabezpieczeń. Objęte są nią kontrakty forward, które zgodnie z przyjętymi zasadami są efektywne.

Hierarchia instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej.

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej można zakwalifikować do następujących modeli wyceny:

- Poziom 1: ceny kwotowane (nieskorygowane) na aktywnych rynkach dla takich samych aktywów i zobowiązań,
- Poziom 2: dane wejściowe, inne niż ceny kwotowane użyte w Poziomie 1, które są obserwowalne dla danych aktywów i zobowiązań, zarówno bezpośrednio (np. jako ceny) lub pośrednio (np. są pochodną rezerw),
- Poziom 3: dane wejściowe niebazujące na obserwowalnych cenach rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne).

Instrumenty finansowe w podziale na klasy na dzień 31.12.2017 i 31.12.2016

Wyszczególnienie	Wartość bilansowa	
	31.12.2017	31.12.2016
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności spełniające definicję instrumentów finansowych	519 104 461,51	439 433 528,29
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	382 744 831,08	246 070 896,31
Pozostałe aktywa długoterminowe	400 299 020,07	156 212 329,87
Razem aktywa finansowe	1 302 148 312,66	841 716 754,47
Zobowiązania długoterminowe z tytułu leasingu finansowego	504 686,27	405 203,65
Krótkoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	290 577 018,16	298 254 014,82
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	529 485 748,68	378 511 917,09
Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu leasingu finansowego	586 395,59	428 082,74
Razem zobowiązania finansowe	821 153 848,70	677 599 218,30

Wartości bilansowe instrumentów finansowych odpowiadają ich wartości godziwej.

Instrumenty finansowe w podziale na kategorie wartości bilansowe na dzień 31.12.2017 i 31.12.2016

Wyszczególnienie	Wartość bilansowa	
	31.12.2017	31.12.2016
Pożyczki udzielone i należności własne	519 104 461,51	439 433 528,29
Środki pieniężne	382 744 831,08	246 070 896,31
Razem aktywa finansowe według kategorii	901 849 292,59	685 504 424,60
Pozostałe zobowiązania, w tym:	821 153 848,70	677 599 218,30
- zobowiązania handlowe oraz pozostałe	529 485 748,68	378 511 917,09
- zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	290 577 018,16	298 254 014,82
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 091 081,86	833 286,39
Razem zobowiązania finansowe według kategorii	821 153 848,70	677 599 218,30

39. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM

Ryzyko kredytowe

01.01.2017 - 31.12.2017

Struktura wiekowa należności finansowych	Wartość nominalna należności	Należności nieprzeterminowane, które nie utraciły wartości	Należności przeterminowane, które nie utraciły wartości	
			<360 dni	>360 dni
Należności z tytułu dostaw i usług	519 104 461,51	488 069 564,26	29 050 571,80	1 984 325,45
Pozostałe należności finansowe	26 092 226,88	26 092 226,88	-	-
Razem	545 196 688,39	514 161 791,14	29 050 571,80	1 984 325,45

01.01.2016 - 31.12.2016

Struktura wiekowa należności finansowych	Wartość nominalna należności	Należności nieprzeterminowane, które nie utraciły wartości	Należności przeterminowane, które nie utraciły wartości	
			<360 dni	>360 dni
Należności z tytułu dostaw i usług	406 323 022,41	311 908 323,44	92 373 279,93	2 041 419,04
Pozostałe należności finansowe	13 142 798,10	13 142 798,10	-	-
Razem	419 465 820,51	325 051 121,54	92 373 279,93	2 041 419,04

Ryzyko związane z płynnością

01.01.2017 - 31.12.2017

Struktura wiekowa zobowiązań finansowych	Suma zobowiązań	Zobowiązania wymagalne w okresie	
		<360 dni	1-5 lat
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	251 048 755,65	251 008 319,21	40 436,44
Kredyty i pożyczki	290 577 018,16	290 577 018,16	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	279 528 074,89	171 994 205,01	107 533 869,88
Razem	821 153 848,70	713 579 542,38	107 574 306,32

01.01.2016 - 31.12.2016

Struktura wiekowa zobowiązań finansowych	Suma zobowiązań	Zobowiązania wymagalne w okresie	
		<360 dni	1-5 lat
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	147 162 444,63	146 688 442,13	474 002,50
Kredyty i pożyczki	298 254 014,82	298 254 014,82	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	232 182 758,85	120 593 063,16	111 589 695,69
Razem	677 599 218,30	672 093 978,08	5 505 240,22

Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe

ryzyko walutowe

31.12.2017

Pozycja w sprawozdaniu finansowym	Wartość bilansowa PLN	Wartość narażona na ryzyko PLN	EUR/PLN wynik finansowy		CZK/PLN wynik finansowy		USD/PLN wynik finansowy		Inne/PLN wynik finansowy	
			Kurs EUR/PLN +10%	Kurs EUR/PLN -10%	Kurs CZK/PL N +10%	Kurs CZK/PL N -10%	Kurs USD/PL N +10%	Kurs USD/PL N -10%	Kurs inne/PLN +10%	Kurs inne/PLN -10%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	382 744 831,08	53 781 480,63	528 750,78	-528 750,78	252,53	-252,53	8 491,99	-8 491,99	319,49	-319,49
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	550 640 832,00	24 752 383,42	177 462,72	-177 465,72	-	-	-	-	70 058,11	-70 058,11
Zobowiązania finansowe	-1 091 081,86	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	-529 485 748,68	-2 027 362,49	-17 959,66	17 959,66	-	-	-218,28	218,28	-2 098,69	2 098,69
Kredyty i pożyczki	-290 577 018,16	-9 498 897,90	-949 889,70	949 889,70	-	-	-	-	-	-

31.12.2016

Pozycja w sprawozdaniu finansowym	Wartość bilansowa PLN	Wartość narażona na ryzyko PLN	EUR/PLN wynik finansowy		CZK/PLN wynik finansowy		USD/PLN wynik finansowy		Inne/PLN wynik finansowy	
			Kurs EUR/PLN +10%	Kurs EUR/PLN -10%	Kurs CZK/PL N +10%	Kurs CZK/PL N -10%	Kurs USD/PL N +10%	Kurs USD/PL N -10%	Kurs inne/PLN +10%	Kurs inne/PLN -10%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	246 070 896,31	1 452 564,64	87 881,57	-87 881,57	1 252,88	-1 252,88	32 377,22	-32 377,22	23 744,80	-23 744,80
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	439 433 528,29	106 324 234,09	9 525 291,84	-9 525 291,84	175 881,57	-175 881,57	446 831,56	-446 831,56	484 418,44	-484 418,44
Zobowiązania finansowe	-833 286,39	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	-378 511 917,09	-3 989 777,94	-327 754,61	327 754,61	-46 866,67	46 866,67	-6 265,17	6 265,17	-18 091,35	18 091,35
Kredyty i pożyczki	-298 254 014,82	-9 463 201,38	-946 320,14	946 320,14	-	-	-	-	-	-

ryzyko stopy procentowej

31.12.2017

Pozycja w sprawozdaniu finansowym	wartość pozycji w PLN	Ryzyko stopy procentowej wpływ na wynik	
		+ 100 pb	- 100 pb
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	382 744 831,08	382 744 831,08	382 744 831,08
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	550 640 832,00	4 394 335,28	-4 394 335,28
Zobowiązania finansowe	1 091 081,86	-10 910,81	10 910,81
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	529 485 748,68	5 294 857,48	-5 294 857,48
Kredyty i pożyczki	290 577 018,16	2 905 770,18	-2 905 770,18

31.12.2016

Pozycja w sprawozdaniu finansowym	wartość pozycji w PLN	Ryzyko stopy procentowej wpływ na wynik	
		+ 100 pb	- 100 pb
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	246 070 896,31	2 460 708,96	-2 460 708,96
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	439 433 528,29	4 394 335,28	-4 394 335,28
Zobowiązania finansowe	833 286,39	-8 332,86	8 332,86
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	378 511 917,09	-3 785 119,17	3 785 119,17
Kredyty i pożyczki	298 254 014,82	-2 982 540,14	2 982 540,14

40. ZYSKI/STRATY NETTO ORAZ PRZYCHODY/KOSZTY Z TYTUŁU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Zyski lub straty netto z tytułu instrumentów finansowych w podziale na kategorie	Za rok 2017		Za rok 2016	
	PLN		PLN	
Zyski lub straty netto dotyczące aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	6 368 859,47		1 689 556,33	
Zyski lub straty netto dotyczące udzielonych pożyczek	439 676,14		461 375,38	
Zyski lub straty netto dotyczące należności i zobowiązań handlowych	-14 243 312,19		1 202 208,81	
Zyski/straty dotyczące środków pieniężnych, kredytów i pożyczek zaciągniętych	-7 288 282,43		-6 804 073,38	
Razem zyski lub straty netto z tytułu instrumentów finansowych	-14 723 059,01		-3 450 932,86	
Pozostałe przychody/koszty finansowe z tytułu innych pozycji niż instrumenty finansowe	-1 483 690,09		-4 753 826,58	
Razem przychody/koszty finansowe	-16 206 749,10		-8 204 759,44	

Spółka nie posiada należności z tytułu odsetek związanych z aktywami finansowymi, które utraciły wartość.

41. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH

SPECYFIKACJA DO ZMIANY STANU ZOBOWIĄZAŃ	01.01.2017-31.12.2017
	PLN
ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ	125 934 959,16
1. Stan zobowiązań operacyjnych na początek okresu	295 520 270,37
1.1. stan zobowiązań na początek okresu	706 669 203,63
1.2. stan zobowiązań inwestycyjnych na początek okresu	-609 416,65
1.3. stan zobowiązań finansowych na początek okresu	-4 333 286,39
1.4. stan kredytów i pożyczek na początek okresu	-298 254 014,82
1.5. stan zobowiązań z tyt. obligacji na początek okresu	-107 952 215,40
2. Stan zobowiązań operacyjnych na koniec okresu	421 455 229,53
2.1. stan zobowiązań na koniec okresu	823 739 208,83
2.2. stan zobowiązań inwestycyjnych na koniec okresu	-1 824 415,68
2.3. stan zobowiązań finansowych na koniec okresu	-1 091 081,86
2.4. stan kredytów i pożyczek na koniec okresu	-290 577 018,16
2.5. stan zobowiązań z tyt. obligacji na koniec okresu	-108 791 463,60

SPECYFIKACJA DO ZMIANY STANU NALEŻNOŚCI	01.01.2017-31.12.2017
	PLN
ZMIANA STANU NALEŻNOŚCI	-146 602 915,84
1. Stan należności na początek okresu	437 148 659,47
1.1. stan należności długoterminowych na początek okresu	16 957 228,89
1.2. stan należności krótkoterminowych na początek okresu	424 874 904,44
1.3. Stan należności z tyt. pdop na początek okresu	-403 161,00
1.4. Należności finansowe	-3 489 583,33
1.5. Stan należności inwestycyjnych na początek okresu	-790 729,53
2. Stan należności na koniec okresu	583 751 575,31
2.1. stan należności długoterminowych na koniec okresu	13 482 703,34
2.2. stan należności krótkoterminowych na koniec okresu	567 498 085,47
2.3. Stan należności z tyt. pdop na koniec okresu	-1 068 029,00
2.4. Kompensaty	4 418 381,32
2.5. Stan należności inwestycyjnych na koniec okresu	-579 565,82

SPECYFIKACJA DO ZMIANY STANU ZAPASÓW	01.01.2017-31.12.2017
	PLN
ZMIANA STANU ZAPASU	-45 145 347,84
1. Stan zapasów na początek okresu	123 347 033,03
2. Stan zapasów na koniec okresu	168 492 380,87

SPECYFIKACJA DO ZMIANY STANU REZERW	01.01.2017-31.12.2017
	PLN
ZMIANA STANU REZERW	-1 169 195,51
1. Stan rezerw na początek okresu	47 513 125,25
1.1. stan rezerw na początek okresu	49 363 608,03
1.2. podatek odroczoney-korekta zysku netto	- 996 412,27
1.3. Stan rezerw aktuarialnych odniesionych na kapitał	- 854 070,51
2. Stan rezerw na koniec okresu	46 343 929,74
2.1. stan rezerw na koniec okresu	81 649 368,11
2.2. podatek odroczoney-korekta zysku netto	- 14 761 212,59
2.3. Stan rezerw aktuarialnych odniesionych na kapitał	- 2 756 995,78
2.4. Stan rezerw odniesionych na podatek dochodowy	- 17 787 230,00

SPECYFIKACJA DO ZMIANY STANU ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH	01.01.2017-31.12.2017
	PLN
ZMIANA STANU ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH	-7 888 035,01
1. Różnica /aktywa/	1 032 222,86
stan długoterminowych rozliczeń międzyokresowych na początek okresu	21 050 051,99
stan długoterminowych rozliczeń międzyokresowych na koniec okresu	22 244 286,85
Podatek odroczony - korekta zysku netto - początek okresu	-18 093 755,92
Podatek odroczony - korekta zysku netto - koniec okresu	-20 320 213,64
2. Różnica /aktywa/	250 685,65
stan krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych na początek okresu	2 758 132,63
stan krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych na koniec okresu	2 507 446,98
3. Różnica /pasywa/	-9 170 943,52
stan innych rozliczeń międzyokresowych na początek okresu	21 999 439,26
stan innych rozliczeń międzyokresowych na koniec okresu	15 854 299,66
zmiana stanu zobowiązań pozostałych	3 025 803,92

42. DOTACJE

Prezentowane w bilansie w pozostałych zobowiązaniach - rozliczeniach międzyokresowych, środki o wartości 12 472 696,18 zł. Spółka otrzymała w latach 2010-2012 jako dofinansowanie z Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w związku z realizacją inwestycji obejmującej rozbudowę oraz modernizację istniejącego przedsiębiorstwa. Z dotacji rozliczono w 2017r. kwotę 3 291 987,46 zł

Otrzymane dotacje dotyczą sfinansowania aktywów podlegających amortyzacji i podlegają rozliczeniu poprzez korektę zmniejszenia kosztów amortyzacji aktywów trwałych dofinansowanych dotacją.

43. NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

Dane w tysiącach PLN	Stan na 31.12.2017
Zobowiązania warunkowe	123 419
- udzielone gwarancje, w tym:	58 684
- przetargowe	3 699
- dobrego wykonania kontraktu	54 985
- poręczenie i weksle na rzecz instytucji finansowych	16 172
- wykup wierzytelności	48 563

44. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH TRANSAKCJACH Z KLIENTAMI

Istotne transakcje z klientami, w przypadku gdy przychody z tymi kontrahentami stanowią 10% i więcej łącznych przychodów, zostały opisane w sprawozdaniu z działalności FAMUR SA.

45. INFORMACJE DODATKOWE

1. W dniu 1 marca 2017 r. Sąd Rejonowy Katowice - Wschód w Katowicach dokonał rejestracji spółki Mining Equipment Finance sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach (adres: ul. Armii Krajowej 41, 40 - 698 Katowice) pod numerem KRS: 0000666235. Jedynym wspólnikiem spółki w dniu jej zawiązania był Emitent, który objął 100 udziałów o łącznej wysokości 5.000,00 zł.
2. W dniu 13 marca 2017r. FAMUR S.A. nabył 1 027 akcji zwykłych, na okaziciela serii C, o wartości nominalnej 1 zł każda, spółki FAMUR FAMA S.A.

3. W dniu 12 kwietnia 2017r. FAMUR S.A. nabył 39 282 akcje zwykłe, na okaziciela serii C, o wartości nominalnej 1 zł każda, spółki FAMUR FAMAK S.A. Po tej transakcji Famur (podmiot dominujący) jest właścicielem 100% kapitału spółki FAMAK S.A.
4. W dniu 5 czerwca 2017 r. na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu FAMUR S.A. podjęto uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego, w wyniku której dnia 9 czerwca 2017 r. większościowy akcjonariusz FAMUR S.A. objął 43.677.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D oraz 29.293.500 akcji zwykłych imiennych serii E oraz pokrył te akcje wkładem pieniężnym wynoszącym łącznie 401.337.750 zł.
5. W dniu 27 czerwca 2017 r. FAMUR S.A. nabyła 48.932.015 akcji Kopex S.A., stanowiących ok. 65,83% kapitału zakładowego, tym samym przejmując kontrolę nad Kopex S.A. oraz jej spółkami zależnymi.
6. W dniu 29 czerwca 2017 r. Zarząd FAMUR S.A. uzgodnił i podpisał wraz z Zarządem Kopex S.A. plan podziału Kopex S.A. poprzez wydzielenie części majątku Kopex S.A. i przeniesienie jej na FAMUR S.A.
7. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach zarejestrował 20 lipca 2017 r. podwyższenie kapitału zakładowego FAMUR S.A. do kwoty 5.594.405,00 zł.
8. Biegły rewident wydał 28 lipca 2017 r. pozytywną opinię z badania planu podziału Kopex S.A.
9. Dnia 30 sierpnia 2017 r. 43.677.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D zostało wprowadzonych do obrotu na rynku regulowanym.
10. Dnia 30 listopada 2017 r. Emitent oraz jego spółka zależna Mining Equipment Finance sp. z o.o. (dalej: „SPV”) zawarły umowę z Funduszem Inwestycji Infrastrukturalnych – Kapitałowy Fundusz Zamknięty Aktywów Niepublicznych (dalej „Fundusz”), w imieniu i na rzecz którego działa Polski Fundusz Rozwoju S.A., na mocy której strony uzgodniły zasady wspólnego przedsięwzięcia w postaci inwestycji w SPV. Celem nawiązania współpracy jest udostępnianie kontrahentom przez konsorcjum SPV i Emitenta maszyn górniczych na podstawie umów leasingu lub innych umów o podobnym charakterze. Zgodnie z założeniami Umowy, Strony będą partycypować w finansowaniu SPV według ustalonego schematu w latach 2017-2019. Zaangażowanie kapitałowe Funduszu zostało uzależnione od spełnienia szeregu warunków, w tym m.in. zgody UOKiK na koncentrację oraz wprowadzenia określonych zmian w umowie spółki SPV.
11. W dniu 22 grudnia 2017 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał zgodę na dokonanie koncentracji, polegającej na wspólnym przedsięwzięciu opisanym w punkcie powyżej.
12. Biegły rewident Leszek Lerch, reprezentujący podmiot uprawniony do badania Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., z siedzibą w Warszawie przy ul. Rondo ONZ 1, wpisany na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod nr 130 (prowadzoną przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów), wydał opinię o sprawozdaniu pro-forma do memorandum informacyjnego.

46. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU

1. W dniu 25 stycznia 2018 r. uprawomocniło się postanowienie o zarejestrowaniu przez Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego zmian umowy spółki zależnej Emitenta tj. Mining Equipment Finance Sp. z o.o. Tym samym został spełniony ostatni warunek zaangażowania kapitałowego Funduszu w Mining Equipment Finance Sp. z o.o.
2. W dniu 8 lutego 2018 r. Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła memorandum informacyjne, sporządzone w związku z ofertą publiczną akcji nowej serii F, kierowanej do akcjonariuszy Kopex S.A. w związku z jej podziałem poprzez przeniesienie części majątku na Emitenta, zgodnie z planem podziału z dnia 29 czerwca 2017 r.
3. W dniu 6 marca 2018 r. Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła aneksy nr 1, 2 i 3 do wyżej wskazanego memorandum informacyjnego.
4. W dniu 13 kwietnia 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Famur S.A. podjęło uchwałę o podziale Kopex S.A. i połączeniu wydzielonej części z Famur S.A. oraz podwyższeniu kapitału zakładowego Famur S.A. w drodze emisji 15 322 712 akcji zwykłych serii F o wartości nominalnej 0,01 zł każda.

47. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Transakcje z jednostką dominującą

za okres od 01.01.17 do 31.12.17	Sprzedaż usług	Sprzedaż środków trwałych (zysk ze zbycia)	Pozostałe przychody operacyjne	Zakup materiałów, usług	Koszty finansowe	Zakup środków trwałych	Pozostałe koszty operacyjne	Zobow. wb. podmiotów powiązanych	Należności od podmiotów powiązanych
TDJ Equity I Sp. z o. o.	-	-	-	99 280,00	-	-	-	-	-

za okres od 01.01.16 do 31.12.16	Sprzedaż usług	Sprzedaż środków trwałych (zysk ze zbycia)	Pozostałe przychody operacyjne	Zakup materiałów, usług	Koszty finansowe	Zakup środków trwałych	Pozostałe koszty operacyjne	Zobow. wb. podmiotów powiązanych	Należności od podmiotów powiązanych
TDJ Equity I Sp. z o. o.	-	-	-	1 430 000,00	-	695,99	-	230 000,00	-

Transakcje z jednostkami zależnymi i pozostałymi podmiotami powiązаныmi

za okres od 01.01.17 do 31.12.17	Sprzedaż materiałów	Sprzedaż usług	Sprzedaż wyrobów	Przychody finansowe	Sprzedaż środków trwałych (zysk ze zbycia)	Pozostałe przychody operacyjne	Zakup materiałów, usług	Koszty finansowe	Zakup środków trwałych	Pozostałe koszty operacyjne	Zobow. wb. podmiotów powiązanych	Inwestycje krótkoterminowe	Należności od podmiotów powiązanych
Jednostki zależne	8 391 740,63	10 213 629,92	108 431 779,95	783 864,22	-	808 002,40	112 189 382,78	4 424 284,20	11 300,00	1 803 508,51	282 825 506,43	45 689 056,10	80 339 451,92
Pozostałe jednostki powiązane	1 641 448,08	1 610 016,62	79 716 440,79	21 313,48	61 800,00	10 187 352,59	55 055 992,55	171 572,55	129 500,57	1 097 019,05	17 334 675,23	-	95 655 925,32
Razem	10 033 188,71	11 823 646,54	188 148 220,74	805 177,70	61 800,00	10 995 354,99	167 245 375,33	4 595 856,75	140 800,57	2 900 527,56	300 160 181,66	45 689 056,10	175 995 377,24

za okres od 01.01.16 do 31.12.16	Sprzedaż materiałów	Sprzedaż usług	Sprzedaż wyrobów	Przychody finansowe	Sprzedaż środków trwałych (zysk ze zbycia)	Pozostałe przychody operacyjne	Zakup materiałów, usług	Koszty finansowe	Zakup środków trwałych	Pozostałe koszty operacyjne	Zobow. wb. podmiotów powiązanych	Inwestycje krótkoterminowe	Należności od podmiotów powiązanych
Jednostki zależne	5 272 364,17	3 044 644,15	94 203 555,36	1 050 421,03	3 560,83	381 679,34	11 209 376,15	1 601 215,55	23 143,33	1 730 582,46	149 189 398,73	13 529 023,54	87 004 207,54
Pozostałe jednostki powiązane	821 976,40	4 734 142,58	32 139 365,55	89 544,14	-141 212,52	10 629 963,99	84 523 077,66	596 485,85	159 944,28	-	38 183 569,08	-	6 823 606,48
Razem	1 194 455,24	10 471 435,34	94 910 619,92	3 195 791,51	567 903,43	13 126 257,74	103 398 513,92	8 587 003,60	3 260 147,12	10 593,63	349 630 930,15	5 298 223,50	16 879 959,58

48. WYNAGRODZENIA CZŁONKÓW ZARZĄDU I ORGANÓW NADZORU

Wynagrodzenia członków Zarządu i organów nadzoru Jednostki dominującej za okres od 01.01.2017 roku do 31.12.2017 roku zaprezentowane zostały w tabelach poniżej

Informacja o łącznej wartości wynagrodzeń i nagród wypłaconych osobom, zarządzającym Spółką FAMUR SA

Wynagrodzenie Zarządu	PLN
Bendzera Mirosław	961 492,30
Zawiszowska Beata	767 851,03
Fryzowicz Zbigniew	766 877,01
Szypuła Zdzisław	537 569,63
Gruszczyk Dawid	404 135,64
Bielak Bartosz	34 039,36
Razem	3 471 964,97

Informacja o łącznej wartości wynagrodzeń i nagród wypłaconych osobom, nadzorującym Spółkę FAMUR SA

Wynagrodzenie Rady Nadzorczej	PLN
Domogala Tomasz	4 339,17
Kisiel Czesław	2 500,98
Karolina Blacha-Cieślak	969,06
Gelner Wojciech	969,06
Galewski Bogusław	1 541,67
Leonkiewicz Jacek	2 667,21
Zajączkowska Ejsymont Magdalena	1 714,76
Rogowski Robert	1 967,38
Wyjadłowska Dorota	1 786,44
Nowak Michał	1 010,56
Razem:	19 466,29

49. WYNAGRODZENIE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Spółka FAMUR S.A. zawarła w dniu 20 czerwca 2017 roku umowę na usługi audytorskie z Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., z siedzibą w Warszawie przy ul. Rondo ONZ 1, zarejestrowaną w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000481039, Wpisaną na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod nr 130 (prowadzoną przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów). Wynagrodzenie dla podmiotu badającego księgi FAMUR S.A. za rok 2017 wynosi łącznie 190 000,- zł netto, w tym:

55 000,00 zł netto- za przegląd skróconego śródrocznego jednostkowego sprawozdania FAMUR S.A. i przegląd skonsolidowanego sprawozdania Grupy FAMUR,

135 000,00 zł netto - za roczne badanie jednostkowego sprawozdania spółki FAMUR S.A. i za roczne badanie skonsolidowanego sprawozdania Grupy FAMUR.

Mirosław Bendzera - Prezes Zarządu .....

Beata Zawiszowska - Wiceprezes Zarządu .....

Adam Toborek - Wiceprezes Zarządu .....

Zdzisław Szypuła - Wiceprezes Zarządu .....

Dawid Gruszczuk - Wiceprezes Zarządu .....

Bartosz Bielak - Wiceprezes Zarządu .....

Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg .....

Katowice, dnia 20 kwietnia 2018 roku